

19. BÖLÜM

PARA – BANKA – FİNANSAL SİSTEM

PARANIN ÖZELLİKLERİ VE FONKSİYONLARI

İtüşen

Para, satın alınan mal ve hizmetlerin bedelinin ödenmesinde ya da borçların geri ödenmesinde genel kabul görmüş ve güvenilir olan her şeydir

O halde bir unsurun para olabilmesi için şu özellikleri taşıması gerekir:

1. Standart olmalıdır (Homojenlik özelliği)
2. Genel kabul görmelidir.
3. Bölünebilmelidir.
4. Kolay taşınabilmelidir.
5. Kolay taklit edilmemelidir.
6. Çabuk deforme olmamalıdır.

Fonksiyonları

1. Değişim aracı olma fonksiyonu:

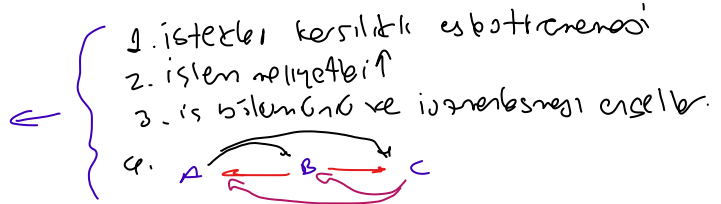
Para yokken → değişim → mal - mal ile değiştirildi. → TAKAS EKONOMİSİ

Sorunlar:

Para olmadığı:

Ekonomi

Tüm mal ve hizmetlerin ortada olmadığıdır.

Her mal verken diğer ekonomide

$$\text{Fiyat düşen sayısı} = \frac{n \cdot (n-1)}{2}$$

$$10 \text{ tane mal} \rightarrow \frac{10 \cdot (10-1)}{2} = 45$$

10 tane mal → 10 fiyat

2. Değer ölçme aracı olma fonksiyonu

Para ekonomide en likit varlıktır.

Likite: Bir varlığın değişim aracı (paraya) dönüşüm hızı ve kolaylığı

I. Araba

II. Ev

III. IV. V. I

→ III. Altın

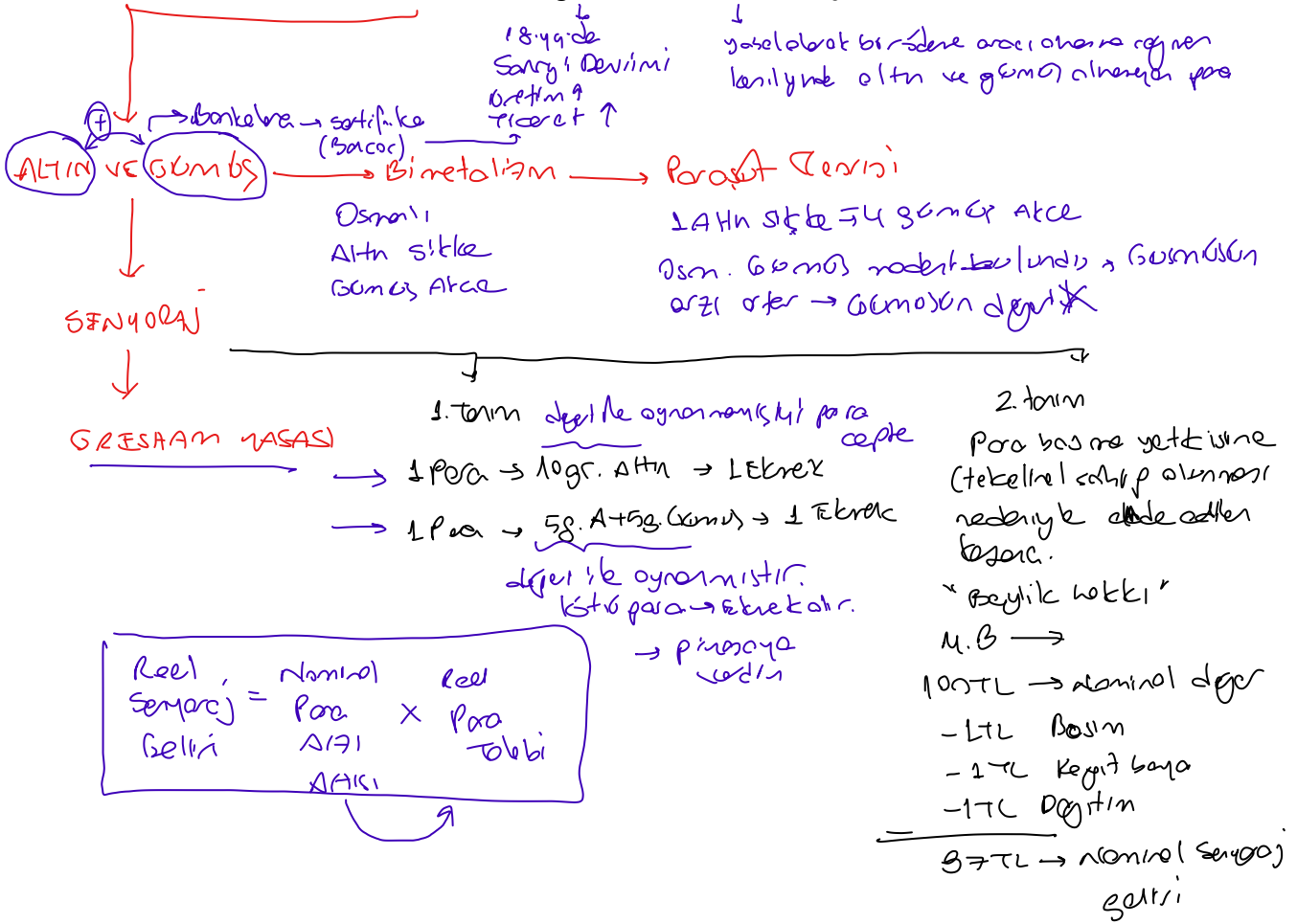
IV. Hisse senedi

3. Hesap tutma aracı olma.

4. İktisat politikası aracı olma

Paranın Tarihi Gelişimi

Mal Para → Kağıt Para → İtibari Para → Çek → EFT

Çıkmış Sınav Sorusu (Vergi Denetmen Yard. 2008)
 "Kötü para iyi parayı kovar" ifadesi aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılır?

- A) King kanunu B) Solow kanunu
 C) Laffer kanunu **D) Gresham kanunu**

Soru Tarzı

Parasal otoritenin senyoraj gelirini sürekli olarak artırabilmesi için aşağıdaki koşullardan hangisinin sağlanması gerekir?

- A) Rezerv para miktarının artması
 B) Enflasyonun yükselmesi
 C) Enflasyonun düşmesi
D) Rezerv para talebinin artması
 E) Rezerv para talebinin azalması

$$\begin{array}{c} \uparrow \\ \text{Reel} \\ \text{Senyoraj} \\ \text{Geliri} \end{array} = \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{Nominal} \\ \text{Para arzı} \\ \text{Hızı} \end{array} \times \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{Reel} \\ \text{Para} \\ \text{Talebi} \end{array}$$

Soru Tarzı

Senyoraj geliri aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) Rezerv para büyüme oranına
 B) Reel rezerv para büyüme oranına
 C) Emisyon miktarındaki artışa
D) Rezerv para büyüme oranının reel para talebi ile çarpıma
 E) Reel rezerv para büyüme oranının reel para talebi ile çarpıma

Soru Tarzı

Senyoraj kavramı nedir?

- A) Para arzının düşürülmesidir.
 B) Katma değer vergisidir.
 C) Destekleyici maliye politikasıdır.
 D) Yatırım sübvansiyonu politikasıdır.
E) Enflasyon vergisidir.

Reel para talebi
 Enflasyon vergisi

PARA ARZININ TANIMLANMASI

PARA ARZININ TANIMLANMASI

Teorik Yaklaşım · Somut	→ Ampirik Yaklaşım · Soyut
<u>Ekonomi Teorisinden</u> hareket eder. ✓ Para sadece <u>Değişim Aracı</u> olarak kabul edilmiştir. Ekonomide değişim araçları: <u>Nakit</u> + <u>Çeke Tabi Mevduatlardan</u> oluşur. Para Arzına hangi aktiflerin dahil edileceği sorun oluşturur.	Para etkilediği düşünülen <u>değişkende</u> gözlenen hareketleri en iyi şekilde belirlemeye olanak sağlayan ölçüt olarak ele alınmıştır. Ortaya çıkan sorun; para arzı ölçütlerinde hangisinin kullanılması gerektiğidir.

Para arzını tanımlamaya dönük iki yaklaşım vardır.

Teorik Yaklaşım: Parayı yalnızca ödeme aracı olarak kabul eden yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre para ekonomideki nakit ve çeke tabi mevduatlardan oluşur. Teorik yaklaşım parayı nitel olarak değerlendirmiştir.

Ampirik Yaklaşım: Para ekonomideki makro değişkenleri ölçebilecek en iyi ölçüdür. Bu yaklaşıma göre değışkendir ve bu değışken makro ekonomik unsurları ölçmede kullanılır. Ampirik yaklaşım paraya nicelik kazandırmıştır.

2005'ten itibaren

T.C. MERKEZ BANKASI PARA ARZI TANIMLARI1. Para arzında → M_1 → Değişim faktörünü

$$M_1 = \underbrace{\text{Ortakbanklar}}_{\text{notlar}} + \underbrace{\text{Kasasız}}_{\text{nevalar}} \\ (C) \quad (DD)$$

2. Gelişiminde → M_2 → Değer müdahaleleri olan.

$$M_2 = \underbrace{C + DD}_{M_1} + \underbrace{\text{Kasasız}}_{\text{nevalar}} \\ (TD)$$

$$3. M_2Y = \underbrace{C + DD + TD}_{M_2} + \underbrace{\text{Yerel bankaların dış rezervler hesapları}}_{\text{TL ↓ \$ ↑}}$$

1. Notlar ile ilgili → TL ↓ \\$ ↑

2. Tesviki notlar ile ilgili → TL ↑ \\$ ↓ 2005'ten itibaren 6 sifir atılmasıyla

$$4. M_2YR = \underbrace{C + DD + TD}_{M_2} + \underbrace{\text{Yerel bankaların dış rezervler hesapları}}_{M_2Y} + \text{Repo hesapları} \\ (\text{Kasas parası})$$

$$5. M_3A = \underbrace{C + DD}_{M_1} + TD + \text{Resmî nevalar} \\ \underline{M_2}$$

$$6. M_3 = M_3A + \text{MS diğer nevalar}$$

$$7. M_3Y = M_3 + \text{Yerel bankaların dış rezervler hesapları}$$

2005'ten itibaren T.C. Merkez Bankası Para Arzı Tanımı

$$1. M_1 = C + \textcircled{DD} \rightarrow (TL + \$)$$

→ Değişim oranı olan

$$2. M_2 = \underbrace{C + DD}_{M_1} + \textcircled{TD} \rightarrow TL + \$$$

→ Değer müdahaleleri olan

$$3. M_3 = M_2 + \text{Repo hesapları} + \text{Para hesapları}$$

→ Sıralar:

1. MS'nin arzı geldi ↓
2. MS'nin son borç ve statüsünü kaybeder
3. Para arzı etkinliğini gösterir.
4. MS'nin değerinden dış para art. çıkar.

→ 1997

Para Arzını Açıklayan Yaklaşımlar

1. Klasik Yaklaşım:

Para sadece değişim aracıdır. Dolayısıyla bu yaklaşımda para arzı; Dolaşımdaki nakit + Çek + Vadesiz mevduattan oluşur. Para dar anlamda tanımlandığı için M_1 para arzını ifade eder.

2. Chicago Yaklaşımı:

Friedman ve Meiselman tarafından ortaya atılmıştır. Bu yaklaşımda para arzı; Dolaşımdaki nakit + Çek + Vadesiz mevduat + Vadeli mevduattan oluşmaktadır. Para geniş anlamda tanımlandığı için M_2 para arzını ifade eder.

3. Gurley – Shaw Yaklaşımı:

Halkın alternatif likit kabul edeceği tüm varlıklar para tanımı içine dahil edilmiştir. Bu yaklaşımda para arzı; Dolaşımdaki nakit + Vadeli Mevduat + Vadesiz Mevduat + Diğer Menkul kıymetlerden oluşur. Önemli olan husus likit varlıklar arasındaki ikame derecesidir.

4. Krediyi İçeren Geniş Görüş:

Para, mevduat bankaları ve bunların yanında borç veren diğer bütün kurumların verdiği kredi toplamından oluşur. Kredi politikası para politikasının en önemli aracıdır.

Soru Tarzı

Aşağıdaki yaklaşımlardan hangisi, paranın sadece değişim aracı olma işlevi üzerinde durur?

- A) Gurley – Shaw yaklaşımı
- B) Chicago yaklaşımı
- ☒ C) Klasik yaklaşım
- D) Krediyi içeren geniş görüş
- E) Monetarist görüş

Ticaret bankalarından ticaretin yönetilen paraya.

KAYDI PARA (MEVDUAT PARASI)

Vorsatz mbl

1. Ekonomide 1 banka vardır

2. Bankalar sadece vadesiz mevduat kabul ederler vadeli mevduat kabul etmezler

3. Bankalar sadece zorunlu rezerv tutarlar, serbest (atıl) rezerv tutmazlar

4. Nakit sızıntısı yoktur

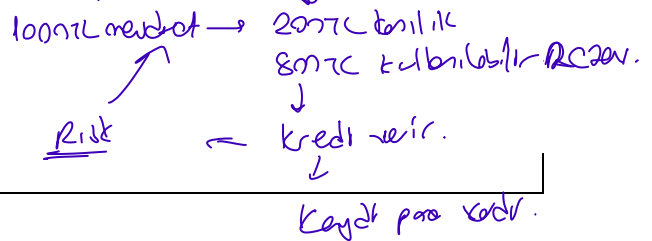
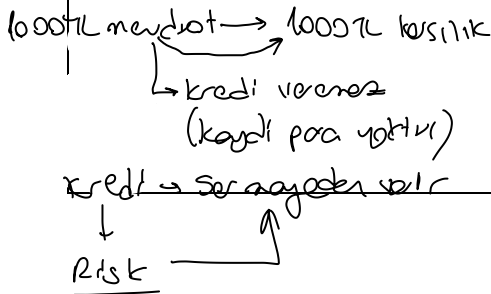
Banka REZERVLERİ

Toplam Rezervler = Zorunlu Rez. + Serbest Rez.

1. **Serbest Rezervler:** Ani mevduat çıkışlarını karşılamak ve kârlı yatırım imkanlarını değerlendirmek amacıyla emniyet unsuru olarak bankaların tuttukları rezervlerdir.

2. **Zorunlu Rezervler:** Yasalar çerçevesinde bankaların tutmak zorunda olduğu rezervlerdir. Merkez Bankası tarafından belirlenir. Zorunlu rezerv ilk ortaya çıkış amacı banka iflaslarını önlemektir. Günümüzde para arzını kontrol etmek amacıyla kullanılır.

REZERV BANKACILIĞI	
Mutlak Rezerv Bankacılığı	Kısmi Rezerv Bankacılığı

Rezervleri kullanarak → risksiz aracılığıyla kayıt para yaratır.

$$r_{DD} = \%20$$

714 | Para - Banka - Finans

Banka

Varlık Aktif x Pasif

AKTİF	PASİF
1. Zorunlu Rez.	1. Vadeli mevduatlar
2. Serbest Rez.	2. Kademeli mevduatlar
3. Krediler	3. Reeskont Kredileri
4. Merkez Kredisi	4. Sermaye
FON KULLANIM YATIRIMI	FON KAYNAK YATIRIMI

AKTİF	PASİF
1. Zorunlu Rez. 200 TL	1. Vadeli mev. 1000 TL
2. Serbest Rez. (r) 160	2. Kademeli mev. 800 TL
3. Krediler 128	3. Reeskont Kred. 640 TL
4. Merkez Kredisi 50 TL	4. Sermaye 600 TL
5. İ. Kred. 800 TL	5. Diğer 150 TL
6. Diğer 640 TL	
7. Diğer 512 TL	
	Kayıtlı para: Vadeli mevduat - bakiye ortaya çıkan gereksinim

$$\Delta DD = \frac{1}{r_{DD}} \times 1000 = 5000 \text{ TL}$$

Bankacılık sisteminde 10 Tane banka vardır. Bankacılık sisteminde 1000 TL biriktirildi. Her bir bankaya 1000 TL 1000 TL olarak dağıldı. $r_{DD} = \%20$ ile 200 TL yatırılır.

$$\Delta \text{Banka} \rightarrow \Delta DD = \frac{1}{0.20} \cdot 100 = 500 \text{ TL} \quad 500 \times 10 = 5000$$

$$\Delta DD = \frac{1}{r_{DD}} \cdot \Delta R$$

Kayıtlı Para r_{DD} Lojistik para

Reservler r_{DD} Toplam rezervlerindeki değişim

$$r_{DD} = \%0 \text{ idi} \rightarrow \Delta DD = \frac{1}{0} \cdot 1000 = \infty$$

$$r_{DD} = \%10 \text{ idi} \rightarrow \Delta DD = \frac{1}{0.10} \cdot 1000 = 1000$$

Kayıtlı para artar.

$$\Delta R = 1000 \text{ TL} \quad r_{DD} = \%100 \quad e = \text{serbest rezerv tercih oranı} = \frac{ER}{DD} = \frac{100}{1000} = 0.10 = \%10$$

$$\Delta DD = \frac{1}{e + r_{DD}} \cdot \Delta R \quad \Delta DD = \frac{1}{0.10 + 0.90} \times 1000 = 1000 \text{ TL}$$

$$\Delta R = 1000 \text{ TL} \quad r_{DD} = \%20 \quad e = \%5 \quad c = \text{halkın nakit tercih oranı} = \frac{C}{DD} = \frac{150}{1000} = 0.15 = \%15$$

$$\Delta DD = \frac{1}{c + e + r_{DD}} \cdot \Delta R \quad \Delta DD = \frac{1}{0.15 + 0.05 + 0.80} \cdot 1000 = 2500 \text{ TL}$$

$$\Delta R = 1000 \text{ TL} \quad r_{DD} = \%20 \quad e = \%5 \quad c = \%15 \quad t = \text{vadeli mevduat tercih oranı} = \frac{TD}{DD} = \frac{400}{1000} = 0.40 = \%40$$

$$t = 2.5 \quad r_{DD} = \%4$$

EV) birimlik.

$$\Delta DD = \frac{1}{c + e + r_{DD} + t \cdot r_{DD}} \cdot \Delta R$$

$$\Delta DD = \frac{1}{0.15 + 0.05 + 0.20 + 2.5 \cdot 0.04} \cdot 1000 = 2000 \text{ TL}$$

Çok düşük oranlı:

$$\Delta DD = \frac{1}{1 - g \cdot (1 - r_{DD})} \cdot \Delta R$$

g: Çok düşük oran

$c, e, r, t \uparrow$ Kayıtlı para artar

$c, e, r, t \downarrow$ Kayıtlı para azalır

TÜRKİYE'DE BANKA KURULMASI

Türkiye'de bir bankanın kurulmasına veya yurt dışında kurulmuş bir bankanın ilk şubesinin açılmasına, bu konuda öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun en az beş üyesinin aynı yönde oyuyla alınacak kararla izin verilir.

1999

2000 yılında

Soru Tarzı

Bir bankanın kurulması ile ilgili nihai kararı aşağıdakilerden hangisi verir?

- A) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- B) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
- C) Hazine Müsteşarlığı
- D) Türkiye Büyük Millet Meclisi
- E) Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü

Yanıt: 2000 yılında faaliyete geçen Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) ülkemizde bir banka kurulması konusunda nihai karar verme yetkisine sahiptir.

PARA ARZININ BELİRLENMESİ

BAZ PAZA - GÜÇLÜ MÜKESK PAZA - PARASAL TABAN

Merkez Bankaları genellikle 4 volla para yaratılır:

1. Ulusal rezervler karşılığında → $Altın + Döviz \rightarrow M.B \rightarrow Para basar \rightarrow Para yaratır.$
2. Bankacılık sistemine verilen krediler karşılığında → Banka MB'den reeskont kredisi → Para yaratır.
3. Kamu kesimine açılan krediler karşılığında → **2001**
4. Açık piyasa işlemleri aracılığıyla

APİ = MB'nin bankalar arası piyasada devlete ait olan dahilleri alıp - satması

APİ Alım → MB → bankalardan tahvil alır. → Para alır → Para yaratır.
APİ Satım → MB → bankalara tahvil satar → Para alır → Para yok eder.

Artık x Bankası Bilançosu PASİF

1. Zorunlu karşılık	1. Vadeli mev.
2. Seher → rez	2. Vadeli mev.
3. Markalı kı.	3. Reeskont k.
4. Krediler	4. Senge
Fon Kullanım Yapısı	Fon Kaynak Yapısı

Merkez Bankası Bilançosu	
Aktif	Pasif
Net İç Varlıklar - Kamu Kesimine - Açılan Krediler + - Bankacılık Kesimine - Açılan Krediler Net Dış Varlıklar - Uluslararası rezervler (Altın - Döviz)	Dolaşımdaki Nakit C + Bankalardaki ve Merkez Bankasındaki Rezervler RR
Fon Kaynak Yapısı	Fon Kullanım Yapısı
B KAYNAK = B KULLANIM	

$$B_{KAYNAK} = NIV + NDV \quad B_{KULLANIM} = C + RR$$

T.C. Merkez Bankası Analitik Bilançosu

AKTİF	PASİF
-------	-------

→ 1. DİŞ VARLIKLAR → 2. İÇ VARLIKLAR A. Hazine Borçları a. Menkul Kıymetler b. Diğer B. Bank. Sek. Açıl. Nakit Krediler C. TMSF'na Kullanılan Krediler D. Diğer Kalemler E. Değerleme Hesabı 3. DEĞERLEME HESABI	1. TOPLAM DÖVİZ YÜKÜMLÜLÜKLERİ + A. Dış Yükümlülükler B. İç Yükümlülükler a. Kamu ve Diğer Döviz Mevduatı b. Bankalar Döviz Mevduatı 2. MERKEZ BANKASI PARASI A. REZERV PARA a. Emisyon + b. Bankalar Mevduatı a. Zorunlu Karşılıklar Bloke HESABı b. Serbest Mevduat + c. Fon Hesapları + d. Banka Dışı Kes. Mev. + B. DİĞER MERKEZ BANKASI PARASI A. Açık Piyasa İşlemleri B. Kamu Mevduatı
---	---

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi Merkez Bankası bilançosunun yükümlülüklerinden biri değildir?

- A) Emisyon +
- B) Açık piyasa işlemleri +
- C) Bankacılık sektörüne açılan krediler A
- D) Bankalar serbest imkanı +
- E) Fon hesapları +

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi, TCMB'nin analitik bilançosunda rezerv para kaleminin alt kalemlerinden biri değildir?

- A) Emisyon +
- B) Bankalar mevduatı +
- C) Fon hesapları +
- D) Banka dışı kesim mevduatı +
- E) Açık piyasa işlemleri

Soru Tarzı

Bütçe açığı hangi yöntemle finanse edilirse rezerv para miktarı artmaz?

- A) Merkez Bankasından kısa vadeli avansla
- B) Uzun vadeli dış borçla
- C) Kısa vadeli dış borçla
- D) İç borçla
- E) Vergi gelirlerindeki artışla

Soru Tarzı

Rezerv para büyüklüğü aşağıdaki toplamlardan hangisine eşittir?

- A) Emisyon + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Fon hesapları + Banka dışı kesim mevduatı
- B) Emisyon + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Banka dışı kesim mevduatı
- C) Dolaşımdaki para + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Fon hesapları + Banka dışı kesim mevduatı
- D) Dolaşımdaki para + Banka dışı kesim mevduatı + Bankalar serbest mevduatı + Bankaların zorunlu karşılıkları
- E) Parasal taban + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Banka dışı kesim mevduatı

Parasal Taban ve Para Arzı

Para Arzını Belirleyen Faktörler

Soru Tarzı**Aşağıdakilerden hangisi para çarpanını artırır?**

- A) Ekonomide belirsizlikler
- B) Reeskont faiz oranındaki düşüş
- C) Reeskont faiz oranındaki artış
- D) Piyasa faiz oranındaki düşüş
- E) Döviz kurlarındaki artış

PARA ARZI EĞRİSİ

MERKEZ BANKASI VE PARA POLİTİKASI

Bir ülkenin finansal sistemi 4 temel aktör tarafından şekillenir. Bunlar;

1. Merkez Bankası
2. Finansal araçlar
3. Fon fazlası olanlar
4. Fon açığı olanlar

Merkez Bankası, temel görevi ülkedeki para miktarını kontrol eden finansal kurumdur. Dünyada ilk Merkez Bankası 1668 yılında İsveç'te kurulmuş ancak para basma tekeline sahip olamamıştır. Para basma tekeline sahip ilk Merkez Bankası ise 1694 yılında kurulan İngiltere Merkez Bankasıdır.

Merkez Bankası ekonomide 4 temel fonksiyon üstlenir. **Bunlar**;

1. Para Piyasalarında İstikrarı Sağlamak
2. Bankaların Bankası Olma
3. Likiditenin Son Kaynağı Olma
4. Devletin Bankacılığını Yapma

Türkiye'de Merkez Bankacılığı

1923 İzmir İktisat Kongresinde Türkiye'de bir Merkez Bankası kurulması fikri benimsenmiş ve 11 Haziran 1930 ve 1715 sayılı kanunla kurulmuş ve 3 Ekim 1931 tarihinde fiilen çalışmaya başlamıştır. 1970 yılında değiştirilen 1715 sayılı kanun yerine 1211 sayılı kanun kabul edilmiş ve günümüzde T.C. Merkez Bankası 1970 tarih ve 1211 sayılı kanuna göre faaliyetlerini sürdürmektedir.

1930 yılına kadar Türkiye'de para basma tekeli ise Osmanlı Bankası'na (Bank-ı Osman-i Şahane) verilmiştir.

1211 sayılı Merkez Bankası kanununa göre T.C. Merkez Bankası sermayesi 25.000 TL ve 250.000 adet hisseye bölünmüştür. 1211 sayılı kanuna göre Merkez Bankası hisseleri 4 gruba ayrılmış bunlar;

A Grubu Pay Senetleri: Hazineye aittir ve toplam sermayenin % 51'inden aşağıya düşemez.

B Grubu Pay Senetleri: Milli bankalara aittir.

C Grubu Pay Senetleri: Yabancı sermayeli bankalar ile imtiyazlı şirketlere aittir. 15.000 adet hisse ile sınırlandırılmıştır.

D Grubu Pay Senetleri: Türk gerçek kişileri ile Türk tüzel kişilerine aittir.

T.C. Merkez Bankasının Örgüt Yapısı ve Organları

Hissedarlar Genel Kurulu	Pay senetlerine sahip olanların oluşturduğu kuruldur. Her yıl Nisan ayında toplanır ve hissedarlar genel kuruluna bankanın başkanı başkanlık eder.
Banka Meclisi	Başkan ve genel kurul tarafından seçilen 6 üyeden oluşur. Banka Meclisi uygulayacak para politikasına ve kullanılacak para politikası araçlarına ilişkin kararlar alır. Bankanın en yüksek karar organıdır.
Para Politikası Kurulu	Bankanın en yeni organıdır ve 2001 yılında kurulmuştur. Başkan, Başkan yardımcıları, Banka Meclisi üyeleri arasından seçilen bir üye ve Başkanın önerisi ile müşterek kararlar atanacak bir üyeden oluşur. Kurulun görevleri; 1. Fiyat istikrarını sağlamak amacıyla para politikası ilke ve stratejilerini belirlemek 2. Para politikası stratejisi çerçevesinde hükümetle birlikte enflasyon hedeflerini belirlemek 3. Para politikası hedefleri ve uygulamaları konusunda belli dönemlerde raporlar hazırlayarak Hükümeti ve Kamuoyunu bilgilendirmek 4. Hükümetle birlikte Türk lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirlerin alınması ve yabancı paralarla altın karşısındaki değerini tespit etmeye yönelik kur rejiminin belirlenmesi
Denetleme Kurulu	4 kişiden oluşur ve görev süresi 2 yıldır. Bankanın tüm işlem ve hesaplarını denetler.
Başkanlık (Guvernörlük)	Cumhurbaşkanı kararnamesi ile 4 yıl için atanır.

Yönetim Komitesi	Başkan ve 4 Başkan yardımcısından oluşur. Banka Meclisi kararı gerektiren konuları önceden inceleyerek, Banka Meclisine yapılacak önerileri hazırlar.
Şubeler Teşkilatı	Merkez Bankası şubeleri ancak Banka Meclisi Kararı ile açılabilir. Merkez Bankasının 21 adet şubesi vardır.

T.C. Merkez Bankasının Görevleri

1. Açık piyasa işlemi yapmak
2. Hükümetle birlikte TL'nin iç ve dış değerini belirlemek, kur rejimini belirlemek
3. Zorunlu karşılık oranları ve disponibiliteleri ile ilgili esas ve oranları belirlemek
4. Reeskont ve avans işlemleri yapmak
5. Ülkenin altın ve döviz rezervlerini yönetmek
6. TL'nin hacim ve tedavülünü düzenlemek
7. Finansal sistemde istikrarı sağlamak amacıyla para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirler almak
8. Mali piyasaları izlemek
9. Bankalardaki mevduatın vade ve türleriyle özel finans kurumlarındaki katılma hesaplarının vadelerini belirlemek.

T.C. Merkez Bankasının Yetkileri

1. Banknot ihraç etmek
2. Hükümetle birlikte enflasyon hedefi tespit eder. Hedeflenen enflasyon oranının gerçekleştirilmesi için uygulanacak para politikası konusunda yetkili ve sorumludur.
3. Bankalara kredi vermek
4. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kaynak ihtiyacını karşılamak
5. Bankalar ve diğer mali kuruluşlardan bilgi istemek

T.C. Merkez Bankasının Müşavirlik Görevleri

1. Banka hükümetin mali ajanı ve hazinedardır
2. Banka finansal sistem ile ilgili hükümete görüş ve bilgi verir
3. Banka, bankalar ve uygun göreceği diğer mali kurumlar hakkındaki görüşlerini ve tespitlerini Başbakanlık ile bu kurum ve kuruluşları düzenleme ve denetleme yetkisine sahip kuruluşlara bildirebilir.

Merkez Bankasının Bağımsızlığı

Bağımsız bir Merkez Bankasından söz edebilmek için Merkez Bankasının hem ekonomik hem de politik bağımsızlığının gerçekleşmesi gerekir.

Ekonomik Bağımsızlık: Merkez Bankasının siyasi otoritenin ya da toplumdaki diğer baskı gruplarının etkisinde kalmaksızın serbestçe karar alabilmesidir.

Politik Bağımsızlık: İzlenecek hükümet politikalarına kredi verilmesi ya da diğer biçimlerde destek sağlanması konusunda hükümetten gelen taleplere direnmeyi ifade eder.

Politik bağımsızlık, Merkez Bankasına kısa dönemdeki etkilerini göz önüne almaksızın, uzun dönem açısından en iyi olduğuna inandığı para politikasını izleme olanağı verir. Ekonomik bağımsızlık ise, söz konusu para politikalarını izlerken bilançosunu dilediği gibi değiştirebilme imkanı tanır.

Merkez Bankasının bağımsızlığı arttıkça enflasyonla mücadelede daha başarılı olacaktır.

NOT: T.C. Merkez Bankası ile hükümet arasındaki ilişki Cumhurbaşkanı aracılığı ile yürütülür.

Soru Tarzı

Yürürlükte olan Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi TCMB'nın görevlerinden biridir?

- A) Hazineye kısa vadeli avans kredileri vermek
- B) Banka faizlerini düzenlemek
- C) Uluslararası finans hareketlerini kontrol altında tutmak
- D) Açık piyasa işlemlerini yürütmek
- E) Döviz kurunu belirlemek

PARA POLİTİKASI VE PARA POLİTİKASI ARAÇLARI

<i>Para Politikasının Genel Araçları</i>	<i>Para Politikasının Özel Araçları</i>
1. Açık Piyasa İşlemleri 2. Reeskont Politikası 3. Zorunlu Karşılık Politikası	1. Farklılaştırılmış İskonto Oranları 2. Banka kredilerinin miktar, vade ve faiz oranları açısından kontrolü 3. Bankalar ve diğer finansal araçlara belli bir miktar devlet tahvili satın alma zorunluluğu getirilmesi 4. İthalat için depozito zorunluluğu 5. Finansal kurumların menkul kıymet portföylerinin yeniden düzenlenmesi 6. Tüketici kredilerinin kontrolü 7. Merkez Bankasının telkin ve tavsiyeleri 8. Genel Disponibilite Politikası

Çıkış Sınav Sorusu (Gelir Uz. Yard. 2015)

Aşağıdakilerden hangisi para politikasının araçlarından birisi değildir?

- A) Açık piyasa işlemleri
- B) Tahvil ihracı
- C) Gerekli rezervler politikası
- D) İskonto haddi

Soru Tarzı

- I. Piyasa faiz oranı
- II. Reeskont oranı
- III. Zorunlu karşılık oranı
- IV. Açık piyasa işlemleri

Yukarıdakilerden hangileri Merkez Bankasının para arzını etkilemek için kullandığı temel araçlar arasında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) II, III ve IV

PARA POLİTİKASININ GENEL ARAÇLARI**1. Açıklık Piyasa İşlemleri (APİ)**

Soru Tarzı

Merkez bankasının açık piyasa işlemleriyle piyasadan hazine bonosu satın alması faizi ve döviz kurunu nasıl etkiler?

Faiz**Döviz kuru**

A) Düşer	Yükselir
B) Düşer	Düşer
C) Yükselir	Yükselir
D) Yükselir	Düşer
E) Değişmez	Değişmez

Soru Tarzı

T.C. Merkez Bankası açık piyasa işlemleri çerçevesinde aşağıdaki işlemlerden hangisini yapamaz?

- A) Geri alım vaadiyle satış
- B) TL depo alımı ve satımı
- C) Geri satım vaadiyle alış
- D) TL karşılığı menkul kıymetlerin kesin alımı
- E) Birincil piyasada Hazine bonosu alımı

2. Reeskont Politikası

Reeskont politikasının üstünlükleri

1. Merkez Bankasının likiditenin son kaynağı olma fonksiyonunu yerine getirmesi
2. Finansal paniklerin önlenmesinde yararlı bir politika aracıdır
3. Ekonomik kriz anında çok çabuk kullanılabilir

Reeskont politikasının eleştirilen yönleri (aksaklıkları)

1. Anons etkisinin yanlış yorumlanması tehlikesi
2. Para ve kredi hacminde öngörülme-ye-ye dalgalanmalar ortaya çıkarması. Bu durum reeskont politikasının en önemli aksaklığıdır.

Reeskont politikası para arzında öngörülme-ye-ye dalgalanmalara yol açtığı için şiddetle eleştirilmiştir. Reeskont politikasına en önemli eleştiri M. Friedman tarafından getirilmiştir. Friedmana göre; her ülkede mevduat sigorta fonu mevcuttur. Bu nedenle reeskont politikasına şiddetle karşı çıkmış ve reform önerisinde bulunmuştur.

Friedman'ın reeskont politikası reform önerileri;

1. Reeskont politikası kaldırılmalı
2. Reeskont kredi faiz oranı piyasa faiz oranına bağlansın ve reeskont kredisi kullanan bankalara ilave bir cezai faiz uygulansın.

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi reeskont oranının yüksek belirlenmesinin sonuçlarına göre yanlış bir anlatımdır?

- A) Mal stoklarında azalma gözlemlenir.
- B) Uzun dönem faiz oranı yükselir.
- C) Spekülatif ekonomik gelişmeyi önler.
- D) Ülke dışına döviz çıkışı azalır.
- E) Bankaların merkez bankasından kredi talepleri artar.

3. Zorunlu Rezerv Politikası:**Zorunlu rezerv politikasının üstünlükleri**

1. Zorunlu rezerv oranındaki değişikliklere bankalar çok kısa sürede uyum gösterirler.
2. Para arzı üzerindeki etkisi oldukça çabuk hissedilir.
3. Ekonomik koşulların acil tedbir gerektirdiği ortamda en iyi politikadır.
4. Mevduat kabul eden tüm kurumları aynı oranda etkiler.
5. Piyasaları daha rahat karar almaya yönlendirir.
6. Diğer para politikası araçlarının işe yaramaması durumunda uygulanacak bir araçtır.

Zorunlu rezerv politikasının eleştirel yönleri (aksaklıkları)

1. Para arzında ince ayar yapmaya elverişli değildir.
2. Esnek bir para politikası aracı değildir.
3. Sık sık değiştirilmesi likidite yönetimini güçleştirir.
4. Faiz oranları üzerinde olumsuz etkiler ortaya çıkarır.

Soru Tarzı

Zorunlu karşılık oranlarının düştüğü ve kredi kartı kullanımının arttığı bir ekonomide $M_1/GSMH$ oranı ve para çarpanı nasıl değişir?

<u>$M_1/GSMH$ Oranı</u>	<u>Para Çarpanı</u>
A) Düşer	Yükselir
B) Yükselir	Düşer
C) Değişmez	Yükselir
D) Düşer	Düşer
E) Yükselir	Yükselir

Çıkmış Sınav Sorusu (Gelir Uzman Yard. 2010)

Zorunlu karşılık oranındaki bir düşüş aşağıdakilerden hangisine neden olur?

- A) Para arzının artmasına
- B) Bankaların kredi verme olanaklarının azalmasına
- C) Para arzının azalmasına
- D) Reeskont oranının yükselmesine
- E) Reeskont oranının düşmesine

Çıkmış Sınav Sorusu (Gelir Uzman Yard. 2012)

Merkez Bankası aşağıdaki araçlardan hangisini kullanarak para çarpanını etkilemeye çalışır?

- A) Döviz kuru
- B) İskonto haddi
- C) Açık piyasa işlemleri
- D) Zorunlu karşılık oranı

Soru Tarzı

- I. Para çarpanı küçülür.
- II. Kredi faiz oranları yükselir.
- III. Para stoku azalır.

Parasal taban değişmiyorken, zorunlu karşılık oranlarının artırılması durumunda yukarıdakilerden hangileri gerçekleşebilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi bankacılık sisteminde likiditeyi artırmak için TCMB'nın yaptığı işlemlerden biri değildir?

- A) Likidite senedi ihraç etmesi
- B) Bankalara depo verilmesi
- C) Bankalara reeskont kredisi verilmesi
- D) Bankalardan DİBS kesin alımı
- E) Bankalardan DİBS'leri geri satma vaadiyle satın alması

Para Politikası Genel Araçlarının Toplu Değerlendirilmesi

Soru Tarzı

Merkez Bankası para arzını artırmak istediğinde aşağıdaki politika seçeneklerinden hangisini kullanmalıdır?

- A) Reeskont oranını artırmak ve açık piyasa alımlarına gitmek
- B) Mevduat munzam karşılık oranlarını artırmak ve açık piyasa satışlarına gitmek
- C) Reeskont oranını azaltmak ve mevduat munzam karşılıklarını artırmak
- D) Reeskont oranını artırmak ve açık piyasa satışlarına gitmek
- E) Mevduat munzam karşılıklarını azaltmak ve açık piyasa alımlarına gitmek

PARA POLİTİKASININ AMAÇLARI

1. Fiyat İstikrarı:

Merkez Bankasının temel amacıdır. Söz konusu amaç enflasyon oranının 0 olması değildir. %2-%3 gibi bir enflasyon ekonomik büyümenin devamlılığı için gereklidir. O halde fiyat istikrarı amacı fiyatların istikrarlı bir biçimde %2-%3 düzeyinde tutulmasını amaçlar.

Merkez Bankasının modern fonksiyonları içinde **“fiyat istikrarı”** bakımından kredi arz ve talebi dengesinin kurulması gerekir. Bunun içinde kantitatif ve kalitatif (nicelik ve nitelik) kredi kontrolü gereklidir. **Kantitatif kredi kontrol araçları ise;**

1. İskonto politikası
2. Reeskont politikası
3. Açık piyasa işlemleri
4. Kanuni karşılıklar
5. Kredi tavanlarının tespiti şeklindedir.

Selektif Kredi Politikası: Belli mali kuruluşlarca uygulanırlar. Belli amaçları gerçekleştirmeyi amaçlanır. Seçici olan bu uygulamada, belli kuruluşların belli kredileri yönlendirmesi amaçlanır. Selektif kredi uygulaması ile kimi faaliyetler özendirilir ve kimi faaliyetler frenlenmek istenir. Ancak, bu türden bir selektif (seçici) kontrol aracının olumlu sonuç verebilmesi için, ticari bankaların merkez bankasına reeskonta getirdikleri senetlerin önemli bir hacme ulaşması gerekir. Türkiye’de kalkınmanın finansmanı amacıyla 1982 yılına kadar “tercihli munzam karşılık politikası” ile zorunlu karşılıklar tarım sektörüne kredi olarak kullanılmıştır.

2. Yüksek İstihdam:

Sıfır işsizlik oranını değil mümkün olduğunca en düşük işsizlik oranını sağlamaktır. Ekonomide her zaman doğal işsizlik olacağından merkez bankası 0 işsizlik oranını amaçlamamaktadır.

3. Ekonomik Büyüme:

Ekonomide mal ve hizmet üretiminde artış anlamındadır. Üretim miktarındaki artış hem özel kesimin hem de devlet gelirinin artmasına yol açar.

4. Finansal Piyasalarda İstikrar:

Yatırımların ve ekonomik büyümenin sağlıklı bir biçimde sağlanabilmesi için fon fazlası ekonomik birimler (tasarruf sahipleri) ile fon açığı ekonomik birimlerin (yatırımcıların) eşleştirilmesinde etkinlik sağlanmasını ifade eder.

5. Faiz Oranlarında İstikrar:

Ekonomide sağlıklı bir tasarruf ve yatırım ortamının oluşması içÜlin faizlerin belirli sınırlar içinde olmasıdır.

6. Döviz Piyasalarında İstikrar:

Birbirini Destekleyen Amaçlar	Birbiriyle Çelişen Amaçlar
Yüksek İstihdam – Ekonomik Büyüme Finansal Piyasalarda İstikrar – Faiz Oranlarında İstikrar	Ekonomik Büyüme – Fiyat İstikrarı Fiyat İstikrarı – Yüksek İstihdam

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi para politikasının amaçlarından biri değildir?

- A) Fiyat istikrarını sağlamak
- B) Finansal sistemde istikrarı sağlamak
- C) Ekonomik büyümeyi sağlamak
- D) Bütçe açıklarını finanse etmek
- E) Yerli paranın değerini korumak

Soru Tarzı

Merkez Bankasının fiyat istikrarını temel hedef seçmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Talep yönlü politikaları yönetmenin daha kolay olması
- B) İşsizlik ile enflasyon arasında ters yönlü ilişki olması
- C) Fiyat istikrarının ekonomik büyümeyi sağlayabilmesi
- D) Fiyat istikrarının arz eğrisini sağa kaydırabilmesi
- E) Merkez bankasının seçebileceği başka hedef olmaması

Çıkış Sınav Sorusu (GUY 2007)

Aşağıdakilerden hangisi Merkez Bankası'nın kantitatif kredi kontrolü araçlarından biri değildir?

- A) Açık piyasa işlemleri
- B) Emisyon
- C) Kredi tavanları
- D) Kanuni karşılık ve disponibilibite

Çıkış Sınav Sorusu (GUY 2010)

Aşağıdakilerden hangisi kantitatif kredi kontrolü araçlarından değildir?

- A) Açık piyasa işlemleri
- B) Kanuni karşılık ve disponibilibite
- C) Kredi tavanları
- D) Sektörel bazda kredi verilmesi

Para Politikasında Hedef Kullanma Stratejisi

Soru Tarzı

Merkez Bankasının faiz oranını hedeflediği bir durumda, para talebindeki bir düşüşün IS – LM şeklindeki etkisi nasıldır?

- A) LM eğrisi sağa kayar
- B) LM eğrisi sola kayar
- B) IS eğrisi sağa kayar
- C) LM eğrisinde bir kayma olmaz
- D) Hem IS hem de LM eğrisi sağa kayar

PARA TALEBİ

Soru Tarzı

Sadece kalem üretilen ve tüketilen bir ekonomide bir yılda 1 TL'den 100 tane kalem satılıyor.

Her 1 TL yılda 5 kere el değiştirmiş ise bu ekonomide miktar denkleminde göre para stokun ne kadardır?

- A) 10 B) 20 C) 30
D) 40 E) 50

Çıkış Sınav Sorusu (Vergi Denetmen Yard. 2009)

Klasik modelde nominal para arzı artınca fiyat düzeyinin de aynı oranda artmasına ne denir?

- A) Paranın yansızlığı B) Tam engelleme
C) Nominal ücret katılığı D) Paranın miktar teorisi

Soru Tarzı

Reel milli gelirin paranın dolaşım hızına oranı aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) Nominal milli gelir B) Nominal para stoku
C) Reel para stoku D) Para çoğaltanı
E) Satın alma gücü paritesi

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi, Miktar Teorisi'nde öne sürülen para stokundaki değişimin doğrudan fiyatlara yansıtacağı öngörüsünün gerçekleşmesini zorlaştırır?

- A) Devletin, maliye politikasını para politikası kadar kolay değiştirememesi
B) İşçi ücretlerinin yapışkan olması
C) Tarımda hasadın, dolayısıyla tarımsal fiyatların belirsizliği
D) Reel faiz haddinin istikrarlı olması
E) Fiyatların esnek olması

Soru Tarzı

Para talebi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Reel gelir ve reel faiz oranlarına
B) Reel gelir ve nominal faiz oranlarına
C) Nominal gelir ve nominal faiz oranlarına
D) Nominal gelir ve reel faiz oranlarına
E) Sadece nominal faiz oranlarına

Soru Tarzı

Keynesyen yaklaşıma göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Para talebi sadece fiyatın fonksiyonudur
B) Faiz oranları yükseldiği zaman paranın dolaşım hızı artar
C) Faiz oranları düştüğü zaman paranın dolaşım hızı artar
D) Faiz oranlarındaki değişim paranın dolaşım hızını etkilemez
E) Faiz oranları yükseldiği zaman paranın dolaşım hızı azalır

Çıkmış Sınav Sorusu (Vergi Denetmen Yard. 2006)

Diğer koşullar değişmez iken, toplam gelir artarsa para talebi ve faiz oranı nasıl etkilenir?

- A) Para talebi artar, faiz oranı artar
- B) Para talebi artar, faiz oranı düşer
- C) Para talebi değişmez, faiz oranı artar
- D) Para talebi değişmez, faiz oranı düşer

Soru Tarzı

Para talebi eğrisi görece daha dik ise para talebinin faiz esnekliği ile ilgili aşağıdaki varsayımlardan hangisi geçerlidir?

- A) Mutlak değer cinsinden yüksek bir değere sahiptir
- B) Mutlak değer cinsinden düşük bir değere sahiptir
- C) Para talebinin faiz esnekliği para talebi eğrisinin eğiminden bağımsızdır
- D) Sonsuza eşittir
- E) Sıfıra eşittir

Soru Tarzı

Para talebi $M_D = 5000 - 5000r + Y$ olarak verilen bir ekonomide, milli gelir 2500 birim, merkez bankasının belirlediği para arzı da 5000 birim ise, denge faiz oranı (r) yüzde kaçtır?

- A) 10
- B) 20
- C) 30
- D) 40
- E) 50

Soru Tarzı

Para arzındaki artışın faiz oranlarını düşürmesine neden olan zincirleme etkiler içinde ilk ortaya çıkan etki aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gelir etkisi
- B) Likidite etkisi
- C) Fiyat artışı etkisi
- D) Beklenen enflasyon etkisi
- D) Kredi etkisi

Soru Tarzı

- I. Faiz oranı
- II. Reel gelir
- III. Paranın dolaşım hızı

Baumol-Tobin Modeli'ne göre, yukarıdakilerin hangilerinde meydana gelecek bir artış reel para talebini artırır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi M. Friedman'ın para talebi fonksiyonunda yer alan aktiflerden biri değildir?

- A) Tahviller
- B) Beşeri sermaye
- C) Hisse senetleri
- D) Zenginliğin son elde edicileri
- E) Beşeri olmayan maddi mallar

Soru Tarzı

Keyneslerin ve Monetaristlerin para talebinin faiz esnekliği konusundaki görüşleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Keynesyenler bu esnekliğin değerinin düşük, Monetaristler ise yüksek olduğunu söylemektedir
- B) Keynesyenler bu esnekliğin değerinin yüksek, Monetaristler ise düşük olduğunu söylemektedir
- C) Keynesyenler bu esnekliğin değerinin ekonomik faaliyet hacmini etkilemede önemsiz olduğunu söylemekte, Monetaristler ise buna katılmamaktadır
- D) Hem Keynesyenler hem de Monetaristler bu esnekliğin değerinin ekonomik faaliyet hacmini etkilemede önemsiz olduğunu söylemektedir
- E) Monetaristler bu esnekliğin değerinin ekonomik faaliyet hacmini etkilemede önemsiz olduğunu söylemekte, Keynesyenler ise buna katılmamaktadır

KISA DÖNEMDE PARA ÜRETİM İLİŞKLİSİ

Soru Tarzı

Parasalcı görüşe göre, uzun dönemde, nominal para arzı iki katına çıkarsa fiyatlar genel düzeyi nasıl değişir?

- A) İki kat artar
- B) İki kattan daha fazla artar
- C) İki kattan daha az artar
- D) İki kat azalır
- E) Değişmez

Soru Tarzı

Reel faiz oranlarında bir düşme olduğunda, bir birey işgücü arzını bugün azaltmak, gelecekte ise arttırmak istemektedir. Böyle bir davranış aşağıdaki teorilerden hangisine uygundur?

- A) Yeni Klasik Reel Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- B) Keynesyen Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- C) Yeni Keynesyen Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- D) Reel Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- E) Politik Devrevi Dalgalanmalar Teorisi

Soru Tarzı

Reel devrevi dalgalanmalar yaklaşımına göre ekonomik dalgalanmalar, aşağıdakilerin hangisinde ortaya çıkacak değişikliklerin bir sonucudur?

- A) Potansiyel GSYİH B) Maliye politikası
C) Para politikası D) Yatırım harcamaları
E) Tüketici tercihleri

Soru Tarzı

İktisadi ajanların rasyonel beklentilere ve para politikası hakkında doğru bilgiye sahip olmaları durumunda, Phillips eğrisiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Yatay olur
B) Eğimi oldukça düşük olur
C) Eğimi oldukça yüksek olur
D) Dikey olur
E) İstikrarsız olur

Soru Tarzı

Durgun dönem dengesinde para arzındaki artış, hangi durumda enflasyonun artmasına neden olmaz?

- A) Para arzının artış hızı ekonominin büyüme hızına eşit veya altında olduğu zaman
B) Para arzının artış hızı döviz kuru artış hızına eşit olduğu zaman
C) Ekonominin büyüme hızı para arzı artış hızından daha düşük olduğu zaman
D) Ekonominin büyüme hızı faiz oranına eşit olduğu zaman
E) Ekonominin büyüme hızı döviz kuru artış hızına eşit olduğu zaman

PARASAL AKTARMA MEKANİZMALARI

FINANSAL SİSTEM VE ÜSLENDİĞİ FONKSİYONLAR

Finansal piyasalar; gelirinden daha az harcayarak tasarruf yapanların sahip olduğu fon fazlasını, gelirinden daha fazla harcama yapmak isteyen fon açığı olanlara aktaran piyasalardır. İşte bu piyasada ilgililer karşı karşıya gelir ve fon transferi gerçekleşir. Böylece faiz oranları belirlenmiş olur. Finansal piyasaların fonksiyonları ise şu şekilde sıralanabilir:

1. Fon transferi sağlamak
2. Risk paylaşımı
3. Varlıklara likidite özelliği kazandırmak
4. Enformasyon toplamak ve dağıtmak

Soru Tarzı

Elinde fon fazlası olanlarla fona gereksinimi olanları bir araya getiren piyasaya ne ad verilir?

A) Mal piyasası	B) Döviz piyasası
C) Finansal piyasalar	D) Türev piyasa
E) Tahvil piyasası	

Bazı Temel Kavramlar

Doğrudan finansman: Borç alanların finansal piyasalarda menkul kıymet satarak ödünç verenlerden direkt borçlanmasıdır.

Dolaylı finansman: Fonlar, fon fazlası olanlardan finansal aracılar yoluyla fon açığı olanlara aktarılır.

Temel ödünç verenler: Tasarruf sahiplerini yani hane halkını temsil eder.

Temel ödünç alanlar: Genellikle işletmeler ve devlettir.

Menkul kıymet: Ödünç alanın gelecekteki geliri yada varlıkları üzerinde alacak hakkı doğuran finansal araçlardır. Bunlar satın alan kişi için varlık niteliğinde iken, satan yönünden yükümlülük niteliği taşır.

Risk: Bir varlığın gelecekteki değeri konusunda mevcut olan belirsizliktir.

Portföy: Çeşitli varlıklardan oluşan sepete denir.

Likidite: Bir varlığın paraya (ödeme aracına) dönüşebilme kolaylığı ve hızıdır. Örneğin; finansal sistemde oluşan bono, hisse senedi, çek gibi finansal varlıklar, otomobil, daire gibi varlıklardan çok daha likittir.

Eksik bilgilendirme (asimetrik enformasyon): Borç almak isteyen tarafın borç verecek tarafın sahip olmadığı bazı bilgilere sahip olması ve gerçekleşecek finansal işlemde bunun avantajını kullanmasıdır.

FINANSAL PİYASALARIN YAPILANMASI

Finansal Piyasalar:

1. Borç ve Ortaklık Piyasaları	2. Birincil ve İkincil Piyasalar
3. Borsalar ve Tezgahüstü Piyasalar	4. Spot ve Vadeli Piyasalar
5. Para ve Sermaye Piyasaları	

Finansal Araçlar	
PARA PİYASASI ARAÇLARI	SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI
1. Hazine Bonosu	1. Hisse Senetleri
2. Finansman Bonosu	2. Özel Sektör Tahvilleri
3. Banka Bonoları	3. Devlet Tahvilleri
4. Banka Garantili Bonolar	4. Kar – Zarar Ortaklığı Belgesi
5. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	5. Katılma İntifa Senetleri
6. Yatırım Fonu Katılım Payları	6. Gelir Ortaklığı Senedi
7. Repo – Ters Repo	7. Eurobondlar

Faiz Oranlarının Faiz Yapısını Açıklayan Teoriler

1. Bekleyiş Hipotezi:

Kısa ve uzun vadeli faiz oranlarının farklı olmasını, bir diğer deyişle faiz oranlarının vade yapısını kısa vadeli faiz oranlarının gelecekte farklı değer olacağı konusundaki beklentilere bağlı olarak açıklayan yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre; ekonomik birimlerin kısa ve uzun vade tercihlerine nötr, yansız olmaları kısa ve uzun vade arasında fark gösterilmemesi ve finansal işlemlere girişmenin amacının getiriyi maksimize etmek olduğu temel varsayımdır.

$$i_{2t} = \frac{i_t + i_{t+1}}{2}$$

i_t : 1 yıl vadeli tahvilin faiz oranı ve i_{t+1} : Önümüzdeki yıl 1 yıl vadeli faiz oranı

2. Bölünmüş piyasalar hipotezi:

Farklı vadelere sahip tahviller arasında herhangi bir ikame ilişkisinin bulunmadığını, farklı vadelere sahip tahvillerin piyasalarının tamamıyla birbirinden ayrı piyasalar olduğunu savunan yaklaşımdır.

3. Vade tercihi hipotezi:

Farklı vadelerdeki menkul kıymetler arasında bir ikame ilişkisinin varlığını kabul eden, ancak bunun tam ikame olarak değerlendirilemeyeceğini ifade eden yaklaşımdır.

19. BÖLÜM

PARA – BANKA – FİNANSAL SİSTEM

PARANIN ÖZELLİKLERİ VE FONKSİYONLARI

İtüşen

Para, satın alınan mal ve hizmetlerin bedelinin ödenmesinde ya da borçların geri ödenmesinde genel kabul görmüş ve güvenilir olan her şeydir

O halde bir unsurun para olabilmesi için şu özellikleri taşıması gerekir:

1. Standart olmalıdır (Homojenlik özelliği)
2. Genel kabul görmelidir.
3. Bölünebilmelidir.
4. Kolay taşınabilmelidir.
5. Kolay taklit edilmemelidir.
6. Çabuk deforme olmamalıdır.

Fonksiyonları

1. Değişim aracı olma fonksiyonu:

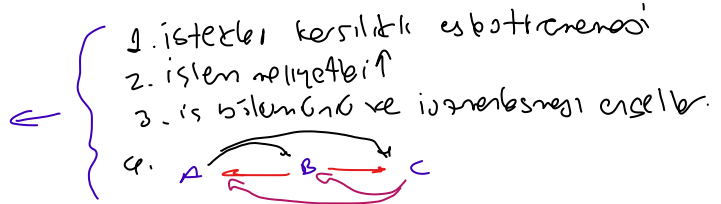
Para yokken → değişim → mal - mal ile değiştirildi. → TAKAS EKONOMİSİ

Sorunlar:

Para oluyunda:

takas ekonomisinin

Tüm zorluklarını ortadan
kaldırır.

10 tane mal vererek → 10 Para

Her mal verken takas ekonomisinde

$$\text{Fiyat düşüken sayısı} = \frac{n \cdot (n-1)}{2}$$

$$10 \text{ tane mal} \rightarrow \frac{10 \cdot (10-1)}{2} = 45$$

2. Değer ölçme aracı olma fonksiyonu

Para ekonomide en likit varlıktır.

Likite: Bir varlığın değişim aracı (paraya) dönüşümüne hız ve kolaylığı

I. Araba

II. Ev

III. IV. V. I

→ III. Altın

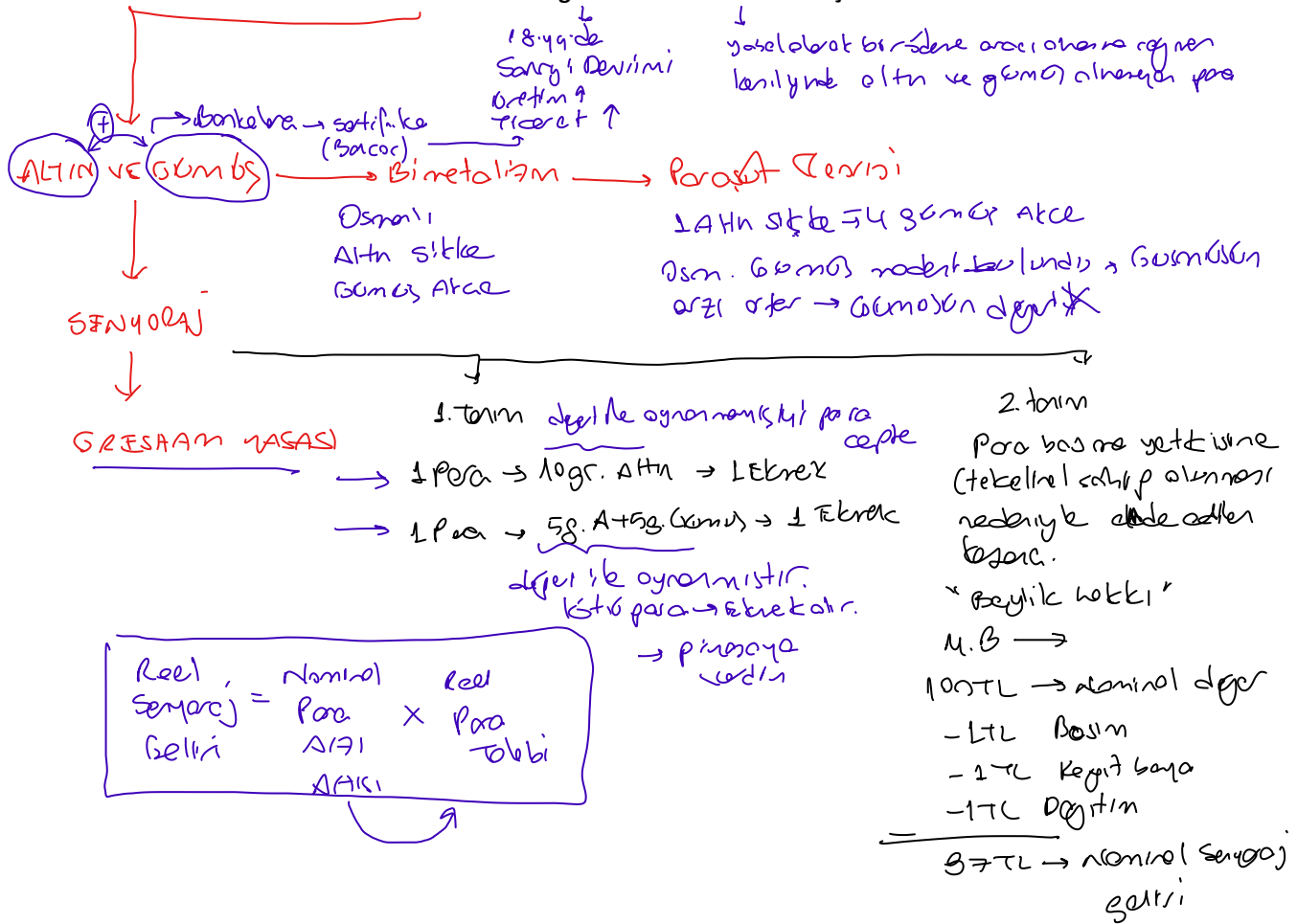
IV. Hisse senedi

3. Hesap tutma aracı olma.

4. İktisat politikası aracı olma

Paranın Tarihi Gelişimi

Mal Para → Kağıt Para → İtibari Para → Çek → EFT

Çıkmış Sınav Sorusu (Vergi Denetmen Yard. 2008)

"Kötü para iyi parayı kovar" ifadesi aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılır?

- A) King kanunu B) Solow kanunu
C) Laffer kanunu **D) Gresham kanunu**

Soru Tarzı

Parasal otoritenin senyoraj gelirini sürekli olarak artırabilmesi için aşağıdaki koşullardan hangisinin sağlanması gerekir?

- A) Rezerv para miktarının artması
B) Enflasyonun yükselmesi
C) Enflasyonun düşmesi
D) Rezerv para talebinin artması
E) Rezerv para talebinin azalması

$$\begin{array}{c} \uparrow \\ \text{Reel} \\ \text{Senyoraj} \\ \text{Geliri} \end{array} = \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{Nominal} \\ \text{Para arzı} \\ \text{Hızı} \end{array} \times \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{Reel} \\ \text{Para} \\ \text{Talebi} \end{array}$$

Soru Tarzı

Senyoraj geliri aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) Rezerv para büyüme oranına
B) Reel rezerv para büyüme oranına
C) Emisyon miktarındaki artışa
D) Rezerv para büyüme oranının reel para talebi ile çarpıma
E) Reel rezerv para büyüme oranının reel para talebi ile çarpıma

Soru Tarzı

Senyoraj kavramı nedir?

- A) Para arzının düşürülmesidir.
B) Katma değer vergisidir.
C) Destekleyici maliye politikasıdır.
D) Yatırım sübvansiyonu politikasıdır.
E) Enflasyon vergisidir.

Reel para talebi
Enflasyon vergisi

PARA ARZININ TANIMLANMASI**PARA ARZININ TANIMLANMASI****Teorik Yaklaşım · Somut**

Ekonomi Teorisinden hareket eder. ✓
Para sadece Değişim Aracı olarak kabul edilmiştir.
Ekonomide değişim araçları: Nakit + Çeke Tabi
Mevduatlardan oluşur.
Para Arzına hangi aktiflerin dahil edileceği sorun oluşturur.

→ Ampirik Yaklaşım · Soyut

Para etkilediği düşünülen değişkende gözlenen hareketleri en iyi şekilde belirlemeye olanak sağlayan ölçüt olarak ele alınmıştır.
Ortaya çıkan sorun; para arzı ölçütlerinde hangisinin kullanılması gerektiğidir.

Para arzını tanımlamaya dönük iki yaklaşım vardır.

Teorik Yaklaşım: Parayı yalnızca ödeme aracı olarak kabul eden yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre para ekonomideki nakit ve çeke tabi mevduatlardan oluşur. Teorik yaklaşım parayı nitel olarak değerlendirmiştir.

Ampirik Yaklaşım: Para ekonomideki makro değişkenleri ölçebilecek en iyi ölçüdür. Bu yaklaşıma göre değışkendir ve bu değışken makro ekonomik unsurları ölçmede kullanılır. Ampirik yaklaşım paraya nicelik kazandırmıştır.

2005'ten itibaren

T.C. MERKEZ BANKASI PARA ARZI TANIMLARI1. Para arzında → M_1 → Değişim faktörünü

$$M_1 = \underbrace{\text{Dolaşır banknotlar}}_{(C)} + \underbrace{\text{Kasasız mevduatlar}}_{(DD)}$$

2. Gelişim arzında → M_2 → Değer müdahale aracıdır.

$$M_2 = \underbrace{C + DD}_{M_1} + \underbrace{\text{Kasasız mevduatlar}}_{(TD)}$$

$$3. M_2Y = \underbrace{C + DD + TD}_{M_2} + \underbrace{\text{Yerleşiklerin dış varlıkların toplamı}}_{\text{Yerleşiklerin dış varlıkların toplamı}}$$

1. Notatı ilanesi → TL ↓ ₺ ↑ → 1997

2. Tesviki notatı ilanesi → TL ↑ ₺ ↓ 2005'ten itibaren 6 sifir atar.

$$4. M_2YR = \underbrace{C + DD + TD}_{M_2} + \underbrace{\text{Yerleşiklerin dış varlıkların toplamı}}_{\text{Yerleşiklerin dış varlıkların toplamı}} + \text{Repo Hesabı (Kasasız para)}$$

$$5. M_3A = \underbrace{C + DD + TD}_{M_2} + \text{Resmî mevduatlar}$$

$$6. M_3 = M_3A + \text{MS diğer mevduatları}$$

$$7. M_3Y = M_3 + \text{Yerleşiklerin dış varlıkların toplamı}$$

2005'ten itibaren T.C. Merkez Bankası Para Arzı Tanımı

$$1. M_1 = C + \text{DD} \rightarrow (TL + ₺)$$

→ Değişim aracıdır

$$2. M_2 = \underbrace{C + DD}_{M_1} + \text{TD} \rightarrow TL + ₺$$

→ Değer müdahale aracıdır

$$3. M_3 = M_2 + \text{Repo Hesabı} + \text{Para Hesabı}$$

Para Arzını Açıklayan Yaklaşımlar

1. Klasik Yaklaşım:

Para sadece değişim aracıdır. Dolayısıyla bu yaklaşımda para arzı; Dolaşımdaki nakit + Çek + Vadesiz mevduattan oluşur. Para dar anlamda tanımlandığı için M_1 para arzını ifade eder.

2. Chicago Yaklaşımı:

Friedman ve Meiselman tarafından ortaya atılmıştır. Bu yaklaşımda para arzı; Dolaşımdaki nakit + Çek + Vadesiz mevduat + Vadeli mevduattan oluşmaktadır. Para geniş anlamda tanımlandığı için M_2 para arzını ifade eder.

3. Gurley – Shaw Yaklaşımı:

Halkın alternatif likit kabul edeceği tüm varlıklar para tanımı içine dahil edilmiştir. Bu yaklaşımda para arzı; Dolaşımdaki nakit + Vadeli Mevduat + Vadesiz Mevduat + Diğer Menkul kıymetlerden oluşur. Önemli olan husus likit varlıklar arasındaki ikame derecesidir.

4. Krediyi İçeren Geniş Görüş:

Para, mevduat bankaları ve bunların yanında borç veren diğer bütün kurumların verdiği kredi toplamından oluşur. Kredi politikası para politikasının en önemli aracıdır.

Soru Tarzı

Aşağıdaki yaklaşımlardan hangisi, paranın sadece değişim aracı olma işlevi üzerinde durur?

- A) Gurley – Shaw yaklaşımı
- B) Chicago yaklaşımı
- ☒ C) Klasik yaklaşım
- D) Krediyi içeren geniş görüş
- E) Monetarist görüş

Ticaret bankalarından ticaretin yönetilen paraya.

KAYDI PARA (MEVDUAT PARASI)

Vorsatz mbl

1. Ekonomide 1 banka vardır

2. Bankalar sadece vadesiz mevduat kabul ederler vadeli mevduat kabul etmezler

3. Bankalar sadece zorunlu rezerv tutarlar, serbest (atıl) rezerv tutmazlar

4. Nakit sızıntısı yoktur

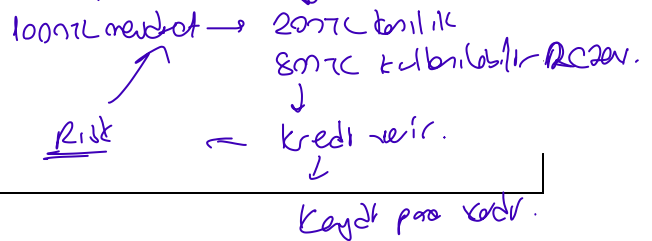
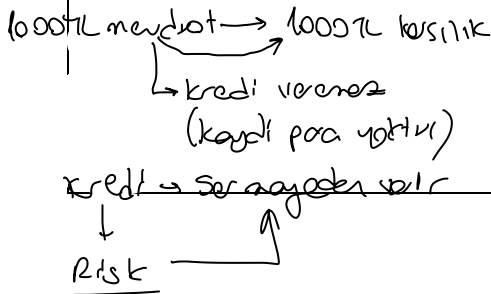
Banka REZERVLERİ

Toplam Rezervler = Zorunlu Rez. + Serbest Rez.

1. **Serbest Rezervler:** Ani mevduat çıkışlarını karşılamak ve kârlı yatırım imkanlarını değerlendirmek amacıyla emniyet unsuru olarak bankaların tuttıkları rezervlerdir.

2. **Zorunlu Rezervler:** Yasalar çerçevesinde bankaların tutmak zorunda olduğu rezervlerdir. Merkez Bankası tarafından belirlenir. Zorunlu rezerv ilk ortaya çıkış amacı banka iflaslarını önlemektir. Günümüzde para arzını kontrol etmek amacıyla kullanılır.

REZERV BANKACILIĞI	
Mutlak Rezerv Bankacılığı	Kısmi Rezerv Bankacılığı

Rezervleri kullanarak → riske karşı aracılığıyla kayıt para yaratır.

$$r_{DD} = \%20$$

AKTİF	X	PASİF
1. Zorunlu Rez.		1. Vadeli mevduatlar
2. Serbest Rez.		2. Kademeli mevduatlar
3. Krediler		3. Reeskont Kredileri
4. Merkez bankası		4. Sermaye
FON KULLANIM YATIRISI		FON KAYNAK YATIRISI

AKTİF	X	PASİF
1. Zorunlu Rez. 200 TL		1. Vadeli mev. 1000 TL
2. Serbest Rez. (r) 160		2. Kademeli mev. 800 TL
3. Krediler 128		3. Reeskont Kred. 640 TL
4. Merkez bankası 50 TL		4. Sermaye 600 TL
5. İcraat 800 TL		5. Diğer 150 TL
6. Diğer 640 TL		6. Diğer 150 TL
7. Diğer 512 TL		7. Diğer 150 TL
		8. Diğer 150 TL
		9. Diğer 150 TL
		10. Diğer 150 TL
		11. Diğer 150 TL
		12. Diğer 150 TL
		13. Diğer 150 TL
		14. Diğer 150 TL
		15. Diğer 150 TL
		16. Diğer 150 TL
		17. Diğer 150 TL
		18. Diğer 150 TL
		19. Diğer 150 TL
		20. Diğer 150 TL
		21. Diğer 150 TL
		22. Diğer 150 TL
		23. Diğer 150 TL
		24. Diğer 150 TL
		25. Diğer 150 TL
		26. Diğer 150 TL
		27. Diğer 150 TL
		28. Diğer 150 TL
		29. Diğer 150 TL
		30. Diğer 150 TL
		31. Diğer 150 TL
		32. Diğer 150 TL
		33. Diğer 150 TL
		34. Diğer 150 TL
		35. Diğer 150 TL
		36. Diğer 150 TL
		37. Diğer 150 TL
		38. Diğer 150 TL
		39. Diğer 150 TL
		40. Diğer 150 TL
		41. Diğer 150 TL
		42. Diğer 150 TL
		43. Diğer 150 TL
		44. Diğer 150 TL
		45. Diğer 150 TL
		46. Diğer 150 TL
		47. Diğer 150 TL
		48. Diğer 150 TL
		49. Diğer 150 TL
		50. Diğer 150 TL
		51. Diğer 150 TL
		52. Diğer 150 TL
		53. Diğer 150 TL
		54. Diğer 150 TL
		55. Diğer 150 TL
		56. Diğer 150 TL
		57. Diğer 150 TL
		58. Diğer 150 TL
		59. Diğer 150 TL
		60. Diğer 150 TL
		61. Diğer 150 TL
		62. Diğer 150 TL
		63. Diğer 150 TL
		64. Diğer 150 TL
		65. Diğer 150 TL
		66. Diğer 150 TL
		67. Diğer 150 TL
		68. Diğer 150 TL
		69. Diğer 150 TL
		70. Diğer 150 TL
		71. Diğer 150 TL
		72. Diğer 150 TL
		73. Diğer 150 TL
		74. Diğer 150 TL
		75. Diğer 150 TL
		76. Diğer 150 TL
		77. Diğer 150 TL
		78. Diğer 150 TL
		79. Diğer 150 TL
		80. Diğer 150 TL
		81. Diğer 150 TL
		82. Diğer 150 TL
		83. Diğer 150 TL
		84. Diğer 150 TL
		85. Diğer 150 TL
		86. Diğer 150 TL
		87. Diğer 150 TL
		88. Diğer 150 TL
		89. Diğer 150 TL
		90. Diğer 150 TL
		91. Diğer 150 TL
		92. Diğer 150 TL
		93. Diğer 150 TL
		94. Diğer 150 TL
		95. Diğer 150 TL
		96. Diğer 150 TL
		97. Diğer 150 TL
		98. Diğer 150 TL
		99. Diğer 150 TL
		100. Diğer 150 TL

$$\Delta DD = \frac{1}{r_{DD}} \times 1000 = 5000 \text{ TL}$$

Bankacılık sisteminde 10 Tane banka vardır. Bankacılık sisteminde 100 TL biriktirildi. Her bir bankaya 100 TL 100 TL olarak dağıldı. $r_{DD} = \%20$ ile 100 TL yatırılır.

$$\Delta DD = \frac{1}{r_{DD}} \cdot 100 = 500 \text{ TL} \quad 500 \times 10 = 5.000$$

$$r_{DD} = \%0 \text{ idi} \rightarrow \Delta DD = \frac{1}{0} \cdot 1000 = \infty$$

$$r_{DD} = \%100 \text{ idi} \rightarrow \Delta DD = \frac{1}{1} \cdot 1000 = 1000$$

$$\Delta R = 1000 \text{ TL} \quad r_{DD} = \%100 \quad e = \text{serbest rezerv tercih oranı} = \frac{ER}{\Delta R} = \frac{100}{1000} = 0,1 = \%10$$

$$\Delta DD = \frac{1}{e + r_{DD}} \cdot \Delta R \quad \Delta DD = \frac{1}{0,1 + 0,120} \times 1000 = 4000 \text{ TL}$$

$$\Delta R = 1000 \text{ TL} \quad r_{DD} = \%20 \quad e = \%5 \quad c = \text{halkın nakit tercih oranı} = \frac{C}{\Delta R} = \frac{150}{1000} = 0,15 = \%15$$

$$\Delta DD = \frac{1}{c + e + r_{DD}} \cdot \Delta R \quad \Delta DD = \frac{1}{0,15 + 0,05 + 0,120} \cdot 1000 = 2500 \text{ TL}$$

$$\Delta R = 1000 \text{ TL} \quad r_{DD} = \%20 \quad e = \%5 \quad c = \%15 \quad t = \text{vadeli mevduat tercih oranı} = \frac{TD}{\Delta DD} = \frac{250}{2500} = 0,1 = \%10$$

$$t = 2,5 \quad r_{DD} = \%4$$

EV) birimlik.

$$\Delta DD = \frac{1}{c + e + r_{DD} + t \cdot r_{DD}} \cdot \Delta R$$

$$\Delta DD = \frac{1}{0,15 + 0,05 + 0,120 + 2,5 \cdot 0,04} \cdot 1000 = 2000 \text{ TL}$$

Çok düşük oranlar.

$$\Delta DD = \frac{1}{1 - g \cdot (1 - r_{DD})} \cdot \Delta R$$

$c, e, r, t \uparrow$ Kaydı para oranı $\downarrow$ Kaydı para $\downarrow$

$c, e, r, t \downarrow$ Kaydı para oranı $\uparrow$ Kaydı para $\uparrow$

TÜRKİYE'DE BANKA KURULMASI

Türkiye'de bir bankanın kurulmasına veya yurt dışında kurulmuş bir bankanın ilk şubesinin açılmasına, bu konuda öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun en az beş üyesinin aynı yönde oyuyla alınacak kararla izin verilir.

1999

2000 yılında

Soru Tarzı

Bir bankanın kurulması ile ilgili nihai kararı aşağıdakilerden hangisi verir?

- A) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- B) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
- C) Hazine Müsteşarlığı
- D) Türkiye Büyük Millet Meclisi
- E) Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü

Yanıt: 2000 yılında faaliyete geçen Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) ülkemizde bir banka kurulması konusunda nihai karar verme yetkisine sahiptir.

PARA ARZININ BELİRLENMESİ

BAZ PAZA - GÜÇLÜ MÜKESK PAZA - PARASAL TABAN

Merkez Bankaları genellikle 4 volla para yaratırlar:

1. Ulusal rezervler karşılığında → Altın + Döviz → M.B. → Para basar → Para yaratır.
2. Bankacılık sistemine verilen krediler karşılığında → Banka M.B. den kredi alır → Para yaratır.
3. Kamu kesimine açılan krediler karşılığında → 2001
4. Açık piyasa işlemleri aracılığıyla

APİ = M.B.'nin bankalar arası piyasada devlete ait olan tahvilleri alıp - satması

APİ Alım → M.B. → bankalardan tahvil alır → Para alır → Para yaratır.
APİ Satım → M.B. → bankalara tahvil satar → Para alır → Para yok eder.

AKTİF x Bankası Bilançosu PASİF

1. Zorunlu karşılık	1. Vadeli mev.
2. Sezon → mev.	2. Vadeli mev.
3. Markalı kıy.	3. Keşant kredisi
4. Krediler	4. Seneler
Fon Kullanım Yapısı	Fon Kaynak Yapısı

Merkez Bankası Bilançosu	
Aktif	Pasif
Net İç Varlıklar - Kamu Kesimine - Açılan Krediler + - Bankacılık Kesimine - Açılan Krediler Net Dış Varlıklar - Uluslararası rezervler (Altın - Döviz)	Dolaşımdaki Nakit C + Bankalardaki ve Merkez Bankasındaki Rezervler RR
Fon Kaynak Yapısı	Fon Kullanım Yapısı
B KAYNAK = B KULLANIM	

$$B_{KAYNAK} = NIV + NDV \quad B_{KULLANIM} = C + RR$$

T.C. Merkez Bankası Analitik Bilançosu

AKTİF	PASİF
-------	-------

→ 1. DİŞ VARLIKLAR → 2. İÇ VARLIKLAR A. Hazine Borçları a. Menkul Kıymetler b. Diğer B. Bank. Sek. Açıl. Nakit Krediler C. TMSF'na Kullanılan Krediler D. Diğer Kalemler E. Değerleme Hesabı 3. DEĞERLEME HESABI	1. TOPLAM DÖVİZ YÜKÜMLÜLÜKLERİ + A. Dış Yükümlülükler B. İç Yükümlülükler a. Kamu ve Diğer Döviz Mevduatı b. Bankalar Döviz Mevduatı 2. MERKEZ BANKASI PARASI A. REZERV PARA a. Emisyon + b. Bankalar Mevduatı a. Zorunlu Karşılıklar Bloke HESABı b. Serbest Mevduat + c. Fon Hesapları + d. Banka Dışı Kes. Mev. + B. DİĞER MERKEZ BANKASI PARASI A. Açık Piyasa İşlemleri B. Kamu Mevduatı
--	---

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi Merkez Bankası bilançosunun yükümlülüklerinden biri değildir?

- A) Emisyon +
- B) Açık piyasa işlemleri +
- C) Bankacılık sektörüne açılan krediler A
- D) Bankalar serbest imkanı +
- E) Fon hesapları +

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi, TCMB'nin analitik bilançosunda rezerv para kaleminin alt kalemlerinden biri değildir?

- A) Emisyon +
- B) Bankalar mevduatı +
- C) Fon hesapları +
- D) Banka dışı kesim mevduatı +
- E) Açık piyasa işlemleri

Soru Tarzı

Bütçe açığı hangi yöntemle finanse edilirse rezerv para miktarı artmaz?

- A) Merkez Bankasından kısa vadeli avansla
- B) Uzun vadeli dış borçla
- C) Kısa vadeli dış borçla
- D) İç borçla
- E) Vergi gelirlerindeki artışla

Soru Tarzı

Rezerv para büyüklüğü aşağıdaki toplamlardan hangisine eşittir?

- A) Emisyon + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Fon hesapları + Banka dışı kesim mevduatı
- B) Emisyon + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Banka dışı kesim mevduatı
- C) Dolaşımdaki para + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Fon hesapları + Banka dışı kesim mevduatı
- D) Dolaşımdaki para + Banka dışı kesim mevduatı + Bankalar serbest mevduatı + Bankaların zorunlu karşılıkları
- E) Parasal taban + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Banka dışı kesim mevduatı

Parasal Taban ve Para Arzı

Bazı para - Güçlü yönlendirici para

$$Bazı para = NDV + N'V$$

$$Bazı para = C + RR \rightarrow \text{Zorunlu rezerv.}$$

↳ serbest

$$M_1 = C + DD$$

$$M_2 = C + DD + TD$$

$$B = C + RR$$

$$B = DD \cdot (c + e + r_{on} + t \cdot r_o)$$

$\downarrow$ $\downarrow$ $\downarrow$
 $\frac{C}{DD}$ $\frac{eR}{DD}$ $\frac{TD}{DD}$

$$DD = \frac{1}{c + e + r_{on} + t \cdot r_o} \cdot B$$

$$C = \frac{c}{c + e + r_{on} + t \cdot r_o} \cdot B$$

$$TD = \frac{t}{c + e + r_{on} + t \cdot r_o} \cdot B$$

$$M_1 = \frac{c}{c + e + r_{on} + t \cdot r_o} \cdot B + \frac{1}{c + e + r_{on} + t \cdot r_o} \cdot B$$

$$M_1 = \frac{1 + c}{c + e + r_{on} + t \cdot r_o} \cdot B$$

m_1 para arzi

$$M_2 = \frac{1 + c + t}{c + e + r_{on} + t \cdot r_o} \cdot B$$

m_2 para arzı

Para Arzını Belirleyen Faktörler

$$M_1 = C + DD$$

$$M_1 = \frac{1 + e}{c + e + r_{\text{DD}} + t \cdot r_{\text{TD}}} \cdot B \uparrow$$

1. Halkın nakit tercih oranı

$$c = \frac{C}{DD}$$

a. Gelir Örtüsü

$$\begin{array}{l} \text{GDT} \uparrow \quad c \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow \\ \text{GDT} \downarrow \quad c \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow \end{array}$$

b) Beklenen enflasyon oranı

$$e \uparrow \quad c \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow$$

c) Ensal olmayan faaliyetler ve kayıt dışı ekonomi

$$RDE \uparrow \quad c \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

d) Yüksek ses oranı

$$b.v.o.T \rightarrow c \uparrow \rightarrow m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

e) Banka politikası

$$B \uparrow \rightarrow c \uparrow \rightarrow m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

f) Vadeli mevduatla ödenen faiz oranı

$$V \uparrow \quad c \downarrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow$$

g. Zorunlu karşılık oranı

$$MB \downarrow \quad M^S \uparrow \text{ istisna } c \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow$$

$$MB \downarrow \quad M^S \downarrow \quad // \quad c \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

5. Parasal Taban.

$$B \uparrow \rightarrow m \text{ kadar } M^S \uparrow$$

$$B \downarrow \rightarrow m \text{ kadar } M^S \downarrow$$

$$M_2 = C + DD + TD$$

$$M_2 = \frac{1 + c + t}{c + e + r_{\text{DD}} + t \cdot r_{\text{TD}}} \cdot B$$

2. Halkın vadeli mevduat tercih oranı

$$t = \frac{TD}{DD}$$

a. Vadeli mevduatla ödenen faiz oranı

$$\begin{array}{l} i \uparrow \quad t \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \uparrow \\ \downarrow \quad \downarrow \quad \uparrow \quad \downarrow \quad \uparrow \quad \downarrow \end{array}$$

b. Alternatif yatırım fırsatlarının getirilmesi

$$A.T.R \uparrow \quad t \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \downarrow$$

c. Finansal sisteme dâhil olan

$$\text{Güvensiz} \rightarrow c \uparrow \quad t \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \downarrow$$

3. Bankanın Serbest Reser. Tercih Oranı

a. Tercih Oranı

$$i \uparrow \quad e \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow$$

b) Korum Bankacılık politikası

$$R.B. M \uparrow \quad e \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

c) Mevduat giriş-çıkış dizesi ve de düzen sıklığı

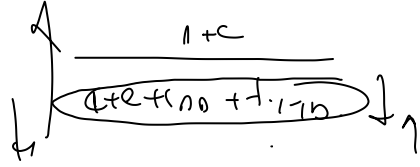
$$e \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

d) Finansal sistemdeki istikrarlılık

$$e \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

Soru Tarzı**Aşağıdakilerden hangisi para çarpanını artırır?**

- A) Ekonomide belirsizlikler $\rightarrow c \uparrow m \downarrow$
~~B) Reeskont faiz oranındaki düşüş $\rightarrow e \downarrow m \uparrow$~~
 C) Reeskont faiz oranındaki artış $\rightarrow e \uparrow m \downarrow$
 D) Piyasa faiz oranındaki düşüş $\rightarrow c \uparrow m \downarrow$
 E) Döviz kurlarındaki artış $\rightarrow$

PARA ARZI EĞRİSİ

$$M_1 = \frac{1+c}{c+e+1.00+1.175} \cdot B$$

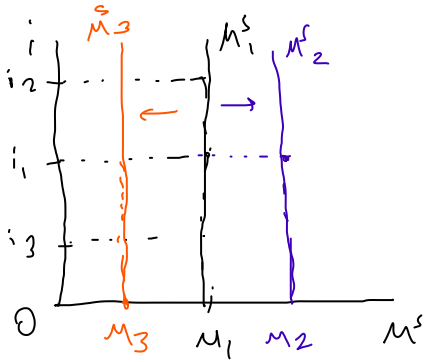
$$M_2 = \frac{1+c+t}{c+e+1.00+1.175} \cdot B$$

PARA ARZI EĞRİSİ**Dışsal Para Arzı Eğrisi**

Para arzı yanında yer alan
 c, t, e gibi faiz
 oranından etkilenmeyece

$$i \uparrow \quad \bar{c} \quad \bar{t} \quad \bar{e} \quad \bar{m} \quad \bar{M}^s$$

$$i \downarrow \quad \bar{c} \quad \bar{t} \quad \bar{e} \quad \bar{m} \quad \bar{M}^s$$

1. Çarpan $\downarrow$
 $c \uparrow t \uparrow r \uparrow e \uparrow$

1. Çarpan $\uparrow$
 $c \downarrow t \downarrow r \downarrow e \downarrow$

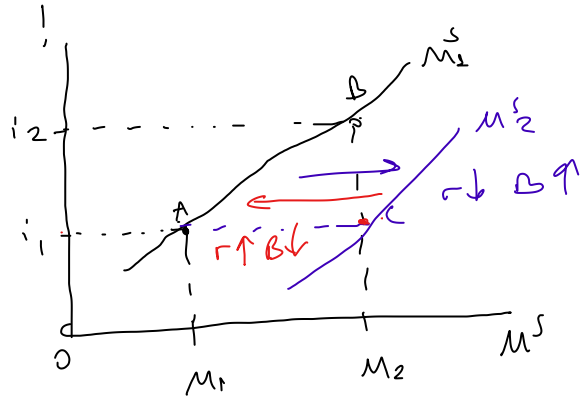
2. B $\downarrow$ 2. B $\uparrow$ **İçsel Para Arzı Eğrisi $\rightarrow$ + gelimli**

Para arzı yanında yer alan
 c, t, e gibi faiz oranından etkilenmeye

$$i \uparrow \rightarrow c \downarrow m \uparrow M^s \uparrow$$

$$e \downarrow m \uparrow M^s \uparrow$$

$$t \uparrow m_2 \uparrow M_2^s \uparrow$$

c, t, e gibi faiz oranı M^s eğrisi üzerinde hareket

r ve B değişirse M^s eğrisinin konumu değişir.

MERKEZ BANKASI VE PARA POLİTİKASI

Bir ülkenin finansal sistemi 4 temel aktör tarafından şekillenir. Bunlar;

1. Merkez Bankası
2. Finansal araçlar *bankalar*
3. Fon fazlası olanlar *→ borç . Dışarı*
4. Fon açığı olanlar *→ Acı H.*

Merkez Bankası, temel görevi ülkedeki para miktarını kontrol eden finansal kurumdur. Dünyada ilk Merkez Bankası 1668 yılında İsveç'te kurulmuş ancak para basma tekeline sahip olamamıştır. Para basma tekeline sahip ilke Merkez Bankası ise 1694 yılında kurulan İngiltere Merkez Bankasıdır.

Merkez Bankası ekonomide 4 temel fonksiyon üstlenir. **Bunlar**;

- 1. Para Piyasalarında İstikrarı Sağlamak
- 2. Bankaların Bankası Olma
- 3. Likiditenin Son Kaynağı Olma
- 4. Devletin Bankacılığını Yapma

(1987) 1931

*Osmanlı M.B
İngiliz - Fransız
1856*

Türkiye'de Merkez Bankacılığı

1923 İzmir İktisat Kongresinde Türkiye'de bir Merkez Bankası kurulması fikri benimsenmiş ve 11 Haziran 1930 ve 1715 sayılı kanunla kurulmuş ve 3 Ekim 1931 tarihinde fiilen çalışmaya başlamıştır. 1970 yılında değiştirilen 1715 sayılı kanun yerine 1211 sayılı kanun kabul edilmiş ve günümüzde T.C. Merkez Bankası 1970 tarih ve 1211 sayılı kanuna göre faaliyetlerini sürdürmektedir.

1930 yılına kadar Türkiye'de para basma tekeli ise Osmanlı Bankası'na (Bank-ı Osmanî Şahane) verilmiştir.

1211 sayılı Merkez Bankası kanununa göre T.C. Merkez Bankası sermayesi 25.000 TL ve 250.000 adet hisseye bölünmüştür. 1211 sayılı kanuna göre Merkez Bankası hisseleri 4 gruba ayrılmış bunlar;

A Grubu Pay Senetleri: Hazineye aittir ve toplam sermayenin % 51'inden aşağıya düşemez.

B Grubu Pay Senetleri: Milli bankalara aittir.

C Grubu Pay Senetleri: Yabancı sermayeli bankalar ile imtiyazlı şirketlere aittir. 15.000 adet hisse ile sınırlandırılmıştır.

D Grubu Pay Senetleri: Türk gerçek kişileri ile Türk tüzel kişilerine aittir.

T.C. Merkez Bankasının Örgüt Yapısı ve Organları

Hissedarlar Genel Kurulu	Pay senetlerine sahip olanların oluşturduğu kuruldur. Her yıl Nisan ayında toplanır ve hissedarlar genel kuruluna bankanın başkanı başkanlık eder.
Banka Meclisi	Başkan ve genel kurul tarafından seçilen <u>6</u> üyeden oluşur. Banka Meclisi uygulayacak para politikasına ve kullanılacak para politikası araçlarına ilişkin kararlar alır. Bankanın en yüksek karar organıdır.
Para Politikası Kurulu	Bankanın en yeni organıdır ve <u>2001</u> yılında kurulmuştur. Başkan, Başkan yardımcısı, Banka Meclisi üyeleri arasından seçilen bir üye ve Başkanın önerisi ile müşterek kararla atanacak bir üyeden oluşur. Kurulun görevleri; 1. Fiyat istikrarını sağlamak amacıyla para politikası ilke ve stratejilerini belirlemek 2. Para politikası stratejisi çerçevesinde <u>hükümetle</u> birlikte enflasyon hedeflerini belirlemek 3. Para politikası hedefleri ve uygulamaları konusunda belli dönemlerde raporlar hazırlayarak Hükümeti ve Kamuoyunu bilgilendirmek <i>3 ayda bir</i> 4. Hükümetle birlikte Türk lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirlerin alınması ve yabancı paralarla altın karşısındaki değerini tespit etmeye yönelik kur rejiminin belirlenmesi
Denetleme Kurulu	<u>4</u> kişiden oluşur ve görev süresi <u>2</u> yıldır. Bankanın tüm işlem ve hesaplarını denetler.
Başkanlık (Guvernörlük)	Cumhurbaşkanı kararnamesi ile <u>4</u> yıl için atanır.

Yönetim Komitesi	Başkan ve 4 Başkan yardımcısından oluşur. Banka Meclisi kararı gerektiren konuları önceden inceleyerek, Banka Meclisine yapılacak önerileri hazırlar.
Şubeler Teşkilatı	Merkez Bankası şubeleri ancak Banka Meclisi Kararı ile açılabilir. Merkez Bankasının 21 adet şubesi vardır.

T.C. Merkez Bankasının Görevleri

1. Açık piyasa işlemi yapmak ✓
2. Hükümetle birlikte TL'nin iç ve dış değerini belirlemek, kur rejimini belirlemek ✓
3. Zorunlu karşılık oranları ve disponibiliteler ile ilgili esas ve oranları belirlemek ✓
4. Reeskont ve avans işlemleri yapmak ✓
5. Ülkenin altın ve döviz rezervlerini yönetmek ✓
6. TL'nin hacim ve tedavülünü düzenlemek ✓
7. Finansal sistemde istikrarı sağlamak amacıyla para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirler almak ✓
8. Mali piyasaları izlemek ✓
9. Bankalardaki mevduatın vade ve türleriyle özel finans kurumlarındaki katılma hesaplarının vadelerini belirlemek. ✓

→ T.C. Merkez Bankasının Yetkileri

1. Banknot ihraç etmek ✓
2. Hükümetle birlikte enflasyon hedefi tespit eder. Hedeflenen enflasyon oranının gerçekleştirilmesi için uygulanacak para politikası konusunda yetkili ve sorumludur. ✓
3. Bankalara kredi vermek ✓
4. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kaynak ihtiyacını karşılamak ✓
5. Bankalar ve diğer mali kuruluşlardan bilgi istemek ✓

T.C. Merkez Bankasının Müşavirlik Görevleri

1. Banka hükümetin mali ajanı ve hazinedardır ✓
2. Banka finansal sistem ile ilgili hükümete görüş ve bilgi verir ✓
3. Banka, bankalar ve uygun göreceği diğer mali kurumlar hakkındaki görüşlerini ve tespitlerini ~~başbakanlık~~ bakanlık ile bu kurum ve kuruluşları düzenleme ve denetleme yetkisine sahip kuruluşlara bildirir.

Merkez Bankasının Bağımsızlığı

Bağımsız bir Merkez Bankasından söz edebilmek için Merkez Bankasının hem ekonomik hem de politik bağımsızlığın gerçekleşmesi gerekir.

Ekonomik Bağımsızlık: Merkez Bankasının siyasi otoritenin ya da toplumdaki diğer baskı gruplarının etkisinde kalmaksızın serbestçe karar alabilmesidir.

Politik Bağımsızlık: İzlenecek hükümet politikalarına kredi verilmesi ya da diğer biçimlerde destek sağlanması konusunda hükümetten gelen taleplere direnmeyi ifade eder.

Politik bağımsızlık, Merkez Bankasına kısa dönemdeki etkilerini göz önüne almaksızın, uzun dönem açısından en iyi olduğuna inandığı para politikasını izleme olanağı verir. Ekonomik bağımsızlık ise, söz konusu para politikalarını izlerken bilançosunu dilediği gibi değiştirebilme imkanı tanır.

Merkez Bankasının bağımsızlığı arttıkça enflasyonla mücadelede daha başarılı olacaktır.

NOT: T.C. Merkez Bankası ile hükümet arasındaki ilişki Cumhurbaşkanı aracılığı ile yürütülür.

Soru Tarzı

Yürürlükte olan Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi TCMB'nin görevlerinden biridir?

- A) Hazineye kısa vadeli avans kredileri vermek
- B) Banka faizlerini düzenlemek
- C) Uluslararası finans hareketlerini kontrol altında tutmak
- ☒ D) Açık piyasa işlemlerini yürütmek
- E) Döviz kurunu belirlemek

PARA POLİTİKASI VE PARA POLİTİKASI ARAÇLARI

Para Politikasının Genel Araçları	Para Politikasının Özel Araçları
1. Açık Piyasa İşlemleri + 2. Reeskont Politikası + 3. Zorunlu Karşılık Politikası +	1. Farklılaştırılmış İskonto Oranları 2. Banka kredilerinin miktar, vade ve faiz oranları açısından kontrolü 3. Bankalar ve diğer finansal araçlara belli bir miktar devlet tahvili satın alma zorunluluğu getirilmesi 4. İthalat için depozito zorunluluğu 5. Finansal kurumların menkul kıymet portföylerinin yeniden düzenlenmesi 6. Tüketici kredilerinin kontrolü 7. Merkez Bankasının telkin ve tavsiyeleri 8. Genel Disponibilite Politikası <u>2006</u>

Reeskont KCB'sini Banka MB'den nasıl kullanılır.

Akankül → X bank kredisi çekti → seret → M.B'ne kirdirerek
kullandı, böylece
reeskont b'ası

MB si →

Tarım	Sağl	Hareket	
762	7680	7680	isbata
98	20	57	

Kullanılabilir, Reeskont 800 700 TL

Banka mevduatından konutluk mevduat → 200 TL konutluk → 7620 200 TL

2006

7620 Likititeyi 7620
likititeyi ayarlamak, 200 TL'nin.

Altın, devlet tahvili, \$, konutluk

Çıkmış Sınav Sorusu (Gelir Uz. Yard. 2015)

Aşağıdakilerden hangisi para politikasının araçlarından birisi değildir?

- A) Açık piyasa işlemleri +
~~B) Tahvil ihracı~~
 C) Gerekli rezervler politikası +
 D) İskonto haddi +

Soru Tarzı

- I. Piyasa faiz oranı +
 II. Reeskont oranı +
 III. Zorunlu karşılık oranı +
 IV. Açık piyasa işlemleri +

Yukarıdakilerden hangileri Merkez Bankasının para arzını etkilemek için kullandığı temel araçlar arasında yer alır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) II ve III
 D) III ve IV ~~E) II, III ve IV~~

PARA POLİTİKASININ GENEL ARAÇLARI**1. Açıklık Piyasa İşlemleri (APİ)**

Soru Tarzı

Merkez bankasının açık piyasa işlemleriyle piyasadan hazine bonosu satın alması faizi ve döviz kurunu nasıl etkiler?

Faiz**Döviz kuru**

A) Düşer	Yükselir
B) Düşer	Düşer
C) Yükselir	Yükselir
D) Yükselir	Düşer
E) Değişmez	Değişmez

Soru Tarzı

T.C. Merkez Bankası açık piyasa işlemleri çerçevesinde aşağıdaki işlemlerden hangisini yapamaz?

- A) Geri alım vaadiyle satış
- B) TL depo alımı ve satımı
- C) Geri satım vaadiyle alış
- D) TL karşılığı menkul kıymetlerin kesin alımı
- E) Birincil piyasada Hazine bonosu alımı

2. Reeskont Politikası

Reeskont politikasının üstünlükleri

1. Merkez Bankasının likiditenin son kaynağı olma fonksiyonunu yerine getirmesi
2. Finansal paniklerin önlenmesinde yararlı bir politika aracıdır
3. Ekonomik kriz anında çok çabuk kullanılabilir

Reeskont politikasının eleştirilen yönleri (aksaklıkları)

1. Anons etkisinin yanlış yorumlanması tehlikesi
2. Para ve kredi hacminde öngörülme-ye-ye dalgalanmalar ortaya çıkarması. Bu durum reeskont politikasının en önemli aksaklığıdır.

Reeskont politikası para arzında öngörülme-ye-ye dalgalanmalara yol açtığı için şiddetle eleştirilmiştir. Reeskont politikasına en önemli eleştiri M. Friedman tarafından getirilmiştir. Friedmana göre; her ülkede mevduat sigorta fonu mevcuttur. Bu nedenle reeskont politikasına şiddetle karşı çıkmış ve reform önerisinde bulunmuştur.

Friedman'ın reeskont politikası reform önerileri;

1. Reeskont politikası kaldırılmalı
2. Reeskont kredi faiz oranı piyasa faiz oranına bağlansın ve reeskont kredisi kullanan bankalara ilave bir cezai faiz uygulansın.

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi reeskont oranının yüksek belirlenmesinin sonuçlarına göre yanlış bir anlatımdır?

- A) Mal stoklarında azalma gözlemlenir.
- B) Uzun dönem faiz oranı yükselir.
- C) Spekülatif ekonomik gelişmeyi önler.
- D) Ülke dışına döviz çıkışı azalır.
- E) Bankaların merkez bankasından kredi talepleri artar.

3. Zorunlu Rezerv Politikası:**Zorunlu rezerv politikasının üstünlükleri**

1. Zorunlu rezerv oranındaki değişikliklere bankalar çok kısa sürede uyum gösterirler.
2. Para arzı üzerindeki etkisi oldukça çabuk hissedilir.
3. Ekonomik koşulların acil tedbir gerektirdiği ortamda en iyi politikadır.
4. Mevduat kabul eden tüm kurumları aynı oranda etkiler.
5. Piyasaları daha rahat karar almaya yönlendirir.
6. Diğer para politikası araçlarının işe yaramaması durumunda uygulanacak bir araçtır.

Zorunlu rezerv politikasının eleştirel yönleri (aksaklıkları)

1. Para arzında ince ayar yapmaya elverişli değildir.
2. Esnek bir para politikası aracı değildir.
3. Sık sık değiştirilmesi likidite yönetimini güçleştirir.
4. Faiz oranları üzerinde olumsuz etkiler ortaya çıkarır.

Soru Tarzı

Zorunlu karşılık oranlarının düştüğü ve kredi kartı kullanımının arttığı bir ekonomide $M_1/GSMH$ oranı ve para çarpanı nasıl değişir?

<u>$M_1/GSMH$ Oranı</u>	<u>Para Çarpanı</u>
A) Düşer	Yükselir
B) Yükselir	Düşer
C) Değişmez	Yükselir
D) Düşer	Düşer
E) Yükselir	Yükselir

Çıkış Sınav Sorusu (Gelir Uzman Yard. 2010)

Zorunlu karşılık oranındaki bir düşüş aşağıdakilerden hangisine neden olur?

- A) Para arzının artmasına
- B) Bankaların kredi verme olanaklarının azalmasına
- C) Para arzının azalmasına
- D) Reeskont oranının yükselmesine
- E) Reeskont oranının düşmesine

Çıkış Sınav Sorusu (Gelir Uzman Yard. 2012)

Merkez Bankası aşağıdaki araçlardan hangisini kullanarak para çarpanını etkilemeye çalışır?

- A) Döviz kuru
- B) İskonto haddi
- C) Açık piyasa işlemleri
- D) Zorunlu karşılık oranı

Soru Tarzı

- I. Para çarpanı küçülür.
- II. Kredi faiz oranları yükselir.
- III. Para stoku azalır.

Parasal taban değişmiyorken, zorunlu karşılık oranlarının artırılması durumunda yukarıdakilerden hangileri gerçekleşebilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi bankacılık sisteminde likiditeyi artırmak için TCMB'nın yaptığı işlemlerden biri değildir?

- A) Likidite senedi ihraç etmesi
- B) Bankalara depo verilmesi
- C) Bankalara reeskont kredisi verilmesi
- D) Bankalardan DİBS kesin alımı
- E) Bankalardan DİBS'leri geri satma vaadiyle satın alması

Para Politikası Genel Araçlarının Toplu Değerlendirilmesi

Soru Tarzı

Merkez Bankası para arzını artırmak istediğinde aşağıdaki politika seçeneklerinden hangisini kullanmalıdır?

- A) Reeskont oranını artırmak ve açık piyasa alımlarına gitmek
- B) Mevduat munzam karşılık oranlarını artırmak ve açık piyasa satışlarına gitmek
- C) Reeskont oranını azaltmak ve mevduat munzam karşılıklarını artırmak
- D) Reeskont oranını artırmak ve açık piyasa satışlarına gitmek
- E) Mevduat munzam karşılıklarını azaltmak ve açık piyasa alımlarına gitmek

PARA POLİTİKASININ AMAÇLARI

1. Fiyat İstikrarı:

Merkez Bankasının temel amacıdır. Söz konusu amaç enflasyon oranının 0 olması değildir. %2-%3 gibi bir enflasyon ekonomik büyümenin devamlılığı için gereklidir. O halde fiyat istikrarı amacı fiyatların istikrarlı bir biçimde %2-%3 düzeyinde tutulmasını amaçlar.

Merkez Bankasının modern fonksiyonları içinde **“fiyat istikrarı”** bakımından kredi arz ve talebi dengesinin kurulması gerekir. Bunun içinde kantitatif ve kalitatif (nicelik ve nitelik) kredi kontrolü gereklidir. **Kantitatif kredi kontrol araçları ise;**

1. İskonto politikası
2. Reeskont politikası
3. Açık piyasa işlemleri
4. Kanuni karşılıklar
5. Kredi tavanlarının tespiti şeklindedir.

Selektif Kredi Politikası: Belli mali kuruluşlarca uygulanırlar. Belli amaçları gerçekleştirmeyi amaçlanır. Seçici olan bu uygulamada, belli kuruluşların belli kredileri yönlendirmesi amaçlanır. Selektif kredi uygulaması ile kimi faaliyetler özendirilir ve kimi faaliyetler frenlenmek istenir. Ancak, bu türden bir selektif (seçici) kontrol aracının olumlu sonuç verebilmesi için, ticari bankaların merkez bankasına reeskonta getirdikleri senetlerin önemli bir hacme ulaşması gerekir. Türkiye’de kalkınmanın finansmanı amacıyla 1982 yılına kadar “tercihli munzam karşılık politikası” ile zorunlu karşılıklar tarım sektörüne kredi olarak kullanılmıştır.

2. Yüksek İstihdam:

Sıfır işsizlik oranını değil mümkün olduğunca en düşük işsizlik oranını sağlamaktır. Ekonomide her zaman doğal işsizlik olacağından merkez bankası 0 işsizlik oranını amaçlamamaktadır.

3. Ekonomik Büyüme:

Ekonomide mal ve hizmet üretiminde artış anlamındadır. Üretim miktarındaki artış hem özel kesimin hem de devlet gelirinin artmasına yol açar.

4. Finansal Piyasalarda İstikrar:

Yatırımların ve ekonomik büyümenin sağlıklı bir biçimde sağlanabilmesi için fon fazlası ekonomik birimler (tasarruf sahipleri) ile fon açığı ekonomik birimlerin (yatırımcıların) eşleştirilmesinde etkinlik sağlanmasını ifade eder.

5. Faiz Oranlarında İstikrar:

Ekonomide sağlıklı bir tasarruf ve yatırım ortamının oluşması içÜlin faizlerin belirli sınırlar içinde olmasıdır.

6. Döviz Piyasalarında İstikrar:

Birbirini Destekleyen Amaçlar	Birbiriyle Çelişen Amaçlar
Yüksek İstihdam – Ekonomik Büyüme Finansal Piyasalarda İstikrar – Faiz Oranlarında İstikrar	Ekonomik Büyüme – Fiyat İstikrarı Fiyat İstikrarı – Yüksek İstihdam

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi para politikasının amaçlarından biri değildir?

- A) Fiyat istikrarını sağlamak
- B) Finansal sistemde istikrarı sağlamak
- C) Ekonomik büyümeyi sağlamak
- D) Bütçe açıklarını finanse etmek
- E) Yerli paranın değerini korumak

Soru Tarzı

Merkez Bankasının fiyat istikrarını temel hedef seçmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Talep yönlü politikaları yönetmenin daha kolay olması
- B) İşsizlik ile enflasyon arasında ters yönlü ilişki olması
- C) Fiyat istikrarının ekonomik büyümeyi sağlayabilmesi
- D) Fiyat istikrarının arz eğrisini sağa kaydırabilmesi
- E) Merkez bankasının seçebileceği başka hedef olmaması

Çıkış Sınav Sorusu (GUY 2007)

Aşağıdakilerden hangisi Merkez Bankası'nın kantitatif kredi kontrolü araçlarından biri değildir?

- A) Açık piyasa işlemleri
- B) Emisyon
- C) Kredi tavanları
- D) Kanuni karşılık ve disponibilibite

Çıkış Sınav Sorusu (GUY 2010)

Aşağıdakilerden hangisi kantitatif kredi kontrolü araçlarından değildir?

- A) Açık piyasa işlemleri
- B) Kanuni karşılık ve disponibilibite
- C) Kredi tavanları
- D) Sektörel bazda kredi verilmesi

Para Politikasında Hedef Kullanma Stratejisi

Soru Tarzı

Merkez Bankasının faiz oranını hedeflediği bir durumda, para talebindeki bir düşüşün IS – LM şeklindeki etkisi nasıldır?

- A) LM eğrisi sağa kayar
- B) LM eğrisi sola kayar
- B) IS eğrisi sağa kayar
- C) LM eğrisinde bir kayma olmaz
- D) Hem IS hem de LM eğrisi sağa kayar

PARA TALEBİ

Soru Tarzı

Sadece kalem üretilen ve tüketilen bir ekonomide bir yılda 1 TL'den 100 tane kalem satılıyor.

Her 1 TL yılda 5 kere el değiştirmiş ise bu ekonomide miktar denkleminde göre para stokun ne kadardır?

- A) 10 B) 20 C) 30
D) 40 E) 50

Çıkmış Sınav Sorusu (Vergi Denetmen Yard. 2009)

Klasik modelde nominal para arzı artınca fiyat düzeyinin de aynı oranda artmasına ne denir?

- A) Paranın yansızlığı B) Tam engelleme
C) Nominal ücret katılığı D) Paranın miktar teorisi

Soru Tarzı

Reel milli gelirin paranın dolaşım hızına oranı aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) Nominal milli gelir B) Nominal para stoku
C) Reel para stoku D) Para çoğaltanı
E) Satın alma gücü paritesi

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi, Miktar Teorisi'nde öne sürülen para stokundaki değişimin doğrudan fiyatlara yansıtacağı öngörüsünün gerçekleşmesini zorlaştırır?

- A) Devletin, maliye politikasını para politikası kadar kolay değiştirememesi
B) İşçi ücretlerinin yapışkan olması
C) Tarımda hasadın, dolayısıyla tarımsal fiyatların belirsizliği
D) Reel faiz haddinin istikrarlı olması
E) Fiyatların esnek olması

Soru Tarzı

Para talebi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Reel gelir ve reel faiz oranlarına
B) Reel gelir ve nominal faiz oranlarına
C) Nominal gelir ve nominal faiz oranlarına
D) Nominal gelir ve reel faiz oranlarına
E) Sadece nominal faiz oranlarına

Soru Tarzı

Keynesyen yaklaşıma göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Para talebi sadece fiyatın fonksiyonudur
B) Faiz oranları yükseldiği zaman paranın dolaşım hızı artar
C) Faiz oranları düştüğü zaman paranın dolaşım hızı artar
D) Faiz oranlarındaki değişim paranın dolaşım hızını etkilemez
E) Faiz oranları yükseldiği zaman paranın dolaşım hızı azalır

Çıkmış Sınav Sorusu (Vergi Denetmen Yard. 2006)

Diğer koşullar değişmez iken, toplam gelir artarsa para talebi ve faiz oranı nasıl etkilenir?

- A) Para talebi artar, faiz oranı artar
- B) Para talebi artar, faiz oranı düşer
- C) Para talebi değişmez, faiz oranı artar
- D) Para talebi değişmez, faiz oranı düşer

Soru Tarzı

Para talebi eğrisi görece daha dik ise para talebinin faiz esnekliği ile ilgili aşağıdaki varsayımlardan hangisi geçerlidir?

- A) Mutlak değer cinsinden yüksek bir değere sahiptir
- B) Mutlak değer cinsinden düşük bir değere sahiptir
- C) Para talebinin faiz esnekliği para talebi eğrisinin eğiminden bağımsızdır
- D) Sonsuza eşittir
- E) Sıfıra eşittir

Soru Tarzı

Para talebi $M_D = 5000 - 5000r + Y$ olarak verilen bir ekonomide, milli gelir 2500 birim, merkez bankasının belirlediği para arzı da 5000 birim ise, denge faiz oranı (r) yüzde kaçtır?

- A) 10
- B) 20
- C) 30
- D) 40
- E) 50

Soru Tarzı

Para arzındaki artışın faiz oranlarını düşürmesine neden olan zincirleme etkiler içinde ilk ortaya çıkan etki aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gelir etkisi
- B) Likidite etkisi
- C) Fiyat artışı etkisi
- D) Beklenen enflasyon etkisi
- D) Kredi etkisi

Soru Tarzı

- I. Faiz oranı
- II. Reel gelir
- III. Paranın dolaşım hızı

Baumol-Tobin Modeli'ne göre, yukarıdakilerin hangilerinde meydana gelecek bir artış reel para talebini artırır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi M. Friedman'ın para talebi fonksiyonunda yer alan aktiflerden biri değildir?

- A) Tahviller
- B) Beşeri sermaye
- C) Hisse senetleri
- D) Zenginliğin son elde edicileri
- E) Beşeri olmayan maddi mallar

Soru Tarzı

Keyneslerin ve Monetaristlerin para talebinin faiz esnekliği konusundaki görüşleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Keynesyenler bu esnekliğin değerinin düşük, Monetaristler ise yüksek olduğunu söylemektedir
- B) Keynesyenler bu esnekliğin değerinin yüksek, Monetaristler ise düşük olduğunu söylemektedir
- C) Keynesyenler bu esnekliğin değerinin ekonomik faaliyet hacmini etkilemede önemsiz olduğunu söylemekte, Monetaristler ise buna katılmamaktadır
- D) Hem Keynesyenler hem de Monetaristler bu esnekliğin değerinin ekonomik faaliyet hacmini etkilemede önemsiz olduğunu söylemektedir
- E) Monetaristler bu esnekliğin değerinin ekonomik faaliyet hacmini etkilemede önemsiz olduğunu söylemekte, Keynesyenler ise buna katılmamaktadır

KISA DÖNEMDE PARA ÜRETİM İLİŞKLİSİ

Soru Tarzı

Parasalcı görüşe göre, uzun dönemde, nominal para arzı iki katına çıkarsa fiyatlar genel düzeyi nasıl değişir?

- A) İki kat artar
- B) İki kattan daha fazla artar
- C) İki kattan daha az artar
- D) İki kat azalır
- E) Değişmez

Soru Tarzı

Reel faiz oranlarında bir düşme olduğunda, bir birey işgücü arzını bugün azaltmak, gelecekte ise arttırmak istemektedir. Böyle bir davranış aşağıdaki teorilerden hangisine uygundur?

- A) Yeni Klasik Reel Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- B) Keynesyen Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- C) Yeni Keynesyen Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- D) Reel Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- E) Politik Devrevi Dalgalanmalar Teorisi

Soru Tarzı

Reel devrevi dalgalanmalar yaklaşımına göre ekonomik dalgalanmalar, aşağıdakilerin hangisinde ortaya çıkacak değişikliklerin bir sonucudur?

- A) Potansiyel GSYİH B) Maliye politikası
C) Para politikası D) Yatırım harcamaları
E) Tüketici tercihleri

Soru Tarzı

İktisadi ajanların rasyonel beklentilere ve para politikası hakkında doğru bilgiye sahip olmaları durumunda, Phillips eğrisiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Yatay olur
B) Eğimi oldukça düşük olur
C) Eğimi oldukça yüksek olur
D) Dikey olur
E) İstikrarsız olur

Soru Tarzı

Durgun dönem dengesinde para arzındaki artış, hangi durumda enflasyonun artmasına neden olmaz?

- A) Para arzının artış hızı ekonominin büyüme hızına eşit veya altında olduğu zaman
B) Para arzının artış hızı döviz kuru artış hızına eşit olduğu zaman
C) Ekonominin büyüme hızı para arzı artış hızından daha düşük olduğu zaman
D) Ekonominin büyüme hızı faiz oranına eşit olduğu zaman
E) Ekonominin büyüme hızı döviz kuru artış hızına eşit olduğu zaman

PARASAL AKTARMA MEKANİZMALARI

FINANSAL SİSTEM VE ÜSLENDİĞİ FONKSİYONLAR

Finansal piyasalar; gelirinden daha az harcayarak tasarruf yapanların sahip olduğu fon fazlasını, gelirinden daha fazla harcama yapmak isteyen fon açığı olanlara aktaran piyasalardır. İşte bu piyasada ilgililer karşı karşıya gelir ve fon transferi gerçekleşir. Böylece faiz oranları belirlenmiş olur. Finansal piyasaların fonksiyonları ise şu şekilde sıralanabilir:

1. Fon transferi sağlamak
2. Risk paylaşımı
3. Varlıklara likidite özelliği kazandırmak
4. Enformasyon toplamak ve dağıtmak

Soru Tarzı

Elinde fon fazlası olanlarla fona gereksinimi olanları bir araya getiren piyasaya ne ad verilir?

A) Mal piyasası	B) Döviz piyasası
C) Finansal piyasalar	D) Türev piyasa
E) Tahvil piyasası	

Bazı Temel Kavramlar

Doğrudan finansman: Borç alanların finansal piyasalarda menkul kıymet satarak ödünç verenlerden direkt borçlanmasıdır.

Dolaylı finansman: Fonlar, fon fazlası olanlardan finansal aracılar yoluyla fon açığı olanlara aktarılır.

Temel ödünç verenler: Tasarruf sahiplerini yani hane halkını temsil eder.

Temel ödünç alanlar: Genellikle işletmeler ve devlettir.

Menkul kıymet: Ödünç alanın gelecekteki geliri yada varlıkları üzerinde alacak hakkı doğuran finansal araçlardır. Bunlar satın alan kişi için varlık niteliğinde iken, satan yönünden yükümlülük niteliği taşır.

Risk: Bir varlığın gelecekteki değeri konusunda mevcut olan belirsizliktir.

Portföy: Çeşitli varlıklardan oluşan sepete denir.

Likidite: Bir varlığın paraya (ödeme aracına) dönüşebilme kolaylığı ve hızıdır. Örneğin; finansal sistemde oluşan bono, hisse senedi, çek gibi finansal varlıklar, otomobil, daire gibi varlıklardan çok daha likittir.

Eksik bilgilendirme (asimetrik enformasyon): Borç almak isteyen tarafın borç verecek tarafın sahip olmadığı bazı bilgilere sahip olması ve gerçekleşecek finansal işlemde bunun avantajını kullanmasıdır.

FINANSAL PİYASALARIN YAPILANMASI

Finansal Piyasalar:

1. Borç ve Ortaklık Piyasaları	2. Birincil ve İkincil Piyasalar
3. Borsalar ve Tezgahüstü Piyasalar	4. Spot ve Vadeli Piyasalar
5. Para ve Sermaye Piyasaları	

Finansal Araçlar	
PARA PİYASASI ARAÇLARI	SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI
1. Hazine Bonosu	1. Hisse Senetleri
2. Finansman Bonosu	2. Özel Sektör Tahvilleri
3. Banka Bonoları	3. Devlet Tahvilleri
4. Banka Garantili Bonolar	4. Kar – Zarar Ortaklığı Belgesi
5. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	5. Katılma İntifa Senetleri
6. Yatırım Fonu Katılım Payları	6. Gelir Ortaklığı Senedi
7. Repo – Ters Repo	7. Eurobondlar

Faiz Oranlarının Faiz Yapısını Açıklayan Teoriler

1. Bekleyiş Hipotezi:

Kısa ve uzun vadeli faiz oranlarının farklı olmasını, bir diğer deyişle faiz oranlarının vade yapısını kısa vadeli faiz oranlarının gelecekte farklı değer olacağı konusundaki beklentilere bağlı olarak açıklayan yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre; ekonomik birimlerin kısa ve uzun vade tercihlerine nötr, yansız olmaları kısa ve uzun vade arasında fark gösterilmemesi ve finansal işlemlere girişmenin amacının getiriye maksimize etmek olduğu temel varsayımdır.

$$i_{2t} = \frac{i_t + i_{t+1}}{2}$$

i_t : 1 yıl vadeli tahvilin faiz oranı ve i_{t+1} : Önümüzdeki yıl 1 yıl vadeli faiz oranı

2. Bölünmüş piyasalar hipotezi:

Farklı vadelere sahip tahviller arasında herhangi bir ikame ilişkisinin bulunmadığını, farklı vadelere sahip tahvillerin piyasalarının tamamıyla birbirinden ayrı piyasalar olduğunu savunan yaklaşımdır.

3. Vade tercihi hipotezi:

Farklı vadelerdeki menkul kıymetler arasında bir ikame ilişkisinin varlığını kabul eden, ancak bunun tam ikame olarak değerlendirilemeyeceğini ifade eden yaklaşımdır.

19. BÖLÜM

PARA – BANKA – FİNANSAL SİSTEM

PARANIN ÖZELLİKLERİ VE FONKSİYONLARI

İtüşen

Para, satın alınan mal ve hizmetlerin bedelinin ödenmesinde ya da borçların geri ödenmesinde genel kabul görmüş ve güvenilir olan her şeydir

O halde bir unsurun para olabilmesi için şu özellikleri taşıması gerekir:

1. Standart olmalıdır (Homojenlik özelliği)
2. Genel kabul görmelidir.
3. Bölünebilmelidir.
4. Kolay taşınabilmelidir.
5. Kolay taklit edilmemelidir.
6. Çabuk deforme olmamalıdır.

Fonksiyonları

1. Değişim aracı olma fonksiyonu:

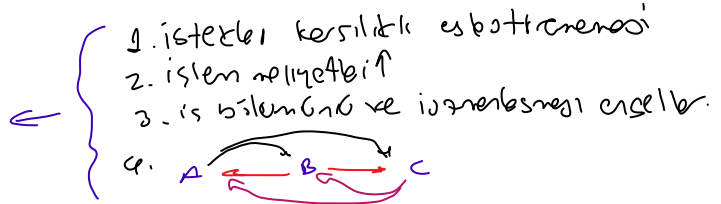
Para yokken → değişim → mal - mal ile değiştirildi. → TAKAS EKONOMİSİ

Sorunlar:

Para olmadığı:

Ekonominin

Tüm faaliyetleri durmuş olur.

10 tane mal ver → 10 para

10 tane mal verken tokas ekonomisinde

$$\text{Fiyat düşen sayısı} = \frac{n \cdot (n-1)}{2}$$

$$10 \text{ tane mal} \rightarrow \frac{10 \cdot (10-1)}{2} = 45$$

2. Değer ölçme aracı olma fonksiyonu

Para ekonomide en likit varlıktır.

Likite: Bir varlığın değişim aracı (paraya) dönüşümüne hız ve kolaylığı

I. Araba

II. Ev

III. IV. V. I

→ III. Araba

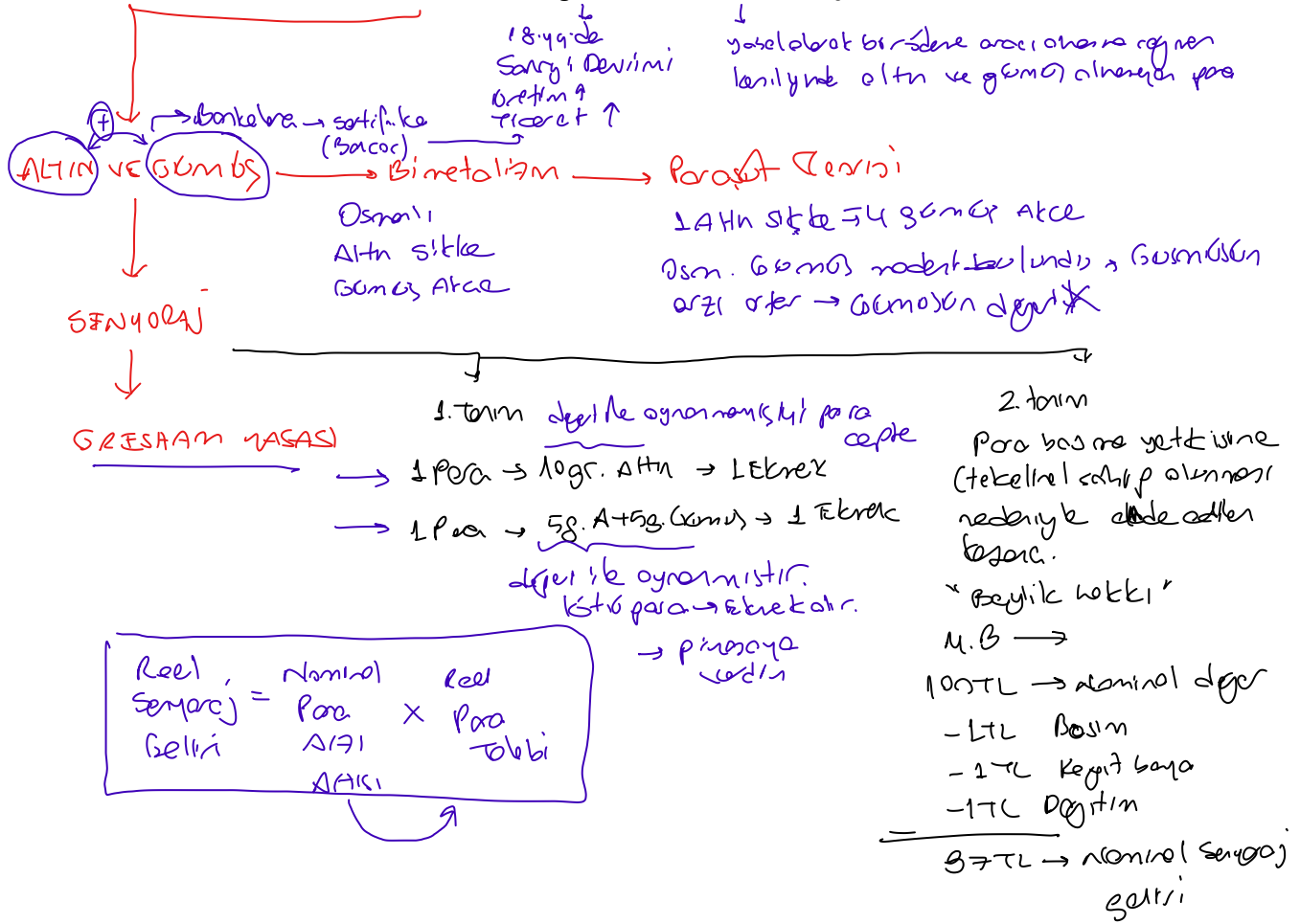
IV. Hisseler

3. Hesap tutma aracı olma.

4. İktisat politikası aracı olma.

Paranın Tarihi Gelişimi

Mal Para → Kağıt Para → İtibari Para → Çek → EFT

Çıkmış Sınav Sorusu (Vergi Denetmen Yard. 2008)

"Kötü para iyi parayı kovar" ifadesi aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılır?

- A) King kanunu B) Solow kanunu
C) Laffer kanunu **D) Gresham kanunu**

Soru Tarzı

Parasal otoritenin senyoraj gelirini sürekli olarak artırabilmesi için aşağıdaki koşullardan hangisinin sağlanması gerekir?

- A) Rezerv para miktarının artması
B) Enflasyonun yükselmesi
C) Enflasyonun düşmesi
D) Rezerv para talebinin artması
E) Rezerv para talebinin azalması

$$\begin{array}{c} \uparrow \\ \text{Reel} \\ \text{Senyoraj} \\ \text{Geliri} \end{array} = \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{Nominal} \\ \text{Para arzı} \\ \text{Hızı} \end{array} \times \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{Reel} \\ \text{Para} \\ \text{Talebi} \end{array}$$

Soru Tarzı

Senyoraj geliri aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) Rezerv para büyüme oranına
B) Reel rezerv para büyüme oranına
C) Emisyon miktarındaki artışa
D) Rezerv para büyüme oranının reel para talebi ile çarpıma
E) Reel rezerv para büyüme oranının reel para talebi ile çarpıma

Soru Tarzı

Senyoraj kavramı nedir?

- A) Para arzının düşürülmesidir.
B) Katma değer vergisidir.
C) Destekleyici maliye politikasıdır.
D) Yatırım sübvansiyonu politikasıdır.
E) Enflasyon vergisidir.

Reel para talebi
Enflasyon vergisi

PARA ARZININ TANIMLANMASI**PARA ARZININ TANIMLANMASI****Teorik Yaklaşım** *Somut*

Ekonomi Teorisinden hareket eder. ✓
Para sadece Değişim Aracı olarak kabul edilmiştir.
Ekonomide değişim araçları: Nakit + Çeke Tabi
Mevduatlardan oluşur.
Para Arzına hangi aktiflerin dahil edileceği sorun oluşturur.

Ampirik Yaklaşım *Soyut*

Para etkilediği düşünülen değişkende gözlenen hareketleri en iyi şekilde belirlemeye olanak sağlayan ölçüt olarak ele alınmıştır.
Ortaya çıkan sorun; para arzı ölçütlerinde hangisinin kullanılması gerektiğidir.

Para arzını tanımlamaya dönük iki yaklaşım vardır.

Teorik Yaklaşım: Parayı yalnızca ödeme aracı olarak kabul eden yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre para ekonomideki nakit ve çeke tabi mevduatlardan oluşur. Teorik yaklaşım parayı nitel olarak değerlendirmiştir.

Ampirik Yaklaşım: Para ekonomideki makro değişkenleri ölçebilecek en iyi ölçüdür. Bu yaklaşıma göre değışkendir ve bu değışken makro ekonomik unsurları ölçmede kullanılır. Ampirik yaklaşım paraya nicelik kazandırmıştır.

2005'ten itibaren

T.C. MERKEZ BANKASI PARA ARZI TANIMLARI1. Para arzında → M_1 → Değişim faktörünü

$$M_1 = \underbrace{\text{Dolaşır banknotlar}}_{(C)} + \underbrace{\text{Yerel bankaların mevduatları}}_{(DD)}$$

2. Gelişim arzında → M_2 → Değer müdahale aracıdır.

$$M_2 = \underbrace{C + DD}_{M_1} + \underbrace{\text{Yerel bankaların mevduatları}}_{(TD)}$$

$$3. M_2Y = \underbrace{C + DD + TD}_{M_2} + \underbrace{\text{Yerel bankaların dış rezervler hesabı}}_{\text{TL} \downarrow \text{ } \text{₺} \uparrow}$$

1. Notatı ilanesi → TL ↓ ₺ ↑

2. Tesviki notatı ilanesi → TL ↑ ₺ ↓ 2005'ten itibaren 6 sifir atar.

$$4. M_2YR = \underbrace{C + DD + TD}_{M_2} + \underbrace{\text{Yerel bankaların dış rezervler hesabı} + \text{Repo hesabı}}_{\text{(Kata pası)}}$$

$$5. M_3A = \underbrace{C + DD}_{M_1} + TD + \text{Resmî mevduatları}$$

$$6. M_3 = M_3A + \text{MS diğer mevduatları}$$

$$7. M_3Y = M_3 + \text{Yerel bankaların dış rezervler hesabı}$$

2005'ten itibaren T.C. Merkez Bankası Para Arzı Tanımı

$$1. M_1 = C + \textcircled{DD} \rightarrow (TL + \text{₺})$$

→ Değişim aracıdır

$$2. M_2 = \underbrace{C + DD}_{M_1} + \textcircled{TD} \rightarrow TL + \text{₺}$$

→ Değer müdahale aracıdır.

$$3. M_3 = M_2 + \text{Repo hesabı} + \text{Para hesabı}$$

Para Arzını Açıklayan Yaklaşımlar

1. Klasik Yaklaşım:

Para sadece değişim aracıdır. Dolayısıyla bu yaklaşımda para arzı; Dolaşımdaki nakit + Çek + Vadesiz mevduattan oluşur. Para dar anlamda tanımlandığı için M_1 para arzını ifade eder.

2. Chicago Yaklaşımı:

Friedman ve Meiselman tarafından ortaya atılmıştır. Bu yaklaşımda para arzı; Dolaşımdaki nakit + Çek + Vadesiz mevduat + Vadeli mevduattan oluşmaktadır. Para geniş anlamda tanımlandığı için M_2 para arzını ifade eder.

3. Gurley – Shaw Yaklaşımı:

Halkın alternatif likit kabul edeceği tüm varlıklar para tanımı içine dahil edilmiştir. Bu yaklaşımda para arzı; Dolaşımdaki nakit + Vadeli Mevduat + Vadesiz Mevduat + Diğer Menkul kıymetlerden oluşur. Önemli olan husus likit varlıklar arasındaki ikame derecesidir.

4. Krediyi İçeren Geniş Görüş:

Para, mevduat bankaları ve bunların yanında borç veren diğer bütün kurumların verdiği kredi toplamından oluşur. Kredi politikası para politikasının en önemli aracıdır.

Soru Tarzı

Aşağıdaki yaklaşımlardan hangisi, paranın sadece değişim aracı olma işlevi üzerinde durur?

- A) Gurley – Shaw yaklaşımı
- B) Chicago yaklaşımı
- ☒ C) Klasik yaklaşım
- D) Krediyi içeren geniş görüş
- E) Monetarist görüş

Ticaret bankalarından ticaretin yönetilen paraya.

KAYDI PARA (MEVDUAT PARASI)

Vorsatz mbl

1. Ekonomide 1 banka vardır

2. Bankalar sadece vadesiz mevduat kabul ederler vadeli mevduat kabul etmezler

3. Bankalar sadece zorunlu rezerv tutarlar, serbest (atıl) rezerv tutmazlar

4. Nakit sızıntısı yoktur

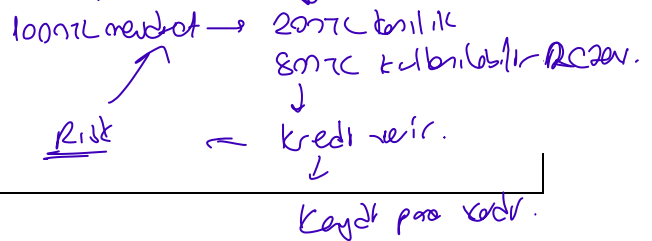
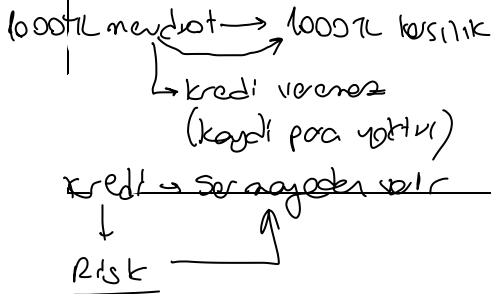
Banka REZERVLERİ

Toplam Rezervler = Zorunlu Rez. + Serbest Rez.

1. **Serbest Rezervler:** Ani mevduat çıkışlarını karşılamak ve kârlı yatırım imkanlarını değerlendirmek amacıyla emniyet unsuru olarak bankaların tuttıkları rezervlerdir.

2. **Zorunlu Rezervler:** Yasalar çerçevesinde bankaların tutmak zorunda olduğu rezervlerdir. Merkez Bankası tarafından belirlenir. Zorunlu rezerv ilk ortaya çıkış amacı banka iflaslarını önlemektir. Günümüzde para arzını kontrol etmek amacıyla kullanılır.

REZERV BANKACILIĞI	
Mutlak Rezerv Bankacılığı	Kısmi Rezerv Bankacılığı

Rezervleri kullanarak → riske karşı aracılığıyla kayıt para yaratır.

$$r_{D0} = \%20$$

714 | Para - Banka - Finans

Boğ

Varlık Aktif x Pasif

1. Zorunlu Rez.	1. Vadeli mevduatlar
2. Serbest Rez.	2. Kademeli mevduatlar
3. Krediler	3. Reeskont Kredileri
4. Merkez Kredisi	4. Sermaye
FON KULLANIM YATIRISI	FON KAYNAK YATIRISI

aktif x Pasif

2. Zorunlu Rez. 200 TL	1. Vadeli mev. 1000 TL
(r) 160	800 TL 750 TL
128	640 TL 600
4. Serbest Rez. 50 TL	512
3. Krediler 800 TL	150 TL cepe
750	
640	
512	

Kayıt parç: Vadeli mevduat - banka ortaya çıkan gereksinim

$$\Delta D = \frac{1}{r_{D0}} \times 1000 = 5000 \text{ TL}$$

Bankacılık sisteminde 10 Tane banka vardır. Bankacılık sisteminde 1000 TL biriktirildi. Her bir bankaya 1000 TL 1000 TL olarak dağıldı. $r_{D0} = \%20$ ile 20 TL yatırılır.

$$\Delta \text{Banka} \rightarrow \Delta D = \frac{1}{0.20} \cdot 100 = 500 \text{ TL} \quad 500 \times 10 = 5.000$$

$$\Delta D = \frac{1}{r_{D0}} \cdot \Delta R$$

Kayıt Para r_{D0} Lojik para

Reserv mevduat oranı r_{D0} Toplam rezervlerindeki değişim

$$r_{D0} = \%0 \text{ idi} \rightarrow \Delta D = \frac{1}{0} \cdot 1000 = \infty$$

Kayıt para diler.

$$r_{D0} = \%10 \text{ idi} \rightarrow \Delta D = \frac{1}{1} \cdot 1000 = 1000$$

Kayıt para azalır.

$$\Delta R = 1000 \text{ TL} \quad r_{D0} = \%100 \quad e = \text{serbest rezerv tercih oranı} = \frac{ER}{\Delta D} = \frac{100}{1000} = 0.1 = \%10$$

$$\Delta D = \frac{1}{e + r_{D0}} \cdot \Delta R \quad \Delta D = \frac{1}{0.1 + 0.20} \times 1000 = 4000 \text{ TL}$$

$$\Delta R = 1000 \text{ TL} \quad r_{D0} = \%20 \quad e = \%5 \quad c = \text{halkın nakit tercih oranı} = \frac{C}{\Delta D} = \frac{150}{1000} = 0.15 = \%15$$

$$\Delta D = \frac{1}{c + e + r_{D0}} \cdot \Delta R \quad \Delta D = \frac{1}{0.15 + 0.05 + 0.20} \cdot 1000 = 2500 \text{ TL}$$

$$\Delta R = 1000 \text{ TL} \quad r_{D0} = \%20 \quad e = \%5 \quad c = \%15 \quad t = \text{vadeli mevduat tercih oranı} = \frac{TD}{\Delta D} = \frac{250}{2500} = 0.1$$

$$t = 2.5 \quad r_{D0} = \%4$$

EV) birimlik.

$$\Delta D = \frac{1}{c + e + r_{D0} + t \cdot r_{D0}} \cdot \Delta R$$

$$\Delta D = \frac{1}{0.15 + 0.05 + 0.20 + 2.5 \cdot 0.04} \cdot 1000 = 2000 \text{ TL}$$

Çok düşük oranını:

$$\Delta D = \frac{1}{1 - g \cdot (1 - r_{D0})} \cdot \Delta R$$

g: çok düşük oran

$c, e, r, t \uparrow$ Kayıt para oranı $\downarrow$ Kayıt para $\downarrow$

$c, e, r, t \downarrow$ Kayıt para oranı $\uparrow$ Kayıt para $\uparrow$

TÜRKİYE'DE BANKA KURULMASI

Türkiye'de bir bankanın kurulmasına veya yurt dışında kurulmuş bir bankanın ilk şubesinin açılmasına, bu konuda öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun en az beş üyesinin aynı yönde oyuyla alınacak kararla izin verilir.

1999

2000 yılında

Soru Tarzı

Bir bankanın kurulması ile ilgili nihai kararı aşağıdakilerden hangisi verir?

- A) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- B) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
- C) Hazine Müsteşarlığı
- D) Türkiye Büyük Millet Meclisi
- E) Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü

Yanıt: 2000 yılında faaliyete geçen Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) ülkemizde bir banka kurulması konusunda nihai karar verme yetkisine sahiptir.

PARA ARZININ BELİRLENMESİ

BAZ PAZA - GÜÇLÜ MÜKESK PAZA - PARASAL TABAN

Merkez Bankaları genellikle 4 volla para yaratılır:

1. Ulusal rezervler karşılığında → Altın + Döviz → M.B. → Para basar → Para yaratır.
2. Bankacılık sistemine verilen krediler karşılığında → Banka M.B. den kredi alır → Para yaratır.
3. Kamu kesimine açılan krediler karşılığında → 2009 → Para yaratır.
4. Açık piyasa işlemleri aracılığıyla → Para yaratır.

APİ = M.B.'nin bankalar arası piyasada devlete ait olan tahvilleri alıp - satması

APİ Alım → M.B. → bankalardan tahvil alır → Para alır → Para yaratır.
APİ Satım → M.B. → bankalara tahvil satar → Para alır → Para yok eder.

AKTİF x Bankası Bilançosu PASİF

1. Zorunlu karşılık	1. Vadeli mev.
2. Sezon → mev.	2. Vadeli mev.
3. Markalı kıy.	3. Keşant kredisi
4. Krediler	4. Seneler
Fon Kullanım Yapısı	Fon Kaynak Yapısı

Merkez Bankası Bilançosu	
Aktif	Pasif
Net İç Varlıklar - Kamu Kesimine - Açılan Krediler + - Bankacılık Kesimine - Açılan Krediler Net Dış Varlıklar - Uluslararası rezervler (Altın - Döviz)	Dolaşımdaki Nakit C + Bankalardaki ve Merkez Bankasındaki Rezervler RR
Fon Kaynak Yapısı	Fon Kullanım Yapısı
B KAYNAK = B KULLANIM	

$$B_{KAYNAK} = NIV + NDV \quad B_{KULLANIM} = C + RR$$

T.C. Merkez Bankası Analitik Bilançosu

AKTİF	PASİF
-------	-------

→ 1. DIŞ VARLIKLAR → 2. İÇ VARLIKLAR A. Hazine Borçları a. Menkul Kıymetler b. Diğer B. Bank. Sek. Açıl. Nakit Krediler C. TMSF'na Kullanılan Krediler D. Diğer Kalemler E. Değerleme Hesabı 3. DEĞERLEME HESABI	1. TOPLAM DÖVİZ YÜKÜMLÜLÜKLERİ + A. Dış Yükümlülükler B. İç Yükümlülükler a. Kamu ve Diğer Döviz Mevduatı b. Bankalar Döviz Mevduatı 2. MERKEZ BANKASI PARASI A. REZERV PARA a. Emisyon + b. Bankalar Mevduatı a. Zorunlu Karşılıklar Bloke HESABı b. Serbest Mevduat + c. Fon Hesapları + d. Banka Dışı Kes. Mev. + B. DİĞER MERKEZ BANKASI PARASI A. Açık Piyasa İşlemleri B. Kamu Mevduatı
--	---

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi Merkez Bankası bilançosunun yükümlülüklerinden biri değildir?

- A) Emisyon +
- B) Açık piyasa işlemleri +
- C) Bankacılık sektörüne açılan krediler A
- D) Bankalar serbest imkanı +
- E) Fon hesapları +

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi, TCMB'nin analitik bilançosunda rezerv para kaleminin alt kalemlerinden biri değildir?

- A) Emisyon +
- B) Bankalar mevduatı +
- C) Fon hesapları +
- D) Banka dışı kesim mevduatı +
- E) Açık piyasa işlemleri

Soru Tarzı

Bütçe açığı hangi yöntemle finanse edilirse rezerv para miktarı artmaz?

- A) Merkez Bankasından kısa vadeli avansla
- B) Uzun vadeli dış borçla
- C) Kısa vadeli dış borçla
- D) İç borçla
- E) Vergi gelirlerindeki artışla

Soru Tarzı

Rezerv para büyüklüğü aşağıdaki toplamalardan hangisine eşittir?

- A) Emisyon + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Fon hesapları + Banka dışı kesim mevduatı
- B) Emisyon + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Banka dışı kesim mevduatı
- C) Dolaşımdaki para + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Fon hesapları + Banka dışı kesim mevduatı
- D) Dolaşımdaki para + Banka dışı kesim mevduatı + Bankalar serbest mevduatı + Bankaların zorunlu karşılıkları
- E) Parasal taban + Bankaların zorunlu karşılıkları + Bankalar serbest mevduatı + Banka dışı kesim mevduatı

Parasal Taban ve Para Arzı

Bazı para - Gelişim yoluyla para

$$Bazı para = NDV + N'V$$

$$Bazı para = C + RR \rightarrow \text{Zorunlu mev.}$$

↳ serbest

$$M_1 = C + DD$$

$$M_2 = C + DD + TD$$

$$B = C + RR$$

$$B = DD \cdot (C + e + r_{on} + t + r_{to})$$

$\downarrow$ $\downarrow$ $\downarrow$ $\downarrow$ $\downarrow$
 $\frac{C}{DD}$ $\frac{e}{DD}$ $\frac{r_{on}}{DD}$ $\frac{t}{DD}$ $\frac{r_{to}}{DD}$

$$DD = \frac{1}{C + e + r_{on} + t + r_{to}} \cdot B$$

$$C = \frac{C}{C + e + r_{on} + t + r_{to}} \cdot B$$

$$TD = \frac{t}{C + e + r_{on} + t + r_{to}} \cdot B$$

$$M_1 = \frac{C}{C + e + r_{on} + t + r_{to}} \cdot B + \frac{1}{C + e + r_{on} + t + r_{to}} \cdot B$$

$$M_1 = \frac{1 + C}{C + e + r_{on} + t + r_{to}} \cdot B$$

m_1 para arzı

$$M_2 = \frac{1 + C + t}{C + e + r_{on} + t + r_{to}} \cdot B$$

m_2 para arzı

Para Arzını Belirleyen Faktörler

$$M_1 = C + DD$$

$$M_1 = \frac{1 + e}{c + e + r_{00} + \frac{1}{1} \cdot r_{10}} \cdot B \uparrow$$

1. Halkın nakit tercih oranı

$$c = \frac{C}{DD}$$

a. Gelir Örtüsü

$$\begin{array}{l} RDT \uparrow \quad c \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow \\ RDT \downarrow \quad c \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow \end{array}$$

b) Beklenen enflasyon oranı

$$e \uparrow \quad c \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow$$

c) Ensal olmayan faaliyetler ve kayıt dışı ekonomi

$$RDT \uparrow \quad c \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

d) Yüksek ses oranı

$$b.v.o.T \rightarrow c \uparrow \rightarrow m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

e) Banka politikası

$$R.B. \uparrow \rightarrow c \uparrow \rightarrow m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

f) Vadeli mevduatla ödene faiz oranı

$$i \uparrow \quad c \downarrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow$$

g. Zorunlu karşılık oranı

$$MB \downarrow \quad M^S \uparrow \text{ istisna } c \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow$$

$$MB \downarrow \quad M^S \downarrow \quad // \quad c \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

5. Parasal Taban.

$$B \uparrow \rightarrow m \text{ kadar } M^S \uparrow$$

$$B \downarrow \rightarrow m \text{ kadar } M^S \downarrow$$

$$M_2 = C + DD + TD$$

$$M_2 = \frac{1 + c + t}{c + e + r_{00} + \frac{1}{1} \cdot r_{10}} \cdot B$$

2. Halkın vadeli mevduat tercih oranı

$$t = \frac{TD}{DD}$$

a. Vadeli mevduatla ödene faiz oranı

$$\begin{array}{l} i \uparrow \quad t \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \uparrow \\ \downarrow \quad \downarrow \quad \uparrow \quad \downarrow \quad \uparrow \quad \downarrow \end{array}$$

b. Alternatif yatırım fırsatlarının getirilmesi

$$A.T. \uparrow \rightarrow t \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \downarrow$$

c. Finansal sisteme dâhil olan

$$\text{Güvensiz} \rightarrow c \uparrow \quad t \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \downarrow$$

3. Bankanın Serbest Reser. Tercih Oranı

a. Tercih Oranı

$$i \uparrow \quad e \downarrow \quad m_1 \uparrow \quad m_2 \uparrow \quad M_1^S \uparrow \quad M_2^S \uparrow$$

b) Korum Bankacılık politikası

$$R.B. \uparrow \quad e \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

c) Mevduat giriş-çıkış dizesi ve de düzen sıklığı

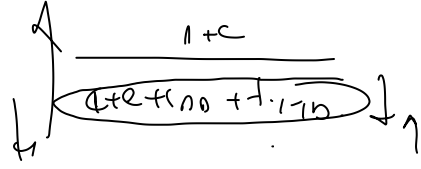
$$e \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

d) Finansal sistemdeki istikrarlılık

$$e \uparrow \quad m_1 \downarrow \quad m_2 \downarrow \quad M_1^S \downarrow \quad M_2^S \downarrow$$

Soru Tarzı**Aşağıdakilerden hangisi para çarpanını artırır?**

- A) Ekonomide belirsizlikler $\rightarrow c \uparrow m \downarrow$
 B) Reeskont faiz oranındaki düşüş $\rightarrow e \downarrow m \uparrow$
 C) Reeskont faiz oranındaki artış $\rightarrow e \uparrow m \downarrow$
 D) Piyasa faiz oranındaki düşüş $\rightarrow c \uparrow m \downarrow$
 E) Döviz kurlarındaki artış $\rightarrow$

PARA ARZI EĞRİSİ

$$M_1 = \frac{1+c}{c+e+1.00+1.175} \cdot B$$

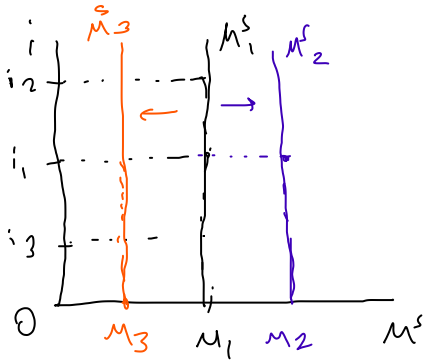
$$M_2 = \frac{1+c+t}{c+e+1.00+1.175} \cdot B$$

PARA ARZI EĞRİSİ**Dışsal Para Arzı Eğrisi**

Para arzı yanında yer alan
 c, t, e gibi faiz
 oranından etkilenmeyece

$$i \uparrow \quad c \uparrow \quad e \uparrow \quad m \downarrow \quad M^s \downarrow$$

$$i \downarrow \quad c \downarrow \quad e \downarrow \quad m \uparrow \quad M^s \uparrow$$

1. Çarpan $\downarrow$
 $c \uparrow \quad t \uparrow \quad e \uparrow$

1. Çarpan $\uparrow$
 $c \downarrow \quad t \downarrow \quad e \downarrow$

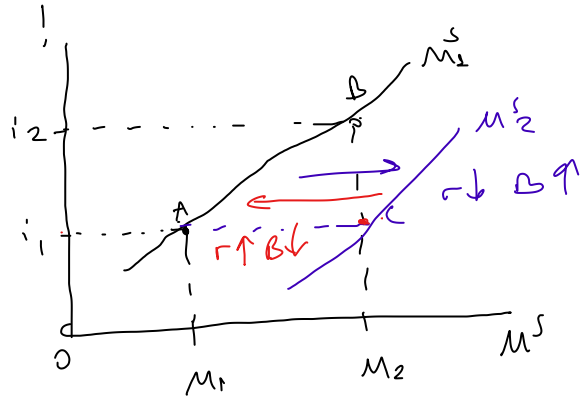
2. B $\downarrow$ 2. B $\uparrow$ **İçsel Para Arzı Eğrisi** $\rightarrow$ +gelirli

Para arzı yanında yer alan
 c, t, e gibi faiz oranından etkilenmeyece

$$i \uparrow \rightarrow c \downarrow \quad m \uparrow \quad M^s \uparrow$$

$$e \downarrow \quad m \uparrow \quad M^s \uparrow$$

$$t \uparrow \quad m_2 \uparrow \quad M_2^s \uparrow$$

c, t, e gibi faiz oranı M^s eğrisi üzerinde hareket

r ve B değişirse M^s eğrisinin konumu değişir.

MERKEZ BANKASI VE PARA POLİTİKASI

Bir ülkenin finansal sistemi 4 temel aktör tarafından şekillenir. Bunlar;

1. Merkez Bankası
2. Finansal araçlar *bankalar*
3. Fon fazlası olanlar *→ borç . Dışarı*
4. Fon açığı olanlar *→ Acı H.*

Merkez Bankası, temel görevi ülkedeki para miktarını kontrol eden finansal kurumdur. Dünyada ilk Merkez Bankası 1668 yılında İsveç'te kurulmuş ancak para basma tekeline sahip olamamıştır. Para basma tekeline sahip ilke Merkez Bankası ise 1694 yılında kurulan İngiltere Merkez Bankasıdır.

Merkez Bankası ekonomide 4 temel fonksiyon üstlenir. **Bunlar**;

- 1. Para Piyasalarında İstikrarı Sağlamak
- 2. Bankaların Bankası Olma
- 3. Likiditenin Son Kaynağı Olma
- 4. Devletin Bankacılığını Yapma

(1987) 1931

*Osmanlı M.B
İngiliz - Fransız
1856*

Türkiye'de Merkez Bankacılığı

1923 İzmir İktisat Kongresinde Türkiye'de bir Merkez Bankası kurulması fikri benimsenmiş ve 11 Haziran 1930 ve 1715 sayılı kanunla kurulmuş ve 3 Ekim 1931 tarihinde fiilen çalışmaya başlamıştır. 1970 yılında değiştirilen 1715 sayılı kanun yerine 1211 sayılı kanun kabul edilmiş ve günümüzde T.C. Merkez Bankası 1970 tarih ve 1211 sayılı kanuna göre faaliyetlerini sürdürmektedir.

1930 yılına kadar Türkiye'de para basma tekeli ise Osmanlı Bankası'na (Bank-ı Osmanî Şahane) verilmiştir.

1211 sayılı Merkez Bankası kanununa göre T.C. Merkez Bankası sermayesi 25.000 TL ve 250.000 adet hisseye bölünmüştür. 1211 sayılı kanuna göre Merkez Bankası hisseleri 4 gruba ayrılmış bunlar;

A Grubu Pay Senetleri: Hazineye aittir ve toplam sermayenin % 51'inden aşığına düşemez.

B Grubu Pay Senetleri: Milli bankalara aittir.

C Grubu Pay Senetleri: Yabancı sermayeli bankalar ile imtiyazlı şirketlere aittir. 15.000 adet hisse ile sınırlandırılmıştır.

D Grubu Pay Senetleri: Türk gerçek kişileri ile Türk tüzel kişilerine aittir.

T.C. Merkez Bankasının Örgüt Yapısı ve Organları

Hissedarlar Genel Kurulu	Pay senetlerine sahip olanların oluşturduğu kuruldur. Her yıl Nisan ayında toplanır ve hissedarlar genel kuruluna bankanın başkanı başkanlık eder.
Banka Meclisi	Başkan ve genel kurul tarafından seçilen <u>6 üyeden</u> oluşur. Banka Meclisi uygulayacak para politikasına ve kullanılacak para politikası araçlarına ilişkin kararlar alır. Bankanın <u>en yüksek karar organıdır</u> .
Para Politikası Kurulu	Bankanın en yeni organıdır ve <u>2001</u> yılında kurulmuştur. Başkan, Başkan yardımcılar, Banka Meclisi üyeleri arasından seçilen bir üye ve Başkanın önerisi ile müşterek kararla atanacak bir üyeden oluşur. Kurulun görevleri; 1. Fiyat istikrarını sağlamak amacıyla para politikası ilke ve stratejilerini belirlemek 2. Para politikası stratejisi çerçevesinde <u>hükümetle</u> birlikte enflasyon hedeflerini belirlemek 3. Para politikası hedefleri ve uygulamaları konusunda belli dönemlerde raporlar hazırlayarak Hükümeti ve Kamuoyunu bilgilendirmek <i>3 ayda bir</i> 4. Hükümetle birlikte Türk lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirlerin alınması ve yabancı paralarla altın karşısındaki değerini tespit etmeye yönelik kur rejiminin belirlenmesi
Denetleme Kurulu	<u>4 kişiden</u> oluşur ve görev süresi <u>2 yıldır</u> . Bankanın tüm işlem ve hesaplarını denetler.
Başkanlık (Guvernörlük)	Cumhurbaşkanı kararnamesi ile <u>4 yıl için</u> atanır.

Yönetim Komitesi	Başkan ve 4 Başkan yardımcısından oluşur. Banka Meclisi kararı gerektiren konuları önceden inceleyerek, Banka Meclisine yapılacak önerileri hazırlar.
Şubeler Teşkilatı	Merkez Bankası şubeleri ancak Banka Meclisi Kararı ile açılabilir. Merkez Bankasının 21 adet şubesi vardır.

T.C. Merkez Bankasının Görevleri

1. Açık piyasa işlemi yapmak ✓
2. Hükümetle birlikte TL'nin iç ve dış değerini belirlemek, kur rejimini belirlemek ✓
3. Zorunlu karşılık oranları ve disonibilite ile ilgili esas ve oranları belirlemek ✓
4. Reeskont ve avans işlemleri yapmak ✓
5. Ülkenin altın ve döviz rezervlerini yönetmek ✓
6. TL'nin hacim ve tedavülünü düzenlemek ✓
7. Finansal sistemde istikrarı sağlamak amacıyla para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirler almak ✓
8. Mali piyasaları izlemek ✓
9. Bankalardaki mevduatın vade ve türleriyle özel finans kurumlarındaki katılma hesaplarının vadelelerini belirlemek. ✓

→ T.C. Merkez Bankasının Yetkileri

1. Banknot ihraç etmek ✓
2. Hükümetle birlikte enflasyon hedefi tespit eder. Hedeflenen enflasyon oranının gerçekleştirilmesi için uygulanacak para politikası konusunda yetkili ve sorumludur. ✓
3. Bankalara kredi vermek ✓
4. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kaynak ihtiyacını karşılamak ✓
5. Bankalar ve diğer mali kuruluşlardan bilgi istemek ✓

T.C. Merkez Bankasının Müşavirlik Görevleri

1. Banka hükümetin mali ajanı ve hazinedardır ✓
2. Banka finansal sistem ile ilgili hükümete görüş ve bilgi verir ✓
3. Banka, bankalar ve uygun göreceği diğer mali kurumlar hakkındaki görüşlerini ve tespitlerini ~~başbakanlık~~ bakanlık ile bu kurum ve kuruluşları düzenleme ve denetleme yetkisine sahip kuruluşlara bildirir.

Merkez Bankasının Bağımsızlığı

Bağımsız bir Merkez Bankasından söz edebilmek için Merkez Bankasının hem ekonomik hem de politik bağımsızlığın gerçekleşmesi gerekir.

Ekonomik Bağımsızlık: Merkez Bankasının siyasi otoritenin ya da toplumdaki diğer baskı gruplarının etkisinde kalmaksızın serbestçe karar alabilmesidir.

Politik Bağımsızlık: İzlenecek hükümet politikalarına kredi verilmesi ya da diğer biçimlerde destek sağlanması konusunda hükümetten gelen taleplere direnmeyi ifade eder.

Politik bağımsızlık, Merkez Bankasına kısa dönemdeki etkilerini göz önüne almaksızın, uzun dönem açısından en iyi olduğuna inandığı para politikasını izleme olanağı verir. Ekonomik bağımsızlık ise, söz konusu para politikalarını izlerken bilançosunu dilediği gibi değiştirebilme imkanı tanır.

Merkez Bankasının bağımsızlığı arttıkça enflasyonla mücadelede daha başarılı olacaktır.

NOT: T.C. Merkez Bankası ile hükümet arasındaki ilişki Cumhurbaşkanı aracılığı ile yürütülür.

Soru Tarzı

Yürürlükte olan Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi TCMB'nin görevlerinden biridir?

- A) Hazineye kısa vadeli avans kredileri vermek
- B) Banka faizlerini düzenlemek
- C) Uluslararası finans hareketlerini kontrol altında tutmak
- ☒ D) Açık piyasa işlemlerini yürütmek
- E) Döviz kurunu belirlemek

PARA POLİTİKASI VE PARA POLİTİKASI ARAÇLARI

Para Politikasının Genel Araçları	Para Politikasının Özel Araçları
1. Açık Piyasa İşlemleri + 2. Reeskont Politikası + 3. Zorunlu Karşılık Politikası +	1. Farklılaştırılmış İskonto Oranları 2. Banka kredilerinin miktar, vade ve faiz oranları açısından kontrolü 3. Bankalar ve diğer finansal araçlara belli bir miktar devlet tahvili satın alma zorunluluğu getirilmesi 4. İthalat için depozito zorunluluğu 5. Finansal kurumların menkul kıymet portföylerinin yeniden düzenlenmesi 6. Tüketici kredilerinin kontrolü 7. Merkez Bankasının telkin ve tavsiyeleri 8. Genel Disponibilite Politikası <u>2006</u>

Reeskont KCB'sini Banka MB'den nasıl kullanılır.

Akankül → X bank kredisi çekti → seret → M.B'ne bildirir
kullandı, bedne reeskont brasi

MB si →

Tarım	Sağ	Hesap	
762	7680	7680	isbata
98	20	57	

Kullanılabilir, Reeskont 800 700 TL

Banka mevduatından konutluk mevduat → 200 TL konutluk → 7620 200 TL

2006

7620 Likiditeyi 7620
likit ayırmak, 200 TL'nin.

Altın, bedel tahvil, \$, konutluk

Çıkış Sınav Sorusu (Gelir Uz. Yard. 2015)

Aşağıdakilerden hangisi para politikasının araçlarından birisi değildir?

- A) Açık piyasa işlemleri +
~~B) Tahvil ihracı~~
 C) Gerekli rezervler politikası +
 D) İskonto haddi +

Soru Tarzı

- I. Piyasa faiz oranı +
 II. Reeskont oranı +
 III. Zorunlu karşılık oranı +
 IV. Açık piyasa işlemleri +

Yukarıdakilerden hangileri Merkez Bankasının para arzını etkilemek için kullandığı temel araçlar arasında yer alır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) II ve III
 D) III ve IV ~~E) II, III ve IV~~

PARA POLİTİKASININ GENEL ARAÇLARI**1. Açıklık Piyasa İşlemleri (API)**

MB'nin bankalar arası piyasada devlete ait olan tahvilleri alıp-satması

API

Dinamik API

(Değişime göre API)

MB'nin belirlediği araçlar
 kullanarak MS'yi kesin
 olarak değiştirmek için

Defasif API

(Savunmaya göre API)

MB'nin kontrolü dışında
 MS değişimlerini giderek
 enayete geçici olarak yaptığı
 işi

→ API araçları

Kedin alım

Kedin satım

Tahvil alması

Tahvil satması

MS↑

MS↓

Repo

31 gün

Tes Repo

→ API araçları

satın
vadiyle

tahvil
alması

MS↑

alın vadiyle

Tahvil
satması

MS↓

API

API ALIM

Kedin alım

Repo

MS↑ → G.P.P

API SATIM

Kedin satım

Tes Repo

MS↓ → D.P.P

AÖİ

AÖİ ALIM

AÖİ SATIM

$$\Delta DP = \frac{1}{C + e + (100) + t_{1,10}} \cdot \Delta R$$

AÖİ	X fabrikası Bil.	PANF
- Rezervler +100		
M. Kıymetler -100		

AÖİ	X fabrikası Bil.	PANF
Rezervler -100		
M. Kıymetler +100		

Banka bilançosunun büyüklüğü değişir.

Rez. ↑ → Kredi Para ↑ → M^S ↑

AÖİ Etkileri G.P.P

1. Banka Rezervleri, M^S, Parasol Tabanı etkiler
2. Faiz oranları
3. Menkul kıymet fiyatları
4. Ekonomik birimlerin beklentileri, harcama

AÖİ Alım → G.P.P → AÖİ → P ↑ bekl.

Harcama ↑

İçerici Not: \$ kur ↑ → İlerik içi → M.B \$ satar → TL olur → M^S ↓

2. işlem → AÖİ alım → M^S ↑

Stoklara edilmiş maddeler → Beklenmemesi

Soru Tarzı

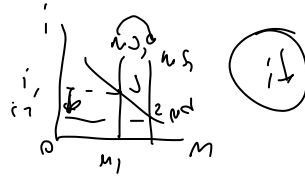
Merkez bankasının açık piyasa işlemleriyle piyasadan hazine bonosu satın alması faizi ve döviz kurunu nasıl etkiler?

Faiz

- Para artı → M^S ↑
- A) Düşer
 - B) Düşer
 - C) Yükselir
 - D) Yükselir
 - E) Değişmez

Döviz kuru

- A) Yükselir
- B) Düşer
- C) Yükselir
- D) Düşer
- E) Değişmez

Soru Tarzı

T.C. Merkez Bankası açık piyasa işlemleri çerçevesinde aşağıdaki işlemlerden hangisini yapamaz?

- A) Geri alım vaadiyle satış +
- B) TL depo alımı ve satımı +
- C) Geri satım vaadiyle alış +
- D) TL karşılığı menkul kıymetlerin kesin alımı +
- E) Birincil piyasada Hazine bonosu alımı yapamaz

2. Reeskont Politikası

M.B.'nin bankalara kullandığı kredilerin miktarını, vadesini ya da faiz oranını değiştirilmesi
M.B.'nin politikası

Bankalar M.B.'den 2 şekilde reeskont kredisi bulabilir.

- 1. Garantisizlik → AAR bir mevduatçıyı niyetlenerek
- 2. Karlılık → piyasa faiz oranı $> 6\%$ $R.G = 6\%$

1. Ahbaki ritüel ✓ in ce
2. Ters seçim ✓ sava

Reeskont Oranı (Reeskont Kred. Faiz Oranı)

R.O ↓

Banka için barınma politikası

Reeskont kredisi kullanır.

Aktif x Banka B. l. Pasif

Rezervler +1000 | Reeskont Kr. +1000

Banka bilançosunu büyütür

Rez. ↑ → Kaydı Para ↑ → M^s ↑

G.P.P

R.O ↑

Banka için barınma politikası

Reeskont kredisi kullanır

Aktif x Bank. B. l. Pasif

Rezervler -1000 | Reeskont Kr. -1000

Banka bilançosunu küçültür.

Rez. ↓ → Kaydı Para ↓ → M^s ↓

D.P.P

M.B.'si Reeskont Kred. Faiz oranını değiştirerek → uyguncağı para pol. konusunda piyasalara sinyal verir. → Anons etkisi

Reeskont Pol. Etkisi

1. Banka rezervleri, M^s, Para ve 1 Taban etkileir

2. Faiz oranı

3. Menkul kıymet fiyatları

4. Ekonomik birimlerin beklentileri ve harcamaları

Kredim ↑ istihdam ↑
" L " ↓

Konjunktur ↓
Çözümler

Reeskont politikasının üstünlükleri

1. Merkez Bankasının likiditenin son kaynağı olma fonksiyonunu yerine getirmesi → en önemli
2. Finansal paniklerin önlenmesinde yararlı bir politika aracıdır
3. Ekonomik kriz anında çok çabuk kullanılabilir

Reeskont politikasının eleştirilen yönleri (aksaklıkları)

1. Anons etkisinin yanlış yorumlanması tehlikesi
2. Para ve kredi hacminde öngörülme dalgalanmalar ortaya çıkarması. Bu durum reeskont politikasının en önemli aksaklığıdır.

Reeskont politikası para arzında öngörülme dalgalanmalara yol açtığı için şiddetle eleştirilmiştir. Reeskont politikasına en önemli eleştiri M. Friedman tarafından getirilmiştir. Friedmana göre; her ülkede mevduat sigorta fonu mevcuttur. Bu nedenle reeskont politikasına şiddetle karşı çıkmış ve reform önerisinde bulunmuştur.

Friedman'ın reeskont politikası reform önerileri;

1. Reeskont politikası kaldırılmalı
2. Reeskont kredi faiz oranı piyasa faiz oranına bağlansın ve reeskont kredisi kullanan bankalara ilave bir cezai faiz uygulansın.

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi reeskont oranının yüksek belirlenmesinin sonuçlarına göre yanlış bir anlatımdır?

- A) Mal stoklarında azalma gözlemlenir.
 B) Uzun dönem faiz oranı yükselir. +
 C) Spekülatif ekonomik gelişmeyi önler. +
 D) Ülke dışına döviz çıkışı azalır. +
 E) Bankaların merkez bankasından kredi talepleri artar.

$M^S \downarrow \Rightarrow i \uparrow \rightarrow K \text{ geniş olur.}$
 $A \downarrow \Rightarrow PL \uparrow \rightarrow FX \uparrow$
 $skt \uparrow$

3. Zorunlu Rezerv Politikası:

$$M_1^S = \frac{1+c}{c+e+100\%+1\%} \cdot B$$

$$M_2^S = \frac{1+c+t}{c+e+100\%+1\%+1\%} \cdot B$$

M_1 'in para çarpanı esnekliğe M^S arttıkça para artar.

$M^S \uparrow$ istiyorsa $\rightarrow c \downarrow$

$M^S \downarrow \quad \quad \rightarrow c \uparrow$

Zorunlu rezerv politikasının üstünlükleri

1. Zorunlu rezerv oranındaki değişikliklere bankalar çok kısa sürede uyum gösterirler.
2. Para arzı üzerindeki etkisi oldukça çabuk hissedilir.
3. Ekonomik koşulların acil tedbir gerektirdiği ortamda en iyi politikadır. +
4. Mevduat kabul eden tüm kurumları aynı oranda etkiler. +
5. Piyasaları daha rahat karar almaya yönlendirir. +
6. Diğer para politikası araçlarının işe yaramaması durumunda uygulanacak bir araçtır. +

Zorunlu rezerv politikasının eleştirel yönleri (aksaklıkları)

1. Para arzında ince ayar yapmaya elverişli değildir.
2. Esnek bir para politikası aracı değildir.
3. Sık sık değiştirilmesi likidite yönetimini güçleştirir.
4. Faiz oranları üzerinde olumsuz etkiler ortaya çıkarır.

Soru Tarzı

Zorunlu karşılık oranlarının düştüğü ve kredi kartı kullanımının arttığı bir ekonomide M_1 /GSMH oranı ve para çarpanı nasıl değişir?

M_1 /GSMH Oranı	Para Çarpanı
A) Düşer	Yükselir +
B) Yükselir	Düşer -
C) Değişmez	Yükselir +
D) Düşer	Düşer -
E) Yükselir	Yükselir +

$c \downarrow$
 $M_1^S \uparrow$
 $\uparrow M = \frac{1+c}{c+e+100\%+1\%+1\%}$

Çıkmış Sınav Sorusu (Gelir Uzman Yard. 2010)

Zorunlu karşılık oranındaki bir düşüş aşağıdakilerden hangisine neden olur?

- ☒ A) Para arzının artmasına
☐ B) Bankaların kredi verme olanaklarının azalmasına
☐ C) Para arzının azalmasına
☐ D) Reeskont oranının yükselmesine
☐ E) Reeskont oranının düşmesine

$\frac{1+c}{c+e} \rightarrow$ $\uparrow$ $m \uparrow$ $MS \uparrow$

Çıkmış Sınav Sorusu (Gelir Uzman Yard. 2012)

Merköz Bankası aşağıdaki araçlardan hangisini kullanarak para çarpanını etkilemeye çalışır?

- A) Döviz kuru B) İskonto haddi
☒ C) Açık piyasa işlemleri ☒ D) Zorunlu karşılık oranı

Soru Tarzı

- I. Para çarpanı küçülür. $\uparrow$
 II. Kredi faiz oranları yükselir. $\uparrow$
 III. Para stoku azalır. $\uparrow$

Parasal taban değişmiyorken, zorunlu karşılık oranlarının artırılması durumunda yukarıdakilerden hangileri gerçekleşebilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve III
☒ D) II ve III ☒ E) I, II ve III

$c \uparrow$ $m \downarrow$ $MS \downarrow$ $i \uparrow$

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi bankacılık sisteminde likiditeyi artırmak için TCMB'nin yaptığı işlemlerden biri değildir?

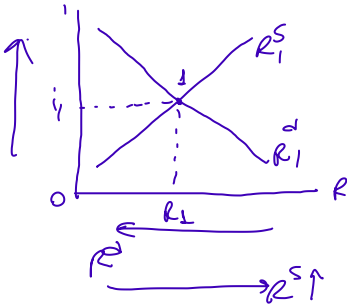
- ☒ A) Likidite senedi ihraç etmesi $\rightarrow MS \downarrow$
☐ B) Bankalara depo verilmesi $MS \uparrow$
☐ C) Bankalara reeskont kredisi verilmesi $MS \uparrow$
☐ D) Bankalardan DİBS kesin alımı $MS \uparrow$
☐ E) Bankalardan DİBS'leri geri satma vaadiyle satın alması $MS \uparrow$

G.P.P
 APİ dlm
 R.O d.
 c d

Para Politikası Genel Araçlarının Toplu Değerlendirilmesi

Rezerv Piyasası: Bankalar arası borç alıp-verildiği piyasaya.

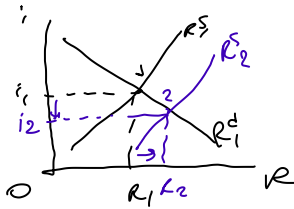
Rezerv Piyasası Dengesi:

APİ

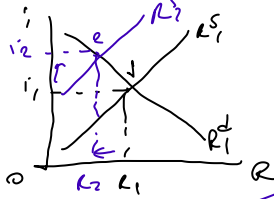
APİ ALIM

MB bankaların thv. / olur
Kazanır $R^S \uparrow$

APİ SATIM

MB bankaların thv. / olur
Kaybır $R^S \downarrow$

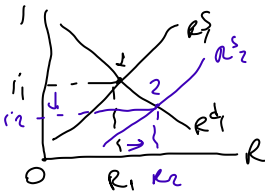

R^S artışın
kurumlar
değeri.

Rekredit Politikası

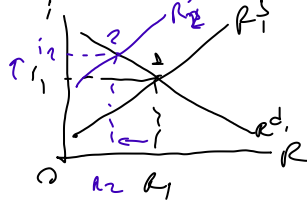
R.O ↓

Bankaların borçlarına m. / yet. /
Serbest Res. ↓ $R^S \uparrow$

R.O ↑

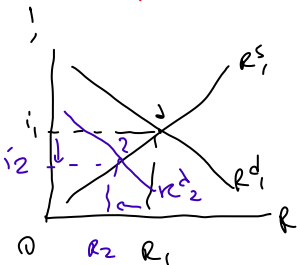
Bankaların borçlarına m. / yet. /
Serbest Res. ↑ $R^S \downarrow$

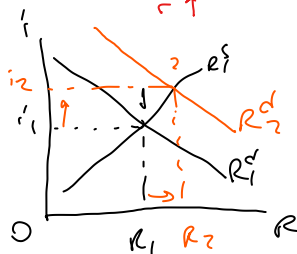
3.200 TL Kısıtlılık Politikası

R^d artışın kurumlar değeri.

r ↓

r ↑

100 TL rekredit $r_0 = 0.20$

200 TL Kısıtlılık

→ 800 TL kul. bankalar R_2

$r_{0.0} = 0.10 \rightarrow 100 TL Kısıtlılık$

900 TL kul. R_2

$r_{0.0} = 0.30 \rightarrow 300 TL Kısıtlılık$

700 TL kul. R_2

Soru Tarzı

Merkez Bankası para arzını artırmak istediğinde aşağıdaki politika seçeneklerinden hangisini kullanmalıdır?

- A) Reeskont oranını artırmak ve açık piyasa alımlarına gitmek
- B) Mevduat munzam karşılık oranlarını artırmak ve açık piyasa satışlarına gitmek
- C) Reeskont oranını azaltmak ve mevduat munzam karşılıklarını artırmak
- D) Reeskont oranını artırmak ve açık piyasa satışlarına gitmek
- E) Mevduat munzam karşılıklarını azaltmak ve açık piyasa alımlarına gitmek

$M^s \uparrow \rightarrow B.P.P$
Aplgıml.
 $R.O \downarrow$
 $r \downarrow$

PARA POLİTİKASININ AMAÇLARI**1. Fiyat İstikrarı:**

Merkez Bankasının temel amacıdır. Söz konusu amaç enflasyon oranının 0 olması değildir. %2-%3 gibi bir enflasyon ekonomik büyümenin devamlılığı için gereklidir. O halde fiyat istikrarı amacı fiyatların istikrarlı bir biçimde %2-%3 düzeyinde tutulmasını amaçlar.

Merkez Bankasının modern fonksiyonları içinde **"fiyat istikrarı"** bakımından kredi arz ve talebi dengesinin kurulması gerekir. Bunun içinde kantitatif ve kalitatif (nicelik ve nitelik) kredi kontrolü gereklidir. **Kantitatif kredi kontrol araçları ise;** → M^s dağıtımına para politikası

- 1. İskonto politikası
- 2. Reeskont politikası
- 3. Açık piyasa işlemleri
- 4. Kanuni karşılıklar
- 5. Kredi tavanlarının tespiti şeklindedir.

Selektif Kredi Politikası: Belli mali kuruluşlarca uygulanırlar. Belli amaçları gerçekleştirmeyi amaçlanır. Seçici olan bu uygulamada, belli kuruluşların belli kredileri yönlendirmesi amaçlanır. Selektif kredi uygulaması ile kimi faaliyetler özendirilir ve kimi faaliyetler frenlenmek istenir. Ancak, bu türden bir selektif (seçici) kontrol aracının olumlu sonuç verebilmesi için, ticari bankaların merkez bankasına reeskonta getirdikleri senetlerin önemli bir hacme ulaşması gerekir. Türkiye'de kalkınmanın finansmanı amacıyla 1982 yılına kadar "tercihli munzam karşılık politikası" ile zorunlu karşılıklar tarım sektörüne kredi olarak kullanılmıştır.

2. Yüksek İstihdam:

Sıfır işsizlik oranını değil mümkün olduğunca en düşük işsizlik oranını sağlamaktır. Ekonomide her zaman doğal işsizlik olacağından merkez bankası 0 işsizlik oranını amaçlamamaktadır.

3. Ekonomik Büyüme:

Ekonomide mal ve hizmet üretiminde artış anlamındadır. Üretim miktarındaki artış hem özel kesimin hem de devlet gelirinin artmasına yol açar.

4. Finansal Piyasalarda İstikrar:

Yatırımların ve ekonomik büyümenin sağlıklı bir biçimde sağlanabilmesi için fon fazlası ekonomik birimler (tasarruf sahipleri) ile fon açığı ekonomik birimlerin (yatırımcıların) eşleştirilmesinde etkinlik sağlanmasını ifade eder.

5. Faiz Oranlarında İstikrar:

Ekonomide sağlıklı bir tasarruf ve yatırım ortamının oluşması içülin faizlerin belirli sınırlar içinde olmasıdır.

6. Döviz Piyasalarında İstikrar:

Birbirini Destekleyen Amaçlar	Birbiriyle Çelişen Amaçlar
Yüksek İstihdam – Ekonomik Büyüme Finansal Piyasalarda İstikrar – Faiz Oranlarında İstikrar	Ekonomik Büyüme – Fiyat İstikrarı Fiyat İstikrarı – Yüksek İstihdam

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi para politikasının amaçlarından biri değildir?

- A) Fiyat istikrarını sağlamak ✓
- B) Finansal sistemde istikrarı sağlamak ✓
- C) Ekonomik büyümeyi sağlamak ✓
- ☒ D) Bütçe açıklarını finanse etmek ✓
- E) Yerli paranın değerini korumak

Soru Tarzı

Merkez Bankasının fiyat istikrarını temel hedef seçmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Talep yönlü politikaları yönetmenin daha kolay olması
- B) İşsizlik ile enflasyon arasında ters yönlü ilişki olması
- ☒ C) Fiyat istikrarının ekonomik büyümeyi sağlayabilmesi
- D) Fiyat istikrarının arz eğrisini sağa kaydırabilmesi
- E) Merkez bankasının seçebileceği başka hedef olmaması

Çıkış Sınav Sorusu (GUY 2007)

Aşağıdakilerden hangisi Merkez Bankası'nın kantitatif kredi kontrolü araçlarından biri değildir?

- A) Açık piyasa işlemleri
- ☒ B) Emisyon ✓
- C) Kredi tavanları
- D) Kanuni karşılık ve disponibilibite

Çıkış Sınav Sorusu (GUY 2010)

Aşağıdakilerden hangisi kantitatif kredi kontrolü araçlarından değildir?

- A) Açık piyasa işlemleri
- B) Kanuni karşılık ve disponibilibite
- C) Kredi tavanları
- ☒ D) Sektörel bazda kredi verilmesi ✓

Para Politikasında Hedef Kullanma Stratejisi

Para Pol.
ARACI

1. APİ
2. Reesentföi.
3. Zorunlu Kısıtlı P.

FAALİYET
HEDEFİ

ARAG AMAG
UYUMLU OLMAK

1. Faiz oranı → 1. Faiz Oranı

2. Parasal Büyüklük → 2. Parasal Büyüklük

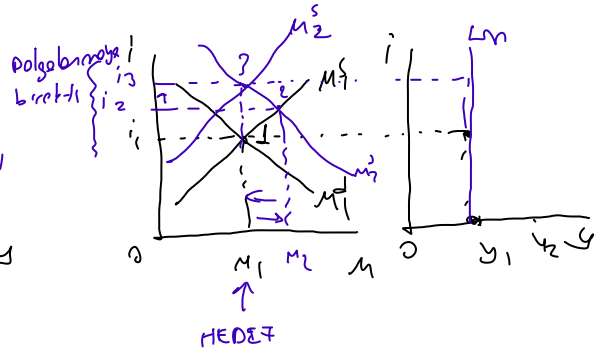
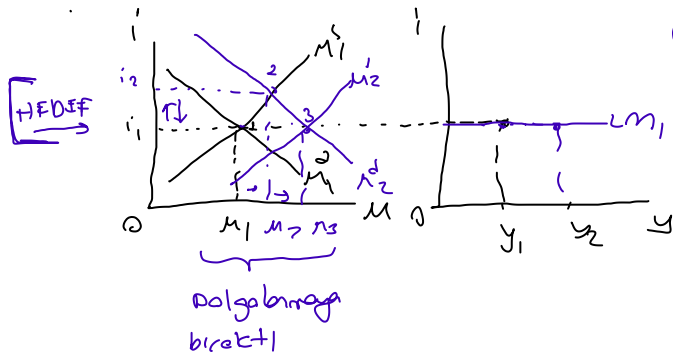
Özellikleri

1. Kontrol edilebilirlik
2. Ölçülebilirlik
3. Balımlanabilirlik

Para Bl.

AMACI

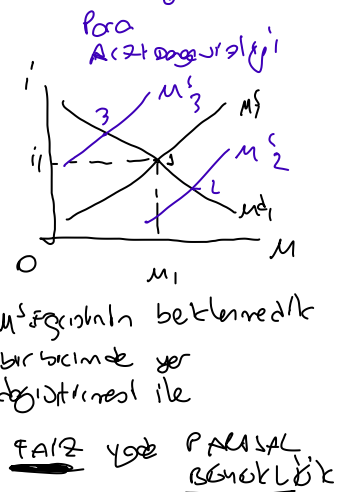
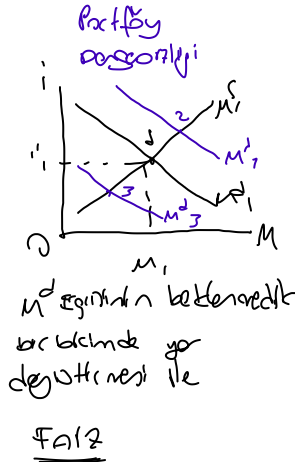
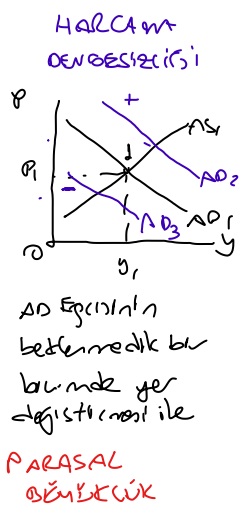
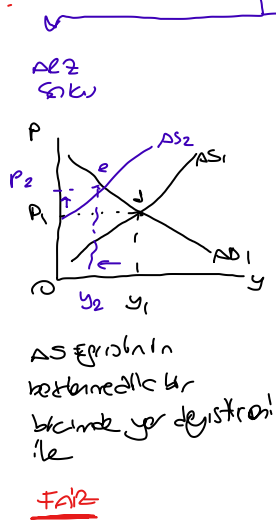
1. Fiyat istikrarı
2. Yönetim istikrarı
3. Ekonomik büyüme
4. Finansal yapısal istikrar
5. Faiz oranlarında istikrar
6. Döviz kurunda istikrar

Ekonomik Dengesizlikler

Reel sektör Dengesizliği

Finansal sektör Dengesizliği

DENGESİZLİK TİPİ

Faaliyet Hedefi

ARA Hedef

APİ SÖKÜ

Faiz (Kısa)

Faiz (uzun)

HARCAMA DENGESİZLİĞİ

Para Parasal Büyüklük

Para M1 M2

Portföy Dengesizliği

Faiz

Faiz

Para Arzı Dengesizliği

Faiz

Faiz

Mesin belirlediği Faiz

1. Politika faiz oranı → şokluk tepki faiz oranı

2. Gece faiz →

3. Geciklikli faiz oranı → 200 - 1000

1000 - 1200 %25 1.500

AD etkiler:

Soru Tarzı

Merkez Bankasının faiz oranını hedeflediği bir durumda, para talebindeki bir düşüşün IS - LM şeklindeki etkisi nasıldır?

- A) LM eğrisi sağa kayar
- B) LM eğrisi sola kayar
- B) IS eğrisi sağa kayar
- C) LM eğrisinde bir kayma olmaz
- D) Hem IS hem de LM eğrisi sağa kayar

LM yatay
LM dikey

PARA TALEBİ

1. Klasik İktisat

Fischer Tipi miktar kuramı
 $M \cdot V = P \cdot Y$ → fiyatlar genel seviyesi
 $M \cdot V = P \cdot Y$ → ciro miktarı
 ↓
 Para arzı

$M = M^s$
 $M = \frac{P \cdot Y}{V}$

Chambridge-Tip 1 miktar kuramı → miktar kuramını ilk kez bir para talebi fonksiyonu olarak.

$M = k \cdot P \cdot Y$ → fiyatlar genel seviyesi
 $M = k \cdot P \cdot Y$ → Marshall'ın k'si = paran gelir düzeyi $k = \frac{1}{V}$

$k = \frac{M}{P \cdot Y} = \frac{M}{P} \cdot \frac{1}{Y} = \frac{\text{Real Para Arzı}}{\text{Real Gelir}}$

$M^d = M^s = k \cdot P \cdot Y$

1. Fiyatlar
2. Real Gelir

- 1. işlenmesi
- 2. servetin kılınması

- 1. Para talebinin gelir düzeyi = 1
- 2. " " fiyat " = 1
- 3. " " faiz " = 0

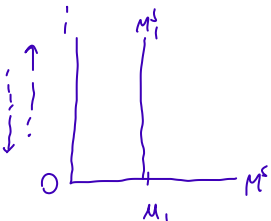
ÖZEL Para Arzının Dengesi: Çizim reel para talebi fonksiyonu ile.

$\frac{M^d}{P} = \text{Real Para Talebi}$ $M \cdot V = P \cdot Y$ $\frac{M}{P} = \frac{1}{V} \cdot Y = \frac{1}{41} \cdot Y = 0,25 \cdot Y$

2. Kayınım para talebi (likitlik tercihi teorisi)

Para piyasası dengesi $M^s = M^d$ yerde bulunur ve bu denge, denge faiz oranını belirler.

meisretler (sabit) → 1. işlenmesi + 2. ihtiyat + 3. Spekülatif = Toplam para talebi
 P, Y P, Y i

Serret
 Para arzı arttırılır → **Tahvil**
 Para arzı arttırılır → **Serret + tahvil**
 Para arzı arttırılır → **Tahvil**
 Para arzı arttırılır → **Serret + tahvil**
 Para arzı arttırılır → **Tahvil**
 Para arzı arttırılır → **Serret + tahvil**
 Para arzı arttırılır → **Tahvil**
 Para arzı arttırılır → **Serret + tahvil**

$M^d = f(P, Y, i)$

1, 250, 250, 500

Finans

2.2j

250 / 250

150

500 + 100

Ayin
30.
0

$$\frac{12000}{250} = 48 //$$

Folien verbinden.

2. Proton folt $\rightarrow$ Tonul abak elde eden folt geliyor

Doppel fort $\subset$ Pinnfort $\Rightarrow$ I $\downarrow$, A $\downarrow$, P $\downarrow$, m $\downarrow$

$\boxed{\text{Depol Fort} = \text{Pura Fort}} \rightarrow \text{Para n\u00edtc.}$

$$M^d = f(w, i)$$

$M^d = f(y_p, m - c_1, m - c_2, m - \pi^e, b)$

(Handwritten notes in Turkish):
 - y_p : Sürdürülebilir gelir (Sustainable income)
 - $m - c_1$: Paranın kalan getirisi (Remaining return on money)
 - $m - c_2$: Tahvilin kalan getirisi (Remaining return on bonds)
 - $m - \pi^e$: Hisse senetlerinin kalan getirisi (Remaining return on stocks)
 - b : Kredi ve beşerî olmayan servet (Credit and non-human wealth)
 - $\leq$ (between $m - c_1$ and $m - c_2$): netten elde edilen, maliyetli sermaye (net return, costly capital)
 - $\leq$ (between $m - c_2$ and $m - \pi^e$): beşerî ve beşerî olmayan servet (human and non-human wealth)

$G \cup Y \rightarrow \text{shod} \rightarrow$
 $(5,20) \rightarrow y_p \rightarrow \text{istilker} \rightarrow m^2 \text{ atball}$

$$v = \frac{6 \text{ cm H}}{\text{ml}} = \text{istikal}, \text{ inced}$$

Monotonie $\rightarrow$ pro jedem f (eindeutige) Def. $f(x)$ für $x \in \mathbb{R}$

key response for $\rightarrow$ " " " " yelk set H.C.

monotonitit matricbe gbre, parentbstrn $\mathbb{E}^b > 1$ den Lukas noldr.

pro etemidati ten kels nellen ten itenordali.

Soru Tarzı

Sadece kalem üretilen ve tüketilen bir ekonomide bir yılda 1 TL'den 100 tane kalem satılıyor.
Her 1 TL yılda 5 kere el değiştirmiş ise bu ekonomide miktar denkleminde göre para stokun ne kadardır?

- A) 10 ☒ B) 20 C) 30
D) 40 E) 50

$$V=5$$

$$M \cdot V = P \cdot Y$$

$$M \cdot 5 = 1 \cdot 100$$

$$M = \frac{100}{5} = 20$$

Çıkmış Sınav Sorusu (Vergi Denetmen Yard. 2009)

Klasik modelde nominal para arzı artınca fiyat düzeyinin de aynı oranda artmasına ne denir?

- A) Paranın yansızlığı B) Tam engelleme
C) Nominal ücret katılığı D) Paranın miktar teorisi

$$\uparrow M \cdot \bar{V} = \uparrow P \cdot \bar{Y}$$

Soru Tarzı

Reel milli gelir paranın dolaşım hızına oranı aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) Nominal milli gelir B) Nominal para stoku
C) Reel para stoku D) Para çoğaltanı
E) Satın alma gücü paritesi

$$\frac{Y}{V} = ?$$

$$M \cdot V = P \cdot Y$$

$$\frac{Y}{V} = \frac{M \cdot V}{P \cdot V} = \frac{M}{P}$$

Reel para stoku

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi, Miktar Teorisi'nde öne sürülen para stokundaki değişimin doğrudan fiyatlarla yansıtacağı öngörüsünün gerçekleşmesini zorlaştırır?

- A) Devletin, maliye politikasını para politikası kadar kolay değiştirememesi
B) İşçi ücretlerinin yapışkan olması
C) Tarımda hasadın, dolayısıyla tarımsal fiyatların belirsizliği
D) Reel faiz haddinin istikrarlı olması
E) Fiyatların esnek olması

$$M \cdot \bar{V} = P \cdot \bar{Y}$$

Soru Tarzı

Para talebi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Reel gelir ve reel faiz oranlarına
B) Reel gelir ve nominal faiz oranlarına
C) Nominal gelir ve nominal faiz oranlarına
D) Nominal gelir ve reel faiz oranlarına
E) Sadece nominal faiz oranlarına

Soru Tarzı

Keynesyen yaklaşıma göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Para talebi sadece fiyatın fonksiyonudur
B) Faiz oranları yükseldiği zaman paranın dolaşım hızı artar
C) Faiz oranları düştüğü zaman paranın dolaşım hızı artar
D) Faiz oranlarındaki değişim paranın dolaşım hızını etkilemez
E) Faiz oranları yükseldiği zaman paranın dolaşım hızı azalır

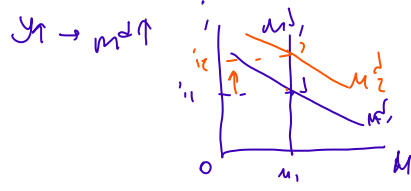
$$\uparrow M^d \downarrow$$

$$\uparrow V = \frac{U \cdot G \cdot S \cdot H}{M^d \downarrow}$$

Çıkış Sınav Sorusu (Vergi Denetmen Yard. 2006)

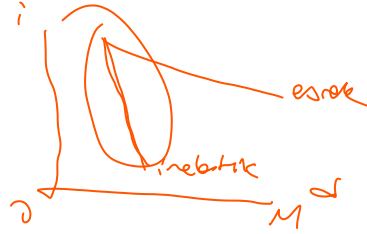
Diğer koşullar değişmez iken, toplam gelir artarsa para talebi ve faiz oranı nasıl etkilenir?

- A) Para talebi artar, faiz oranı artar
 B) Para talebi artar, faiz oranı düşer
 C) Para talebi değişmez, faiz oranı artar
 D) Para talebi değişmez, faiz oranı düşer

Soru Tarzı

Para talebi eğrisi görece daha dik ise para talebinin faiz esnekliği ile ilgili aşağıdaki varsayımlardan hangisi geçerlidir?

- A) Mutlak değer cinsinden yüksek bir değere sahiptir
 B) Mutlak değer cinsinden düşük bir değere sahiptir
 C) Para talebinin faiz esnekliği para talebi eğrisinin eğiminden bağımsızdır
 D) Sonsuza eşittir
 E) Sıfıra eşittir

Soru Tarzı

Para talebi $M_D = 5000 - 5000r + Y$ olarak verilen bir ekonomide, milli gelir 2500 birim, merkez bankasının belirlediği para arzı da 5000 birim ise, denge faiz oranı (r) yüzde kaçtır?

- A) 10
 B) 20
 C) 30
 D) 40
 E) 50

$$M_s = M^d$$

$$5000 = 5000 - 5000r + 2500$$

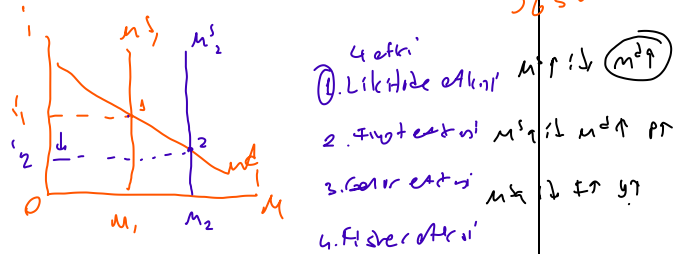
$$5000 = 7500 - 5000r$$

$$5000r = 2500 \quad r = \frac{25}{50} = \frac{1}{2} = 0,5$$

Soru Tarzı

Para arzındaki artışın faiz oranlarını düşürmesine neden olan zincirleme etkiler içinde ilk ortaya çıkan etki aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gelir etkisi
 B) Likidite etkisi
 C) Fiyat artışı etkisi
 D) Beklenen enflasyon etkisi
 E) Kredi etkisi

Soru Tarzı

- I. Faiz oranı ↑ m^d
 II. Reel gelir ↑ m^s
 III. Paranın dolaşım hızı ↓

Baumol-Tobin Modeli'ne göre, yukarıdakilerin hangilerinde meydana gelecek bir artış reel para talebini artırır?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) Yalnız III
 D) I ve II
 E) II ve III

$$\uparrow V = \frac{M \cdot S \cdot R \cdot T}{M^d \downarrow}$$

Soru Tarzı

Aşağıdakilerden hangisi M. Friedman'ın para talebi fonksiyonunda yer alan aktiflerden biri değildir?

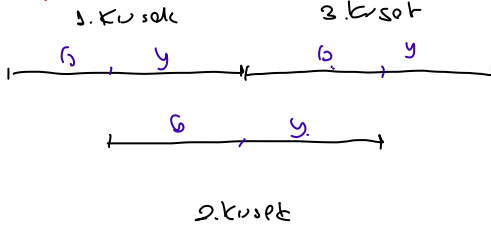
- A) Tahviller +
- B) Beşeri sermaye +
- C) Hisse senetleri +
- ☒ D) Zenginliğin son elde edicileri
- E) Beşeri olmayan maddi mallar +

$$\frac{M^d}{P} = f(y_p, c_m - c_T, c_m - r_{T1}, c_m - r^e, b)$$

Soru Tarzı

Keyneslerin ve Monetaristlerin para talebinin faiz esnekliği konusundaki görüşleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Keynesyenler bu esnekliğin değerinin düşük, Monetaristler ise yüksek olduğunu söylemektedir
- ☒ B) Keynesyenler bu esnekliğin değerinin yüksek, Monetaristler ise düşük olduğunu söylemektedir
- C) Keynesyenler bu esnekliğin değerinin ekonomik faaliyet hacmini etkilemede önemsiz olduğunu söylemekte, Monetaristler ise buna katılmamaktadır
- D) Hem Keynesyenler hem de Monetaristler bu esnekliğin değerinin ekonomik faaliyet hacmini etkilemede önemsiz olduğunu söylemektedir
- E) Monetaristler bu esnekliğin değerinin ekonomik faaliyet hacmini etkilemede önemsiz olduğunu söylemekte, Keynesyenler ise buna katılmamaktadır

ARDIŞIK KUŞAKLAR TEOREMİ

Para yokken.

Gençler çalışsın Yaşadığında çalışmasın
ol bırakırsın → +değersin
(muş) →

Para var

Para bırakırsın → Para ile
gençleri çalıştır
nolabilir çalışsın.

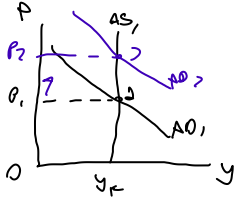
KISA DÖNEMDE PARA ÜRETİM İLİŞKİSİ

1. KLASİK İKTİSAT

$$M \cdot \bar{V} = P \cdot \bar{Y}$$

$$\downarrow$$

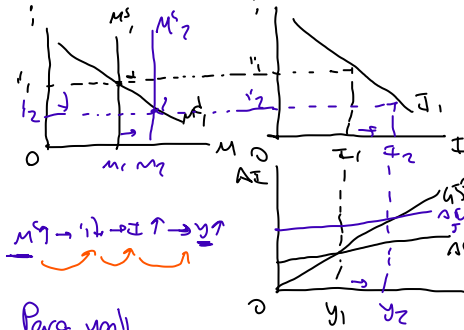
$$\uparrow AD = P \cdot \frac{q \cdot X}{Y}$$

$M^s \uparrow \rightarrow AD \uparrow \rightarrow P \uparrow \rightarrow \bar{Y}$
Para mtr.

1. Tam istihdam
2. Ücret ve fiyatlar esnek
3. Miktar kararlı
4. Sayısal

2. KEYNESYEN İKTİSAT

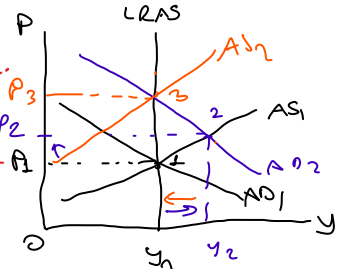

Para ynlı
doğru kare

1. Eksik istihdam
2. Ücret ve fiyatlar yapışkan
3. İstihdamda salıncık

3. MONETARİST İKTİSAT

1. Doğal (Tam) istihdam
2. Ücret ve fiyatlar esnek
3. Asırlı (Kıymetli) beklentiler

$M^s \uparrow \rightarrow$ Kısa dönemde $\rightarrow$ Ynlı
 $AD \uparrow \rightarrow P \uparrow \rightarrow$ Kari $\rightarrow q \uparrow$

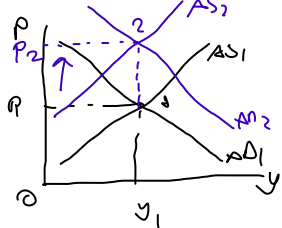
$L \uparrow \rightarrow W \uparrow \rightarrow L^s \uparrow$
İstihdam $\uparrow \rightarrow$ Para d. denimi
İstihdam $\downarrow \rightarrow P \downarrow$
 $Y \uparrow$
 $\rightarrow$ Uzun dönemde $\rightarrow P \uparrow \bar{Y}$ yansır
 $W \uparrow \rightarrow$ Real uc. $\downarrow \rightarrow L^s \downarrow \rightarrow W \uparrow$
 $P \uparrow$ çok
İstihdam $\uparrow \rightarrow$ AS sola
 $\Delta P \uparrow > \Delta M^s \uparrow$

4. YENİ KLASİK İKTİSAT

1. Doğal (Tam) istihdam
2. Ücret ve fiyatlar esnek
3. Rasyonel beklentiler

$M^s \uparrow$

Beklmesi
(İlan edilen politika)

MB Zayıf $M^s \uparrow$
 $AD \uparrow \rightarrow P \uparrow \rightarrow$ Real $\downarrow$
 $P \uparrow$ uc.
beklent.

$2 \text{ ay} \rightarrow$ üretim $\uparrow$

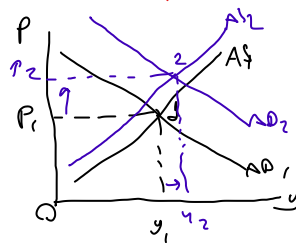
AS sola
 $P \uparrow \bar{Y}$ yansır

5. YENİ KEYNESYEN İKTİSAT

1. Eksik istihdam
2. Ücret ve fiyatlar yapışkan
3. Rasyonel beklentiler

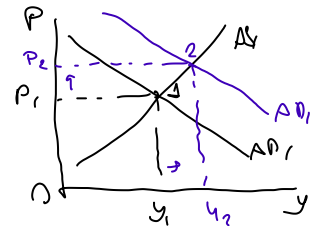
$M^s \uparrow$

Beklmesi
(İlan edilen politika)

MB Zayıf $M^s \uparrow$
 $AD \uparrow \rightarrow P \uparrow \rightarrow$ Real $\downarrow$
Real uc. $\downarrow$ bekleriz.
sadece emmede
fiyatlar arttırılır
ücretler düşürülür
 $P \uparrow Y \uparrow$ ynlı

Beklmemesi
(İlan edilmeyen politika)

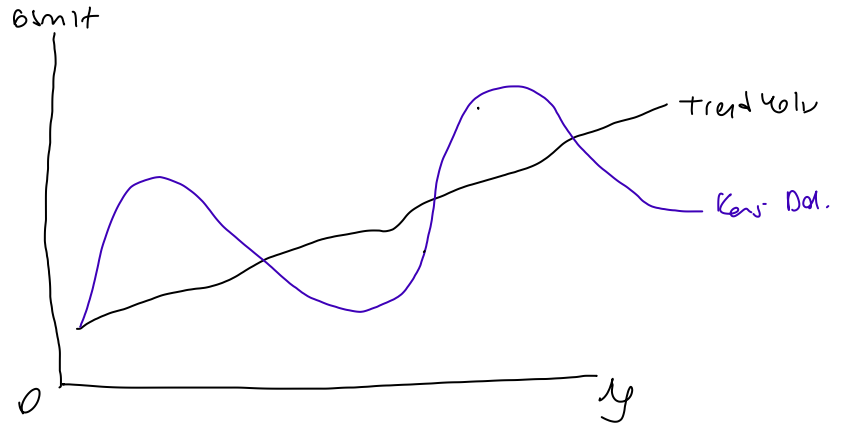
$P \uparrow Y \uparrow \rightarrow$ ynlı

Zararlı

$\leftarrow$
Tadrici politika

6. Reel Konjunktur Teorisi

1. Tam istihdam
2. Ücret ve fiyatlar esnek
3. Para arzı, parası

Konjunktürel dalgalanmanın temel nedeni → **Geçici nitelikteki verimlilik şokları**

1. Her maddede kaynakların elde edilebilirliğinin değişmesi
2. Kamu kararları ve regülasyon girişimlerinin değişimleri
3. Teknolojik yenilikler.

Para arzı değişikliği ekonomide konjunktürel dalgalanmaya neden olmazken, konjunktürel dalgalanma, para arzının dalgalanmasına neden olur.

$i \uparrow \rightarrow$ Düşük i C artırılır $\rightarrow$ $(S \uparrow) \rightarrow$ çok çok az $\$$ art.

Soru Tarzı

Parasalcı görüşe göre, uzun dönemde, nominal para arzı iki katına çıkarsa fiyatlar genel düzeyi nasıl değişir?

- A) İki kat artar
- ☒ B) İki kattan daha fazla artar
- C) İki kattan daha az artar
- D) İki kat azalır
- E) Değişmez

Soru Tarzı

Reel faiz oranlarında bir düşme olduğunda, bir birey işgücü arzını bugün azaltmak, gelecekte ise arttırmak istemektedir. Böyle bir davranış aşağıdaki teorilerden hangisine uygundur?

- A) Yeni Klasik Reel Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- B) Keynesyen Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- C) Yeni Keynesyen Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- ☒ D) Reel Devrevi Dalgalanmalar Teorisi
- E) Politik Devrevi Dalgalanmalar Teorisi

Soru Tarzı

Reel devrevi dalgalanmalar yaklaşımına göre ekonomik dalgalanmalar, aşağıdakilerin hangisinde ortaya çıkacak değişikliklerin bir sonucudur?

- ☒ A) Potansiyel GSYİH B) Maliye politikası
C) Para politikası D) Yatırım harcamaları
E) Tüketici tercihleri

Soru Tarzı

İktisadi ajanların rasyonel beklentilere ve para politikası hakkında doğru bilgiye sahip olmaları durumunda, Phillips eğrisiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Yatay olur
B) Eğimi oldukça düşük olur
C) Eğimi oldukça yüksek olur
☒ D) Dikey olur
E) İstikrarsız olur

Soru Tarzı

Durgun dönem dengesinde para arzındaki artış, hangi durumda enflasyonun artmasına neden olmaz?

- A) Para arzının artış hızı ekonominin büyüme hızına eşit veya altında olduğu zaman
B) Para arzının artış hızı döviz kuru artış hızına eşit olduğu zaman
☒ C) Ekonominin büyüme hızı para arzı artış hızından daha düşük olduğu zaman
D) Ekonominin büyüme hızı faiz oranına eşit olduğu zaman
E) Ekonominin büyüme hızı döviz kuru artış hızına eşit olduğu zaman

$$\% \Delta M^s = \% \Delta P + \% \Delta Y$$

$\begin{pmatrix} -10 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} +5 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} +5 \end{pmatrix}$ ad
 $+10 = -5 + 15$ Dıg.

PARASAL AKTARMA MEKANİZMALARI

Para'nın ekonomiyi etkileme birim ve kuralı.

1. İlk mekanizmalar

$$M^s \uparrow \rightarrow i \downarrow \rightarrow I \uparrow \rightarrow Y \uparrow \rightarrow \text{Dolaylı kural}$$

2. İlk mekanizmalar

$$Y = C + I + \cancel{G} + NX$$

↓
maliye pol. aracı

1. Tüketim kuralı
2. Yatırım kuralı
3. Net ihracat kuralı

FINANSAL SİSTEM VE ÜSLENDİĞİ FONKSİYONLAR

Finansal piyasalar; gelirinden daha az harcayarak tasarruf yapanların sahip olduğu fon fazlasını, gelirinden daha fazla harcama yapmak isteyen fon açığı olanlara aktaran piyasalardır. İşte bu piyasada ilgililer karşı karşıya gelir ve fon transferi gerçekleşir. Böylece faiz oranları belirlenmiş olur. Finansal piyasaların fonksiyonları ise şu şekilde sıralanabilir:

1. Fon transferi sağlamak
2. Risk paylaşımı
3. Varlıklara likidite özelliği kazandırmak
4. Enformasyon toplamak ve dağıtmak

Soru Tarzı

Elinde fon fazlası olanlarla fona gereksinimi olanları bir araya getiren piyasaya ne ad verilir?

A) Mal piyasası	B) Döviz piyasası
C) Finansal piyasalar	D) Türev piyasa
E) Tahvil piyasası	

Bazı Temel Kavramlar

Doğrudan finansman: Borç alanların finansal piyasalarda menkul kıymet satarak ödünç verenlerden direkt borçlanmasıdır.

Dolaylı finansman: Fonlar, fon fazlası olanlardan finansal aracılar yoluyla fon açığı olanlara aktarılır.

Temel ödünç verenler: Tasarruf sahiplerini yani hane halkını temsil eder.

Temel ödünç alanlar: Genellikle işletmeler ve devlettir.

Menkul kıymet: Ödünç alanın gelecekteki geliri yada varlıkları üzerinde alacak hakkı doğuran finansal araçlardır. Bunlar satın alan kişi için varlık niteliğinde iken, satan yönünden yükümlülük niteliği taşır.

Risk: Bir varlığın gelecekteki değeri konusunda mevcut olan belirsizliktir.

Portföy: Çeşitli varlıklardan oluşan sepete denir.

Likidite: Bir varlığın paraya (ödeme aracına) dönüşebilme kolaylığı ve hızıdır. Örneğin; finansal sistemde oluşan bono, hisse senedi, çek gibi finansal varlıklar, otomobil, daire gibi varlıklardan çok daha likittir.

Eksik bilgilendirme (asimetrik enformasyon): Borç almak isteyen tarafın borç verecek tarafın sahip olmadığı bazı bilgilere sahip olması ve gerçekleşecek finansal işlemde bunun avantajını kullanmasıdır.

FINANSAL PİYASALARIN YAPILANMASI

Finansal Piyasalar:

1. Borç ve Ortaklık Piyasaları	2. Birincil ve İkincil Piyasalar
3. Borsalar ve Tezgahüstü Piyasalar	4. Spot ve Vadeli Piyasalar
5. Para ve Sermaye Piyasaları	

Finansal Araçlar	
PARA PİYASASI ARAÇLARI	SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI
1. Hazine Bonosu	1. Hisse Senetleri
2. Finansman Bonosu	2. Özel Sektör Tahvilleri
3. Banka Bonoları	3. Devlet Tahvilleri
4. Banka Garantili Bonolar	4. Kar – Zarar Ortaklığı Belgesi
5. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	5. Katılma İntifa Senetleri
6. Yatırım Fonu Katılım Payları	6. Gelir Ortaklığı Senedi
7. Repo – Ters Repo	7. Eurobondlar

Faiz Oranlarının Faiz Yapısını Açıklayan Teoriler

1. Bekleyiş Hipotezi:

Kısa ve uzun vadeli faiz oranlarının farklı olmasını, bir diğer deyişle faiz oranlarının vade yapısını kısa vadeli faiz oranlarının gelecekte farklı değer olacağı konusundaki beklentilere bağlı olarak açıklayan yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre; ekonomik birimlerin kısa ve uzun vade tercihlerine nötr, yansız olmaları kısa ve uzun vade arasında fark gösterilmemesi ve finansal işlemlere girişmenin amacının getiriyi maksimize etmek olduğu temel varsayımdır.

$$i_{2t} = \frac{i_t + i_{t+1}}{2}$$

i_t : 1 yıl vadeli tahvilin faiz oranı ve i_{t+1} : Önümüzdeki yıl 1 yıl vadeli faiz oranı

2. Bölünmüş piyasalar hipotezi:

Farklı vadelere sahip tahviller arasında herhangi bir ikame ilişkisinin bulunmadığını, farklı vadelere sahip tahvillerin piyasalarının tamamıyla birbirinden ayrı piyasalar olduğunu savunan yaklaşımdır.

3. Vade tercihi hipotezi:

Farklı vadelerdeki menkul kıymetler arasında bir ikame ilişkisinin varlığını kabul eden, ancak bunun tam ikame olarak değerlendirilemeyeceğini ifade eden yaklaşımdır.

Bezeichnen $\eta_1, \eta_2, \dots, \eta_n$

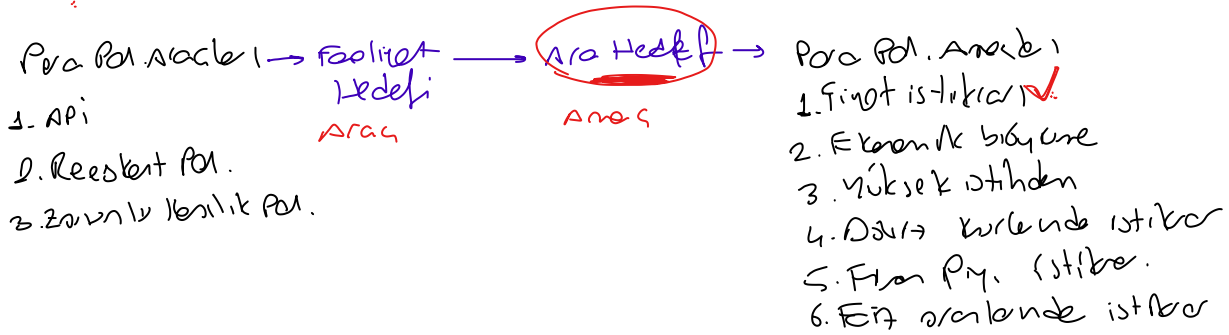
1. manöveeringati
2. Ayk kabi eot itne ne ingat
(Genen no linedo)
3. Etlogon vegini
4. fven dslsthan
stjles nsi

Bestenmeyer exp. polymer

1. Borc öder kesenli borc verile zorlu
2. Gelir, geylmi borur
3. Spesialitit yatırımına reel yatırımlar ↓
(Kısvadeli)
4. Kaynak tahsisinde etkililik borur
5. Kaynaklar ağıl gelir.
6. Ölümüne Tazirakni cıker.

HEDEF $\longrightarrow$ Fiyat istibrarı ✓

→ Number of Gaps → AREA UNDER

nominal Gopa $\rightarrow$ ALA HEDF

1. Parasal büyüklükleri hedeflenmesi str. ✓
2. Özellik büyüklükleri hedeflene str. ✓
3. Fonk. hedeflene str. ✗

1. Parasol Blybklöken Hedden ne Str.

1980'lere kadar, yagona bizi bilmeden kulenmiştir.

- 1- Para ile fiyat arasında ilişkilri araştırılır
- 2- Fiyatla dırtı bir sistemi kurulmalıdır.

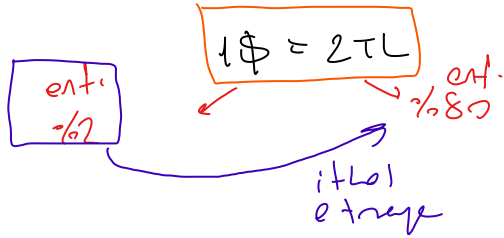
Güter und/oder geldliche Leistungen werden für ein bestimmtes Ziel oder einen bestimmten Zweck bereitgestellt.

2. Döviz Kuru Hedefleme Stratejisi → SABİT KUR SİSTEMİ

1. Tanım: Ulusal paranın değeri, dış ticarete karışan mallara bağlanarak sabitlenir.

2. Tanım: Ulusal paranın değeri, enflasyon oranı düşük olan bir ülkenin ya da enflasyon oranı düşük olan ülkenin parasından oluşan bir sepete bağlanarak sabitlenir.

Türkiye → 2000 yılında → TL değerini (0,775 + 1\$) sepete bağlanarak sabitlenmiştir.
2000 Kasım, 2001 Şubat krizle vazgeçti

$BP > 0 \rightarrow \$ \text{girişi} \rightarrow \$ \text{bol} \rightarrow \$ \text{değer} \downarrow$
 $MB \rightarrow \$ \text{alır} \rightarrow TL \text{ alır} \rightarrow m^s \uparrow \rightarrow \text{G.P.P}$

$BP < 0 \rightarrow \$ \text{çıkışı} \rightarrow \$ \text{kt} \rightarrow \$ \text{değer} \uparrow$
 $MB \rightarrow \$ \text{satır} \rightarrow TL \text{ alır} \rightarrow m^s \downarrow \rightarrow \text{D.P.P}$

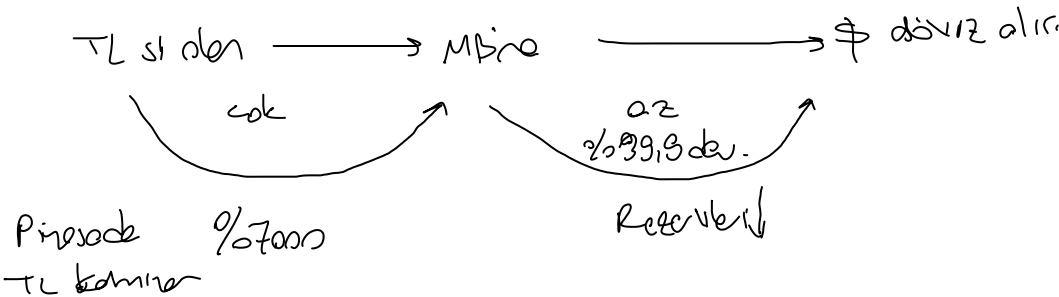
✓ Avantajları

1. Kurun otomatik olarak sabit kalır.
2. Kredibilite, enf. düşerse otomatik olarak artar.
3. Para pol. yönetim otomatik olarak sabitlenir.

✓ Dezavantajları (sakıncaları)

1. Bağımsız bir para pol. uygulanamaz.
2. Para politikası kararlarını alırken hesap verimliliği kurtulur.
3. Ülke parasına spesifik olarak dış ticaretin arttırılır.
4. Ülke dışı satışlara acil olarak cevap verilir.

2001 Şubat → TL değer ↓ ve \$ değer ↑ beklenmeye başlanır.

ülke ülke → merkez → tercihi etkisi

Döviz Kurı Hedefleme Stratejisi, ülke parasına sektörel olarak olanıyını azaltmak için uygulanır geliştirilir.

1. Para Kurulu uygulaması

1000 \$

1\$ = 27L

↑ 1000 \$ x 27L = 20000L ↑ para
↓ ↓ azalır

sabit kur sistemi

ülke parasına sektörel olarak olanıyını ortadan kaldırır, sadece azalır.

3. Enflasyon Hedefleme Stratejisi

Önkoşullar

1. Ülke son yoraj gelirine bağımlı olmamalıdır.
2. mali baskınlık olmamalı
3. Finansal sistemin gelişmiş olması gerekir
4. Bankacılık sistemi etkin olmalıdır.
5. MB'nin en azından arası bağımsızlığı olmalıdır.

2002 - 2005 yılları arasında → Sektör (güçlü)

2006 ve sonrasında → Açık → her 3 ayda bir para kurulu aracılığıyla Enflasyon raporu yayımlar.

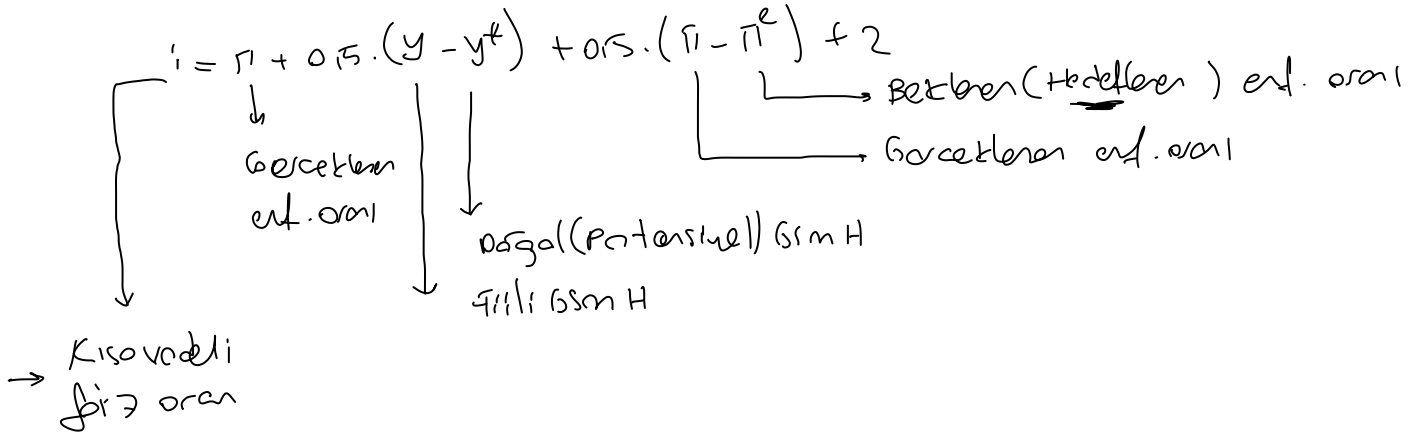
Enflasyon hedefi 2 bölüme ayrılır.

Belirsizlik oranı

1. Nüfus hedef (mb) →	-2	+2
	0.3	0.7
2. Aralık hedefi →		0.5 - 0.5,5
	0.3	0.7,5

Firmanın hedeflere stratejisi mutlak kural göre yürütülür.

"Taylor Kuralı"

$$i = \pi + 0.5 \cdot (y - y^*) + 0.5 \cdot (\pi - \pi^e) + 2$$

Diagram illustrating the Taylor Rule components with red and purple arrows:

- π : Gerçekleşen enfl. oran
- $y - y^*$: Kısavadedi fiyat oran
- $\pi - \pi^e$: Beklenen (Hedeflenen) enfl. oran
- $0.5 \cdot (\pi - \pi^e)$: Gerçekleşen enfl. oran
- $0.5 \cdot (y - y^*)$: Orta (Potansiyel) GSMH
- 2 : Fikili GSMH

